Ivo Gugić

MILJENICI VJEČNOGA KRALJA

26955

Ivo Gugić
MILJENICI VJEČNOGA KRALJA

IVO GUGIĆ / PROPOVIJEDI VII

ODOBRENJE BISKUPSKOG ORDINARIJATA

Biskupski ordinarijat u Splitu
Br. 1627/68.

Ivo Gugić

MILJENICI VJEČNOGA KRALJA

DVADESET I TRI GOVORA O SVECIMA

TROGIR
1968.

NOVOVJEKIM APOSTOLIMA
NAŠIM DRAGIM SVJETOVNJACIMA
KOJI SU PO DRUGOM VATIKANSKOM SVETOM
SABORU JOŠ USRDNIJE POZVANI
DA SE PRIMJEROM I POUKOM
PRIDRUŽE U KRISTOVOM SPASITELJSKOM
POSLANJU S LJUBAVLJU POSVEĆUJE
PISAC

SADRŽAJ

	Strana
Predgovor	9
Sveti Vlaho (Blaž)	11
Što Dubrovčanima predstavlja sv. Vlaho?	17
Sveti Josip	23
Sveti Juraj	28
Blažena Hozana	35
Sveti Dujam	41
Sveti Antun Padovanski	46
Sveti Vid	53
Sveti Ivan Krstitelj	59
Sveti Petar i Pavao	64
Sveti Ignacije	70
Blaženi Augustin Kažotić	77
Sveti Dominik	82
Blaženi Marko Križevčanin	89
Sveti Križ	94
Sveti Mihajlo Arkanđeo	102
Anđeli čuvari	103
Sveta Terezija maloga Isusa	114
Sveti Franjo Asiški	125
Blaženi Nikola Tavelić	135
Sveti Andrija Apostol	141
Sveti Nikola	149
Sveti Stjepan Prvomučenik	156

PREDGOVOR

Više puta postavljeno mi je pitanje, hoću li objelodanti svoje govore u čast svetaca. Potaknut željom prijateljâ, izdajem ove govore u čast Božjih ugodnika, naših zagovornika i uzora.

Kao i do sada objelodanjeni moji govori, tako i ovi, održani su na svetkovine dotičnih svetaca ili u samom Dubrovniku ili u dubrovačkoj okolici. Zbog toga ima u nekim govorima i po koji lokalni motiv, koji se može jednostavno ispustiti, ako se propovijed upotrebi na drugom mjestu. Propovijedi su kraće i dulje, prema tome kako je gdje trebalo govoriti.

Svi su sveci odabrano cvijeće nebeskog perivoja, ugodnici i miljenici najvećega Kralja-Krista Kralja. Otud ovoj zbirci naslov: MILJENICI VJEČNOGA KRALJA.

I ovdje sam se služio drugim izdanjem prijevoda sv. Pisma, što ga je prvi put izdala »ARA« Sarajevo, 1941-42.

MILJENICI VJEČNOGA KRALJA
BILI NAM SVIMA TRAJNI ZAGOVORNICI I
MOĆNI BRANITELJI!

Gruž-Lapad, o. sv. Vlahu, 1966.

Ivo GUGIĆ

SVETI VLAHO (BLAŽ)

Vjera je uvjet slobode, sloboda je uvjet kreposti, a tko će se usmjeliti ustvrditi-dovikuje Lacordaire-da krepost nije spas svijeta? A ja se usuđujem nadodati: Velikih djela nema bez kreposti, potpune — pak-kreposti nema bez kršćanstva. Ali, reći će tkogod, zar kod Egipćana, Fenićana, Siraca i Babilonaca, Grka i Rimljana nije bilo kreposnih djela? Ne. Sva djela staroga svijeta, što izgledaju uzorna i kreposna, nemaju u sebi sve, već samo nešto kreposna. Bijaše mnogo učenih glava, ali ne slažahu se svojom učenosti u korist bližnjega, već da sebe proslave; bijaše mnogo pjesnika, ali ovi malo oplemenjivahu; bijaše slavnih vojskovođa, primjernih junaka, ali motiv njihova junaštva bijaše slava; bijaše mnogo vrijednih nastavnika, ali ovi zaboraviše uporedo s umom odgajati i srce; bijaše katkada i požrtvovnih, ali tome bijaše temelj: oholost ili sebeljublje. Veličanstvo djela sastoji se u tome, da iz nesebičnosti proističu; da su upravljeni ne težnji za isticanjem nego narodu, čovječanstvu. Sebe i svoj probitak zatajiti, raditi za dobro naroda pa i uz svoju-višeput-štetu, to je djelo veliko, to se zove čovjekoljublje. To je čedo ljubavi, a ljubav je kćerka kršćanstva. Zato prolazi kao vjetar, gubi se i nestaje sva neprava slava, što ju lako dobivaju razni prividni uspjesi ili visoki položaji,

koji nisu prožeti nesebičnošću i ljubavlju za opće dobro. Ima samo jedna slava koja nikada ne propada, koja je kao neki »spomenik trajniji od mjedi«, a to je kršćanska krepost, koja se natječe kako će drugome pomoći i koja iz posvećene ljubavi sve pregara.

*

Jedan od onih koji se isticao kršćanskim krepostima, za njih živio i umro, jest i naš slavni zaštitnik sv. Vlaho. Krepost ga je uzdigla do slave svetosti, jer je nesebičnim zalaganjem za dobro i spas besmrtnih duša »učinio čudesa među svojim narodom« (Sir 31, 9). Njegova se krepost ispoljavala u svagdanjem životu. I kao što opak čovjek ne može sakriti svoju opačinu, nego mu se očituje i kad on ne bi htio, tako je i Vlahova krepost izlazila na vidjelo po navici i u svako doba, na svakom koraku. I to odmah iz početka, još u njegovim mladim danima. Jer dok druga mladež čezne za igrom i zabavama, Vlaho i tada misli na krepost, koju ispoljuje u pristojnom ponašanju, posluhu, poštovanju starijih, drugarstvu i ljubavi prema bližnjemu. Ne zaboravlja ni sebe, nego najvećom marljivošću upotrebljava od Boga primljene talente i tako zarana postaje liječnik u svom rodnom gradu Sebasti, u Maloj Aziji. Ovim plemenitim zvanjem također pokazuje krepost ljubavlju, pregaranjem i strpljivošću u korist bijednih bolesnika. Podizao im je od bolesti ne samo tijelo, nego i ojađene duše. Svoje je zvanje shvatio kao posebnu misiju namijenjenu mu od Boga, zato dok je davao savjete za očuvanje zdravlja, govorio je i o očuvanju duše od

grijeha, koji je najteža bolest za dušu, za život vječni. Bio je neumoran u molitvi, u dobrim djelima, žrtvi i pregaranju, ostajući uvijek malen pred Bogom, malen pred ljudima. Ali, jer Bog ponizne uzvisuje, odobrao ga je za liječnika duša i uzvisio na biskupsku čast, negdje oko godine 303. u istom njegovu gradu Sebasti. Ponizni bi Vlaho bio volio biti bez te časti, tim većma jer je u to doba, kad je vladalo progonstvo Dioklecijanovo i Licinijevo, biti biskup značilo metnuti glavu u torbu. Ali, krepost čini da se podloži volji Božjoj, krepost ga potiče da se za tu čast opskrbi i potrebnim vrlinama i za to nastoji da bude pobožniji, revniji, požrtvovniji. Nastupio je kao pravi, brižljivi otac, hrabri, neumorni i nesebični pastir. I uz najveće opasnosti obilazio je svoje vjernike, tješio ih, hrabrio, sokolio. A ono što je još više i važnije: u svemu im je prednjačio. Nisu ga ometale ni prijetnje okrutnih progonitelja kršćanskog imena, ni dobronamjerni savjeti njegovih vjernika da se povuče iz javnoga života i spasi glavu. Vlaho je energično ustao na obranu kršćanstva koje ima pravo na život, upućivao svoje svećenike i vjernike na čistu evanđeosku istinu da ih ne bi zarazilo poganstvo i krivovjerje, te je tako-utvrđujući svoje stado u pravoj vjeri i ustajući protiv nasilja i protiv svakoga krivovjerja-digao protiv sebe pogane i njihove istomišljenike-krvave progonitelje kršćanstva. Nikakvo čudo da je Vlaho, onaj dobar dječak, uzoran đak, krepostan liječnik, svet biskup postao i mučenik, da mu slava bude u nebu veća, a među njegovim kršćanima i svim kršćanskim pokoljenjima trajna uspomena kako se za Boga i Crkvu živi, radi i pobjeđuje. Toj ga

je mudrosti učio onaj produhovljeni strah Božji, dok mu je krepost bila ljestva k slavi. »Onda mu to mora služiti na slavu« (Sir 31, 15). Nikakvo čudo da nebo i zemlja i sva »općina slavi njegovu pravednost« (Sir 31, 11); »jer je učinio čudesa među svojim narodom« (Sir 31, 9).

Gospodin je još za života proslavio svoga vjernog slugu Vlaha mnogim čudesima, iz kojega je, kako čitamo u časoslovu »izlazila nebeska krepost i ozdravljala one, koji su bili zahvaćeni raznim bolestima« (ant III noct). Gospodin je na isti način i kasnije raznim čudesima pronio slavu ovog hrabnog viteza kršćanskih kreposti, pa i danas po Vlahovu zagovoru uslišava mnoge prošnje onih koji se s pouzdanjem njemu utječu.

Sveto Pismo veli: »Početak je mudrosti strah Gospodnji. Tko po njemu djeluje, dobije spasonosnu razboritost, a njegova hvala traje do vijeka« (Ps 111, 10). Kad ne bismo znali da je Sv. Pismo riječ Božja koja može od našeg potamnjenog razuma biti i zlo shvaćena, ali ne može da ne bude istinita; kad ne bismo znali da su spomenute riječi psalma riječ Božja -dakle riječ istinita, vi biste meni svejedno potvrdili: Točno je to, istina je, kad nam te riječi primjenjuješ na sv. Vlaha, našeg slavnog zaštitnika i zagovornika. Da, sveti se Vlaho Boga bojao i nastojao da Bogu u svemu ugodi. Jednako tako posupali su i stari kršćani, koji su poradi kreposnog, čestitog i moralnog života sami sebe i jedan drugoga nazivali riječju: sveci. Tà, zar nam nije Isus Krist zapovijedio da budemo sveti? »Budite dakle savršeni, kao što je savršen vaš nebeski Otac!« Još prije, u Starom Zavjetu zapo-

vijeda Bog: »Budite sveti, jer sam ja svet« (Lev 11, 44). Gdje je krepost. tamo je i svetost. Ne zaboravimo da u vječnost vode samo dva puta: široki i uski. Ne želimo li da budemo za navijek odbačeni od Boga-a to ne želi svjesno nijedan čovjek-, nema druge nego da što prije krenemo po uskom, ali spasonosnom putu kreposti. Ako se na tom putu već nalazimo, da nikada s njega ne skrenemo nego da kao sveci dođemo u nebo. Tako ćemo se najbolje pokazati dostojnim štovateljima sv. Vlaha, dostojnim njegova zagovora i pomoći.

Štovanje sv. Vlaha ubrzo se raširilo po svim krajevima njegove domovine, zatim po čitavu svijetu, osobito po Italiji, a kod nas u Dubrovniku. I dok su njegovi štovatelji držali do Boga i vjere, dok su živjeli u ogradi Božjih i crkvenih zakona, dok su gajili krepost i išli na vrelo svetih Sakramenata, do tada su bdjeli nad njima blagoslov Božji i zaštitništvo sv. Vlaha koje ih nije nikada napustilo. Dubrovnik nam je u tome najljepši primjer. Ovaj je grad, uzevši za svoga nebeskog zaštitnika slavnoga sv. Vlaha, malo po malo podigao veličajnu zgradu prosvjete i blagostanja, i to uprav na Vlahovim vrlinama: vjeri, rodoljublju i pregalaštvu. Krepost ga je dovela do tolike slave, da se kardinal Tolomei nije ustručavao ustvrditi da je slava starog Dubrovnika dotakla veličanstvo rimsko. Dubrovnik je poradi toga uživao čast i ugled svih južnoslavenskih vladara i velmoža, pa čak i moćnih vladara zapadne Evrope. Ali čim se krepost počela zanemarivati, i zvijezda napretka, mira i blagostanja, koja je nad Dubrovnikom sjala, počela je tamniti. U doba cvata dubrovačke republike vrije-

dio je kao vrhovna norma svakog pothvata, privatnog i javnog: Strah Božji, a čim je uslijedilo pomanjkanje straha Božjega, Dubrovnik je od negdašnje slave i blagostanja padao po malo na tanke grane svoga privatnoga i javnog života.

*

Želimo li iz povijesti nešto naučiti? Ne zaboravimo ni mi: »Početak je mudrosti strah Gospodnji«. Zato »blago čovjeku, koji se boji Gospoda, koji od srca ljubi njegove zapovijedi« (Ps 112, 1). Sv. Vlaho dao nam je u tom primjer čitavim svojim životom, osobito svojom slavnom, mučeničkom smrću. On će nas na tom putu pomoći i zagovarati. Molimo ga da nikada ne odstupimo od onih vrlina koje su i njega učinile slavnim i moćnim, da ustrajemo do kraja u kreposti koja je i njega resila, pa da tako i nama bude »Gospodin pun milosti i milosrđa« (Ps 111, 4).

ŠTO DUBROVČANIMA PREDSTAVLJA SV. VLAHO?

Jedan dubrovački pisac uspoređuje Dubrovnik nakon pada s mrtvacom-kadaverom. I taj glas nije bio sam. Neka bude da je stari Dubrovnik gubitkom svoje vjekovne samostalnosti zaklopio svoje oči; neka bude da je Dubrovnik tada naličio na mrtvaca, ali će svaki Dubrovčanin, koji ne živi valjda samo od tradicije nego s tradicijom časnim ponosom osjeća, priznati i potvrditi, da taj mrtvac ustaje, da se budi od godine do godine i živi barem tri dana prije do osam i više dana nakon svečanosti sv. Vlaha.

Tà tko od vas to ne osjeća kada prisustvuje onom na oko jednostavnom ali po smislu veličajnom obredu kada se na Gospu Kandeloru na svečevoj crkvi u gradu svečano razvije i podigne barjak sv. Vlaha, simbol moći, slave i slobode starog Dubrovnika?

A ono svečano približavanje naših dičnih seljaka s barjacima i njihov dostojanstven ulazak u grad, pa ono junačko natjecanje u izvijanju barjaka na Pilama i pred svečevim hramom, ne spominje li nam svima, da stari Dubrovnik živi tih dana tradicijom svoga sjaja i veselja, kad je ljubav u gradu bila jača od zadjevica, zlobe i inata; kad je vladala sloga između grada i sela, a sklad između gospara i čestitog radničkog staleža?

Pa i ovaj vaš dolazak danas na Goricu sv. Vlaha, ne kaže li očito da u vašim srcima postoji kult prema sv. Vlahu, onom sv. Vlahu koji je sinonim za starinu Dubrovnika, za sve one bogate duhovne vrednote što ih je Dubrovnik gajio u svojoj sredini?

*

Dubrovnik je na svetkovine sv. Vlaha bio jedna duša, zadovoljna i sretna. Iz te duše orio se glas: Živio sveti Vlaho, živio Dubrovnik! Dubrovačkoj radosti i sreći klicali su i prijatelji izvan dubrovačke zemlje. Kanavelićev glas osobito se dopada, jer - u pjesničkoj figuri-jako naglašava vrline starih Dubrovčana:

»Živi, živi, o Dubravo svim ugodna,
I umnažaj sjaj i diku,
Lišćem, cvićem, voćem plodna«.

Sjaj i diku postigla je ova Dubrava pregaranjem — to je lišće; radom za opće dobro — to je cvijeće i zlatnom slobodom, koja uključuje mnogo dobro — to je plod na koji pjesnik aludira.

I zbilja! Očuvanje zlatne slobode, to je bio politički ideal starih Dubrovčana, a put ili politički moral koji je do ideala vodio bilo je pregaranje i nesebičnost.

Ali da ovo mojih par riječi dobije-kako se i pristoji-vjerski kolorit i karakter, dužnost mi je svratiti vašu pozornost na to da, iako su pregaranje i nesebičan rad za opće dobro građanske kreposti, ipak ove kreposti imaju svoj izvor u vjeri. I ne samo izvor, nego i poticaj i potporu.

Stari Dubrovnik je cvao i napredovao, jer su stari Dubrovčani uz pregaranje i žrtvu vlastitih, privatnih interesa radili za opće dobro, a mogli su velikodušno žrtvovati svoje lične interese, jer su bili pobožni, prožeti čuvstvima svoje svete katoličke vjere, koja ne samo osuđuje sebičnost, pokvarenost i podmitljivost, nego gaji djela milosrđa i ljubavi prema bližnjemu, koja se pojačava u žarkom, ispravnom rodoljublju.

S kultom sv. Vlaha, - s jednim dakle vjerskim činom — počinje slava Dubrovnika. Vjera i rodoljublje, rad za vjeru i rad za državu postaju i ostaju sinonimi. »Vrhu vjere svud hvaljene zidani su miri tvoji«. I ti su miri-vrhu vjere sagrađeni-tvrdi, tako tvrdi, da »niedne sile od paklene-tvrdina se tva ne boji«.

Vjera je, dakle, katolička vjera, bila riznica u kojoj su Dubrovčani nalazili građanske kreposti, a ove su ih, kao što je i razumljivo, vodile k napretku i sjaju. Tu svoju vjeru oličili su u sv. Vlahu. Oličili su je u svecu na mirima gradskim i na slavnom barjaku, na pečatima i novcima, na javnim ispravama, u vijeću, školama i državnim uredima; na kopnu i na moru, i po stranom svijetu svuda su nosili sveti lik svoga zaštitnika-sv. Vlaha. I bio je sv. Vlaho simbol katoličke vjere starih Dubrovčana i zlatne slobode, koju su po vjeri stoljećima uzdržali, i zamjerne kulture vjerom nadahnute i u vjersko ruho često odjenute; kojom su se ne samo odvajali od ostalih država na Balkanu, nego i blistali u krugu većih evropskih naroda. Sv. Vlaho bio je i simbol svega onog velebnog

blagostanja do kojeg su se bili dovinuli trgovinom i obrtom, blagostanja ne nagomilanog u rukama bogataša, nego u srcu zadojenom duhom kršćanske jednodušnosti. Sv. Vlaho bio je Dubrovčanima sinonim kreposti, koja rađa rodoljublje, ono rodoljublje koje čuva i uzdržava slobodu; sloboda koja promiče vještinu diplomacije, razvoj književnosti, znanosti i umjetnosti. I u unutrašnjim državnim djelima sv. Vlaho predstavljao je Dubrovčanima poštenje, rad, sigurnost, te odlike koje su toliko manjkale mnogim većim državama.

Dubrovnik i sv. Vlaho dva su pojma koja su se divno popunjavala: Dubrovnik-grad sv. Vlaha, a sv. Vlaho njegov zaštitnik i odvjetnik. Dubrovnik je bio pionir vjere i ideala sv. Vlaha po Balkanu, a sv. Vlaho svjedok revnovanja Dubrovčana pred Vječnim Ocem koji dobro nagrađuje. I dok su Dubrovčani iskreno, ne radi sjaja i parade išli stopama sv. Vlaha, dok su čuvali časne tradicije i držali se ozbiljno svoje vjere, pomoć i zaštita s neba nije im uzmanjkala. Pomoć protiv jačih neprijatelja za očuvanje slobode, pomoć u prirodnim nepogodama i haranju zaraznih bolesti, pomoć u spremnosti za unapređenje gospodarskih interesa. S pravom je, dakle, naš Medo Pucić pjevao u »Cvijeti«:

Sveti Vlaho ti si nam jedina
I na moru i na kopnu dika,
Ti si ljubav, ti si čast i istina,
Ti si prava sreća Dubrovnika.

*

Okupili smo se danas ovdje, na posvećenoj ovoj Gorici sv. Vlaha, na dubrovačkom Atosu, odakle se stere krasan vidik na naš grad, na njegovu krasnu okolicu. Ne osjećate li tu neki glas, glas ne samo srca nego i uma i razuma, koji nas pozivlje da, iza malo razmišljanja o sjajnoj prošlosti našega grada, upravimo pogled i na budućnost našu i našega potomstva. Dok gledamo s ovih hridi na naš grad, uspoređujući puninu slave onog sivog kamenja gradskih mira, crkava i kuća s prazninom blokovskih naselja, nebodera i modernih vila po Boninovu, Pločama i ostalom predgrađu, ne nameće li nam se pitanje: zašto smo danas u mnogočem u opadanju, a u čemu je stari Dubrovnik cvao i napredovao, iako smo u modernom vijeku, modernoj kulturi i modernom društvu? I kad ne bi iz mog kratkog obrazlaganja odgovor bio očevidan, samoća i svetost ove Gorice nadahnula bi nas da potražimo pobožnog Dubrovčanina koji bi nam sigurno objasnio, da je opadanje u vjeri-opadanje u moralu, a kad je opao moral, opale su i kreposti, a kad kreposti opadaju, prevladava sebičnost, nesloga i propast svega onoga što je starim Dubrovčanima bilo uzvišeno, milo i sveto, što im je davalo poleta i snage u mnogim velikim pothvatima.

Dubrovnik je nekad bio jaka tvrđava katoličke vjere, učvršćena krepostima građana, a da li je to i danas? Da li i današnji Dubrovčani neustrašivo ispovijedaju svoju vjeru i po njoj žive? Cijene li krepost i ljepotu kršćanskog morala? Stari Dubrovčani bili su puni životne snage, napretka i prodornosti dok su išli stopama svoga svetog zaštitnika-sv. Vlaha. Ako i mi želimo živjeti, duhovno napredovati i pobjeđivati, mo-

ramo se osloboditi vjerskog nehaja i ravnodušnosti, jer bez duhovnog korijena koji je davao život starom Dubrovniku-ljubavi prema Bogu i bližnjemu, nema ni nama napretka, nema mira ni počinka. Živimo, dakle, životom svojih časnih pređa, živimo onako kako traži od nas Bog, kako traži naš sveti Vlaho. Taj će nas život voditi sigurnom napretku i sreći, i mi ćemo-kao i naši pređi-biti svjedoci kako

»Još uvijek sv. Vlaho brani i čuva
Vjeru, i Pravdu, i slobodu našu«.

(I. Vojnović)

SVETI JOSIP

Stari, prosvijećeni narodi Grci i Rimljani često su sami sebe nazivali smrtnicima. Isticali su to ime ne samo u opreci prema besmrtnim božanstvima, nego i za to jer su iskusili da je pri njihovu načinu života teško dobiti besmrtno ime. Netko je morao biti vanredno velik umom, velik u odvažnosti i junaštvu, vanredno velik rodoljub, pjesnik ili umjetnik, da mu ime nakon smrti ostane u dugoj i časnoj uspomeni. I u kršćanskih naroda ima također takovih koji su svojim znanjem, požrtovnošću, odvažnošću i drugim velikim djelima zadužili čovječanstvo i tako stekli slavno ime; ali ima i takovih koji pripadaju raznim staležima i koji se nisu odlikovali učenošću ili nekim drugim junačkim pothvatima, a kojih je ime ipak postalo slavno i besmrtno. Uzrok je njihovoj slavi krepost, koju su osobito cijenili i po njoj živjeli. Krepost ih je i u nesreći činila sretnima, u poniznosti zadovoljnima, jer su u svemu gledali volju Božju; njoj se pokoravali i od nje pomoć očekivali.

*

Danas svetkujemo uspomenu na čovjeka koji je pripadao skromnom radničkom staležu, koji se u svemu odazivao glasu Božje Providnosti i visoko cijenio

krepost. Zbog toga je toliko odlikovan od Boga da je postao zaručnik Zaručnice Duha Svetoga i hranitelj Otkupitelja svijeta-Sina Božjega. Po kreposti je sv. Josip uzvišen od Boga i čašćen od ljudi, jer je njegovo čisto srce bilo posve ispunjeno ljubavlju prema Bogu i Njegovim zapovijedima. Tko želi pobliže upoznati ljepotu njegova srca, neka zaviri duhom u nazaretsku kućicu u kojoj su stanovala ona tri sretnika-Isusa, Marija i Josip. Josip, siromašni zanatlija, osjeća svu težinu rada, ali ipak radi od rana jutra do kasne noći da pruži sve što može Majci Božjoj i Sinu Božjemu. Njegovo je veselje-i to mu je najveća nagrada-što je mogao uživati u blizini Isusove dobrote i plemenitosti Njegove Majke. On visoko cijeni krepost čistoće, zato brižno bdije nad čistoćom svoga srca i one svoje prečiste Zaručnice. On je hoće očuvati pod svaku cijenu. Josipovo je srce bilo odraz Isusova Srca i vjerna slika Srca Marijina. Sve je u njegovu životu jednostavno, ali za to privlačivo i vrijedno nasljedovanje. Život mu je prošao u usklađivanju volje s voljom Božjom, pa je i zaslužio da upravo on, pravednik od najranijeg djetinjstva, bude na zemlji zamjenik nebeskog Oca Njegovu Sinu i čuvar Zaručnice Duha Svetoga. Uz ovu nagradu zadobio je i najveću čast da su njegovoj smrti prisustovali Isus i Marija i da je zatim bio uskršen najvećom slavom na nebu. »Poradi njegove vjernosti i odanosti posvetio ga je, izabrao ga je između svih ljudi« (Sir 45,4). I kao što zvijezda sjevernjača nadvisuje ostale zvijezde svojim sjajem, tako i sv. Josip u slavi vječne nagrade nadvisuje sve ostale Božje ugodnike, jer je on iza Majke Božje svakako najveći svetac. Dosljedno tome, iza

Blažene Djevice-Majke Božje, nema moćnijeg zagovornika kod Boga od sv. Josipa. Onda nije čudno da ga vjernici toliko časte i zazivaju s veoma velikim pouzdanjem.

Ne zaboravimo da su kreposti učinile sv. Josipa moćnim i besmrtnim. Pomisao na to potiče i nas da se borimo za očuvanje kreposti, za posjedovanje Kristova duha. Da u svakoj prigodi imamo razumijevanja za žrtvu i pokoru, kako bi »naš stari čovjek« bio s Kristom raspet (Rir 6, 6) i priveden k slavi uskrsnuća. Drugim riječima moramo postati sveti. Mi smo Božja stvorenja, a Bog nas je stvorio za sebe i poradi sebe. Cilj našega života jest združenje s Bogom u nebu. Ono što je rekao Gospodin »izidoh od Oca i dođoh na svijet; opet ostavljam svijet, i idem k Ocu« (Iv 16, 28) vrijedi i za svakog pojedinog čovjeka. To će biti jedino onda, ako budemo sveti. I nemojmo se toga bojati! Svetost nije nešto nedostižívo, nešto što nam ne odgovara. Treba samo da gajimo krepost jer po njoj dostižemo savršenstvo-puninu svestosti. Drugim riječima: treba da živimo kao ljudi, da slušamo glas savjesti koja nas upućuje na Božje zapovijedi i ljubav preba bližnjemu, jer je temeljna oznaka ljudske duše sklonos na dobro i težnja za Stvoriteljem. To upravo u najvećoj mjeri treba današnjem čovjeku, koji se sav dao u stvaranje i utakmicu za materijalnim dobicima, pa malo po malo zaboravlja na dušu, Boga i vječnost. No s druge strane, čovjek koji je mislio da je u pronalascima i materijalnim dobicima našao sve, ostao je u svojoj duši nemiran i bijedan upravo onda, kad je očekivao da će se popeti do vrhun-

ca sreće i zadovoljstva. To je prirodno. Čovjek, kad se najviše udalji od kreposti, kad nastoji zatomiti Boga u glasu svoje svjesti, onda najviše osjeća kako je bijedan i siromašan. Stoga ako ikada, a ono je danas krepost i čudoređe jedini spas čovječanstva. Duboka vjera, visoki moral i nepresušiva ljubav prema bližnjemu određivali su kroz stoljeća pravac ljudskom životu na zemlji, koji vodi do istinske veličine i snage. To je put do svetosti. Na tom putu postižemo ovozemnu i vječnu sreću.

»Tko mi hoće služiti, neka ide za mnom! Gdje sam ja, ondje neka bude i moj sluga! Tko služi meni, proslavit će ga moj Otac« (Iv 12, 26). Sveti je Josip uvijek bio vjeran ovom pozivu Božanske Mudrosti i tako postao uzor svake kreposti. Zbog vjernog održavanja kreposti i služenja Bogu nagrađen je tolikom slavom na nebu. Zapamtimo i mi da su u redu svih vrijednosti prve i njeveće vjerske i moralne vrijednosti, da je to put koji nam označuje primjer sv. Josipa. Na tom putu ne možemo nikamo zabludit. Stoga malodušnost i bojazan neka je daleko od nas. Ustrajnim isticanjem vjerskoga života i vječnih načela postići ćemo da će i drugi-koji su do sada bili mlaki i ravnodušni-odvažnije krenuti putem kreposti i kršćanskog morala. U titanskoj borbi između duha i tijela pobijedit će krepost, jer nas ona uvodi u dubinu našega bića, koja nalazi rješenje svega i svoju potpunu sreću u Bogu. Zato smo samo po Njemu veliki i besmrtni, »jer sve, što je rođeno od Boga, pobjeđuje svijet, i pobjeda, koja pobjeđuje svijet, jest naša vjera« (Iv 5, 4).

*

Razbuktimo svoje srce plamom ljbavi prema Bogu i ljudima, udarimo putem kreposti da uzmognemo kroz svu vječnost uživati Sunce Pravde u društvu Marije i Josipa. Neka nas na to potakne i današnji blagdan, pa da »i mi imajući oko sebe toliki oblak svjedokâ, odbacimo svako breme i grijeh, koji je za nas prionuo, i s ustrajnošću trčimo na utakmicu, koja nam je određena« (Heb 12, 1). To je slava, to besmrtnost na koju nas poziva i veliki svečar sv. Josip. Hoćemo li se odazvati?

SVETI JURAJ

Ako prelistamo povijest, ako se osvrnemo na razvoj Crkve od postanka do danas, onda možemo ubrzo opaziti u viziji sliku, koja nam predočuje divno, široko polje, na kojemu je ogromna, neizbrojna vojska, svrstana u dva divna bojna reda. Sva je ta vojska jednoga istoga Kralja, iako su jedni obučeni u crvene vojne odore, naoružani zelenim palmama — mjesto mačeva i kopalja — u ruci, a drugi u plavim haljinama s krunicom u ruci ili na pojasu. Ta ogromna vojska naziva se vojskom Boga živoga, Boga jakoga, Boga koji pobjeđuje svijet.

Oni u crvenim haljinama s palmama u ruci nazivlju se sveti Mučenici, koji su za vjeru Kristovu, za svoga Boga i Kralja Krista krv svoju prolili, mučeničkom smrću vjernost i ljubav Bogu zasvjedočili. Zelena palma u njihovim rukama govori o pobjedi kojom su svladali i pobijedili okrutne Božje protivnike i njihova laskava, ništetna obećanja slasti i slave.

Četa onog drugog krila ove Božje vojske u plavim haljinama jest četa izabranih Božjih ugodnika, svetih Pokornika, Ispovjednika i kristalnih-Djevičanskih duša. Krunica u njihovim rukama ili na pojasu glasno govori: s ovim smo oružjem pobijedili svijet i njegove mračnjačke-sotonske sile i pothvate.

Među onom sjajnom četom u crvenim odorama nalazimo i današnjeg svečara, velikog Božjeg viteza i junaka, slavnog mučenika svetoga Jurja. I u njegovoj ruci zeleni se palma-znak njegove viteške pobjede i slave.

Da, Juraj je pobijedio, Juraj je dobio! Što je dobio, koga je pobijedio? Dobio je kraljevstvo nebesko, postao je dvorjanin najvećega, najmoćnijega Kralja, Krista. Dobio je — dakle — sve što je dobiti mogao. A pobijedio je tri strašna neprijatelja: svijet, sebe i sotonu.

Na ovu činjenicu htio bih danas upraviti vašu pažnju, jer se svi mi nalazimo u istoj borbi, jer se i na nas dižu ona ista tri neprijatelja. Život sv. Jurja, njegova postojana vjera u Boga Stvoritelja puna milosti i istine, kao i njegova herojska-mučenička smrt, govori svima nama: Ja sam pobijedio, tako možete i vi pobijediti. Nemojte smalaksati, vaša je pobjeda u borbi, a po borbi i nagrada vječnoga života, vječnoga trijumfa i slave!

*

Juraj se rodio u Kapadociji (odnosno Siriji), od plemenitih kršćanskih roditelja. Po njima je Juraj od djetinjstva naučio Boga ljubiti, Boga slaviti, Bogu vjerno služiti. Plemenit dušom, a snažan tijelom, odabere vojnički stalež u komu se popne do vrhovnog vođe u vojsci cara Dioklecijana (284—305). Dioklecijan je, kako je poznato, bio zakleti neprijatelj kršćanskoga imena i Kristove Crkve. U želji da istrijebi sve kršćane iz svoga carstva, da tako posve nestane

kršćanskoga imena, sazove vijeće da i od njega čuje mnjenje za svoj pothvat. U vijeću su bili pozvani i časnici, pak se tako i naš Juraj tu nađe. Kad su svi članovi pružili podršku caru da kršćane treba pošto — poto iskorijeniti, uništiti, jedini se Juraj diže i dovikuje caru: Kršćani nisu krivi za zlodjela zbog kojih se njih optužuje. Oni se takovim činima ne bave, nego vjerno služe Bogu Gospodaru svega. Svi se začudiše, prenerazio se i car pa upita Jurja: »Da nisi i ti kršćanin kad ih tako braniš?« Juraj mu neustrašivo odgovori: »Da, ja sam kršćanin. Kristova vjera jedino je prava vjera i zato se ne treba klanjati idolima«. Dioklecijan i njegovi savjetnici svjetovali su Jurja da misli na svoju budućnost, jer ako se ne pokori, zna što ga čeka. No Juraj je više cijenio svoju vjeru nego cijeli svijet. Više je volio i ljubio Krista nego sva dostojanstva i bogatstva Dioklecijanova carstva i svega svijeta. Svladavši svijet i njegova laskava obećanja, reče: »Ja sam kršćanin, klanjam se jedinomu pravomu Bogu, čije službe neću ostaviti ni radi milosti smrtnih ljudi ni radi vremenita-propadljiva bogatstva«.

Zbog ljubavi prema Bogu i Crkvi pade u nemilost carevu, izgubi vojničku čast i imanje i nađe se u tamnici. Kroz nekoliko dana mučili su ga strašnim mukama jer su ga htjeli pošto-poto odvratiti od kršćanstva, kako ne bi njegova nepokolebivost u vjeri utvrdila kršćane u otporu protiv carskog ukaza, da se mora žrtvovati državnim bogovima. Ali, Bog koji nikada svojih ne napušta, krijepio je i jačao Jurja da je sve muke izdržao, nagovaranja i napastovanja svladao, te kad je ponovo doveden pred cara, dao mu

je isti odgovor: »Samo je jedan Bog kojemu treba iskreno i vjerno služiti«. Konačno Dioklecijan izreče smrtnu osudu nad Jurjem. Juraj je mirno i postojano sačekao krvnika koji mu je odsjekao glavu na današnji dan godine 303. i tako završio slavno svoj zemaljski život, da nastavi živjeti vječnim, pobjedničkim životom.

Zaustavimo se na divnom, junačkom odgovoru što ga je sv. Juraj dao caru: »Ja sam kršćanin, klanjam se jedinomu pravomu Bogu, čije službe neću ostaviti ni radi milosti smrtnih ljudi ni radi vremenita-propadljiva bogatstva«.

Za ovo svoje uvjerenje nije se bojao progona, mukâ ni same smrti; sve je drugo za njega samo prašina koja se izgubi kad je vjetar otpuhne. Trajno je samo ono što obećaje Bog, što uči Crkva, na što nas nuka kršćanstvo.

A današnji kršćani? Mnogi će udovoljiti svemu i svakomu, samo da zadovolje svojoj udobnosti, bezbrižnom životu, da se ne zamjere onima koji do vjere malo ili ništa ne drže, da dođu do boljih položaja ili pak da ih se ne smatra natražnjacima. Takovi tako-rekuć trguju svojom vjerom, jer »nijedan sluga ne može dva gospodara služiti... Ne možete služiti Bogu i bogatstvu« (Lk 16, 13). Takovi se svjesno podaju vlastitoj propasti, puštaju da ih guta svijet svojim zamamljivim atrakcijama i užicima, da ih izjeda vlastiti nagon svojim niskim ubitačnim prohtjevima. Neće da se uhvate u koštac s paklenim silama koje oblijeću oko nas da upropaste naše duše, kao što je to učinio hrabri vitez, divni muž Crkve, slavni sv. Juraj, koji nas i danas iz rajske slave hrabri riječi-

ma Mudrosti: »Ne bojte se onih, koji doduše mogu ubiti tijelo, ali duše ne mogu ubiti! Nego se bojte onoga, koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu!« (Mt 10, 28).

Na dan svoje slavne mučeničke smrti, nakon što je uklonio sve zapreke koje su mu smetale da dođe do svog ljubljenog Kralja Krista, postigao je sv. Juraj kao i svi sveti mučenici i Božji ugodnici vijenac slave i uživanja vječnoga života, vječnoga blaženstva u vječnoj domovini. Došao je u kraljevstvo Božje prema obećanju neprevarljive Istine: »Tko pobijedi, dat ću mu da sjedi sa mnom na prijestolju mojemu, kao i ja što pobijedih i sjedoh s Ocem svojim na prijestolju njegovu« (Ot 3, 21). A Spasitelj uči da je »kraljevstvo nebesko kao blago, što leži sakriveno u polju. Čovjek nađe blago i sakri ga. Tada otide pun radosti za to i prodade sve imanje i kupi polje. Nadalje je kraljevstvo nebesko kao trgovac, koji je tražio plemenite bisere. Kad nađe jedan dragocjen biser, otiđe, prodade sve imanje svoje i kupi ga« (Mt 13, 44—46). Ove je riječi dobro razumio sv. Juraj, i kad mu je Dioklecijan toliko toga obećavao samo da se odrekne vjere u Krista, on je sačuvao dragocjen biser sv. Vjere, duboko ga zakopao u svoje srce i onako odvažno i svjesno odgovorio: »Radi vremenitih dobara, neću otkazati službu Kristu«.

Što je time sv. Juraj zadobio? Čuli smo. Sv. Pavao ukratko opisuje: »Što oko nije vidjelo, ni uho nije čulo, ni u srce čovječje nije ušlo, to je pripravio Bog onima koji ga ljube« (I Kor 2, 9).

Želimo li i mi postići vijenac neumrle slave i nagradu vječnoga života, moramo brižljivo čuvati ono dragocjeno, plodonosno sjeme svete vjere koje je posijano u dubini našega srca na dan krštenja, uzgajano preko dobrih kršćanskih roditelja i vjeroučiteljâ, da jednoga dana uzmogne biti presađeno u rajske perivoje, iz kojih nam i danas dovikuje sv. Juraj i sva ona ogromna vojska Božjih mučenika i ostalih blaženika:

»Iz raja, iz vrta,
lovor vijenac gle,
no samo za onog,
koji nadvlada sve!

*

Ne zaboravimo! Krist je umro i uskrsnuo »da zavlada i mrtvima i živima« (Rim 14, 9). Zato »nijedan od nas ne živi samomu sebi, i nijedan ne umire samomu sebi. Jer ako živimo, Gospodinu živimo, i ako umiremo, Gospodinu umiremo. Ako dakle živimo, ili ako umiremo, Gospodnji smo« (Rim 14, 7—9). Ali da se uzmognemo vidjeti u redovima one izabrane Božje vojske u koje se rukama ističu zelene palme pobjede ili spasonosno—molitveno oružje sv. Krunice, onda braćo i sestre: borimo se! Borimo se protiv svih zapreka i neprijateljâ našega spasenja, bili ti oko nas ili u nama! Istina, nije svatko pozvan da bude mučenik poput današnjeg svečara sv. Jurja, pripadnik onog krila Božje vojske u sjajnim crvenim haljinama, ali je svatko pozvan da se nađe u onoj drugoj Božjoj četi svetih priznavalaca, pokornika i djevičanskih duša u svijetlim plavim haljinama vjere, pouzdanja, po-

kore i molitve, pak da tako svaki od nas uzmogne sa sv. Jurjem i sa sv. Pavlom reći: »Dobar sam boj vojevao, trku svršio, vjeru očuvao. Uostalom, meni je pripravljen vijenac pravde, koji će mi dati Gospodin u dan onaj, pravedni sudac« (II Tim 4, 7—8).

Zato gore srca, gore glave prema vječnim vrhuncima preko svih poteškoća i zapreka, jer »tko ustraje do kraja, spasit će se« (Mt 10, 22).

BLAŽENA HOZANA

Karlo IX, kralj francuski, imao je jedan veliki dragulj, u koji je dao urezati ove riječi: »Tko me posjeduje, neće biti siromah«. Koju je nakanu tim imao onaj kralj ne znam, ali to znam, da ima ljudi koji se uza sve ogromno bogatstvo što ga posjeduju, ipak osjećaju siromašni i nezadovoljni, jer nisu upoznali vrijednost i moć onog neprocjenjivog dragulja,vjeru u Boga i ljubav prema Njegovu životnom djelu-Crkvi. To veliko bogatstvo što usrećuje srce i život, upoznala je i naučila uvelike ljubiti još u svojim mladenačkim danima siromašna, priprosta djevojčica Hozana, koju zbog njezine velike ljubavi prema Bogu i crkvi danas častimo na našim oltarima. Ostavila nam je primjer potpunog predanja Bogu, da i mi iz njega crpemo snagu u poteškoćama i onu veliku pobjedonosnu ljubav prema Bogu, Crkvi i bližnjemu. Ta je ljubav izvor sreće, mira i razumijevanja među narodima.

*

Blažena Hozana rodila se među crnogorskim visovima, u Relezi, nedaleko od Cetinja, godine 1493. Zovemo je i Kotorkinjom, jer se uprav u Kotoru na osobit način posvetila Bogu i jer tu počiva njezino ti-

jelo. Očito nadahnuta Duhom Svetim, neizmjerno je čeznula da upozna vječno Dobro, Istinu i Ljubav, bez čega čovjek olako upada u siromaštvo materije, blato i bijedu svoje tjelesnosti. Otrgnut od ljubavi, čovjek zaboravlja na ljudsko dostojanstvo, istinu i moral, jer sve to ima za pretpostavku Onoga, koji je nad svima i koji može nametnuti zakone i obaveze. Zato je Hozana Njega tražila i za Njim čeznula. Našla Ga je upravo u Kotoru, gdje je uvelike ispoljavala svoje kršćanstvo, gdje se u visokom stupnju razvilo njezino redovničko zvanje. Posvetila se Bogu kao redovnica trećeg reda sv. Dominika i na sebi ostvarila tip milosrdnog Samaritanca, jer je naročito od tada pomagala bližnjemu u svakoj potrebi. Pomagala živima i mrtvima, jer se za svakoga molila, za svakoga žrtvovala. Uz dugotrajnu i žarku molitvu, strogi post i oštru pokoru utrnuo se njezin svetački život godine 1564., u proljeće, kad se sva narav budi na nov život i veselje, da se i njezin ovozemni život presadi u vječni, nebeski perivoj, gdje će vječno cvati i uživati bogatstvo, što ga je upoznala i svim žarom svoga srca uzljubila ovdje na zemlji.

Blažena Hozana zarana je spoznala da osim ovoga spoljašnjega života ima još i jedan drugi, što ga ljudi mogu proživljavati u svojoj nutrini, u srcu. Ovaj unutarnji život što ga čovjek proživljava u povezanosti sa Stvoriteljem, upoznala je i uzljubila po vjeri, koja ju je uputila na pravu mudrost života i naučila ljubiti istinu i svjetlo, da tako lakše i brže dođe do Boga. Ljepotu i sreću unutrašnjega, duševnoga života proživljavala je u molitvi i radu. To su joj bile

ljestve, po kojima se uzdizala k Bogu, po kojima se preselila u blaženu i sretnu vječnost. Ove ljestve pružaju i nama mogućnost smirenog i čestitog života na zemlji, blaženog i sretnog života u vječnosti. Jer da čovjek postigne neku svrhu, treba do upotrebi sredstva prikladna svrsi. A sredstvo koje sigurno usrećuje čovjeka jest upravo molitva i rad. Na to nas upućuje i ono staro kršćansko pravilo: ora et labora -moli i radi.

Vrijednost čovjeka je u vrijednosti njegove duše. Crkva je uvijek na to upozoravala, pak se za to i bl. Hozana zarana trsila da u što većem stupnju posveti dušu i čitavo svoje biće. To je bila njezina svrha na zemlji. A jedno od najkorisnijih sredstava za vlastito posvećenje jest molitva. Molitva i pobožno primanje sakramenata čini da u kršćanskoj duši plamti živa i silna vatra, koja preporađa čovjeka u značaj vjere i morala; čini, da mu svjetlost postaje putokaz, za kojim će ići ostala djeca Božja. Zato nema boljeg i uspješnijeg sredstva u borbi sa svijetom i drugim zlim silama koje nas okružuju, od molitve i sakramenata. To je i razumljivo. Gospodin je osobno učio moliti svoje učenike i On je naredio sakramente za naše posvećenje. Molitvom priznajemo Boga svojim Ocem, gospodarom i stvoriteljem. On nas je stvorio bez naše zasluge; naš je život dar Njegove dobrote i ljubavi. I dok »neseba pripovijedaju Božju slavu, djela njegovih ruku navješćuje nebeski svod« (Ps 18, 2), molitva i često pristupanje svetim sakramentima također čini da Ga bolje upoznamo, da Ga što više ljubimo. Blažena je Hozana žarko ljubila Boga i nese-

bično Mu služila u molitvi i pokori za čitava života, jer Ga je u mladosti upoznala kao najveće i najmilije dobro. To je i razumljivo. Tko je upoznao Boga, taj Ga mora uzljubiti i Njegovu volju vršiti. Zato lijepo upozorava Apostol: »jer je ovo volja Božja, vaša svetost« (I Sol 4, 3). Od Boga smo, za Njega treba da živimo. Na Boga ne smijemo nikada zaboraviti. U tome nam pomaže baš najviše molitva. Po molitvi smo najintimnije povezani u mističnom saobraćaju s Bogom. Zato je potrebno da poput bl. Hozane često slavimo Boga molitvom i ostalim pobožnim vježbama, osobito jutrom, o podne i večerom. Tako će naša dnevna djelatnost po molitvi biti u neprestanoj povezanosti s Bogom; naš će se rad pretvoriti u trajnu hvalu Bogu, i moći ćemo bolje očitovati odanost i poslušnost volji Božjoj. Kao i bl. Hozana i mi ćemo moći iz molitve crpsti snagu u poteškoćama i onu pobjedonosnu ljubav prema bratu-čovjeku, kakova je plamtjela u Hozaninu srcu. Na tom polju budimo revni misionari za slavu Božju, spas duša i sreću naroda!

Molimo i radimo! Ovu veliku dužnost ispunjavali su u punoj mjeri svi sveci, njoj se velikodušno posvetila i bl. Hozana: u djetinjstvu kao nevina pastirica među crnogorskim brdima, u mladenačko doba kao marljiva kućna pomoćnica kod obitelji Bucchia u Kotoru i zatim kao neumorna redovnica koja je od rana jutra do kasne noći sprovodila časove u žarkoj molitvi i marljivu radu. Ona je dobro znala da je sve na svijetu stvoreno za rad i da sve ima svoj cilj, svoju službu. Počam od najvećih nebeskih tjelesa, pa do pčele i mrava, sve na svoj način radi. Čovjek, koji je kruna svega stvorenoga, zar da on sam ne bude za

rad, za korist društva? Naprotiv, čovjek upravo preko rada očituje svoju osobnost, svoje duševne vrijednosti. Još više: Sin Božji odlučio je da se rodi u radničkoj obitelji, i u radničkom poslu proveo 30 godina. Tako je Krist posvetio rad, a radnika podigao na posebno dostojanstvo. Zato da se služi Bogu kako se mora, nema boljeg načina od molitve i rada. I kao što je svako ostvareno kršćansko načelo usrećivalo ljude, ovo će usrećiti i nas. Po ovom načelu svi su se sveci osjećali sretni i blaženi; po njemu je i bl. Hozana došla do sreće ovdje i u vječnosti.

I još nešto: svi su ljudi po Bogu pozvani na slogu, na jedinstvo. Posljedica grijeha ima i taj učinak, da se to jedinstveno među njima kida. Stoga je Crkva uvijek upozoravala na jedinstvo i još uvijek danomice moli i radi za to jedinstvo. Vanjski izražaj tog jedinstva jest jedinstvo u vjeri. Blažena Hozana je oličenje te misli. Rođena u Crnoj Gori a odgojena u Kotoru, na malenom teritoriju gdje se križaju Istok i Zapad, dvije kulture i dvije kršćanske crkve, ona sve to u sebi sjedinjuje, jer je i Istok i Zapad smatraju svojom, sastaju se pred njezinim oltarom i zajednički mole. Njezin je oltar postao u našoj domovini središte, gdje se kršćani u miru i slozi okupljaju da mole ono, što je Gospodinu najviše na srcu: da svi budu jedno. I naš cilj mora biti da svi ljudi priznaju Krista, da Ga poštuju i ljube kao svoga Gospodara. Zato i mi molimo i radimo za kršćansko jedinstvo, jer je Gospodin bio razapet i umro da svi ljudi »budu posvećeni u istini« (Iv 17, 19), da svi bu-

du jedno. Utječimo se i u ovoj stvari bl. Hozani, kako bi se ljudi po njezinu zagovoru što prije odazvali Božjem pozivu: »da budu sasvim u jedno« (Iv 17, 23).

*

Ugledajmo se u ovu našu blaženicu i posvećujmo se Bogu molitvom i radom. I nemojte nikada zdvajati! U poteškoćama ćete također shvatiti Učiteljevu ljubav ako budete iskreno i ustrajno molili. Nemate li rada, tražite ga. Dok ga ne nađete, molite. Kad vas-pak-obuzme zdvajanje, pogledajte na ptice nebeske i cvijeće u vrtovima. Kako ptice lijepo pjevaju. Kako su zadovoljne. Tko se za njih brine, tko ih pomaže, pomoći će i vas. Tražite od Boga da budete i ostanete dobri vjernici, marljivi i pravedni, bez zavisti i mržnje; moralni i čedni, skromni u jelu, piću i odijevanju. Slijedite i ovdje primjer bl. Hozane i osjetit ćete kako vas dragi Bog voli i brine se za vas. Tada će vaš život biti u skladu s kršćanstvom prema kojemu morate živjeti i ispuniti svoju konačnu svrhu. Gospodin će sigurno blagosloviti vaše nastojanje, pak ćete i vi, kao i bl. Hozana, postići ovozemnu i vječnu sreću.

SVETI DUJAM

Poznato je da se prvi, točniji podaci o slavljenju sv. Dujma u Splitu spominju već u XII stoljeću. Međutim je stoljeće za stoljećem iščezavalo, išlo u nepovrat, mijenjalo se i lice ovoga grada, ali je uza sve to ostao jedan dan koji se ne mijenja u slavi, tradiciji, ljubavi i štovanju Splićana prema svome zaštitniku-dan sv. Dujma. To je dan koji povezuje prošlost sa sadašnjošću, suvremenu generaciju s onim časnim pređima koji su cijenili vjeru i poštenje kao zjenicu svoga oka, dan koji veže u jedan lanac sve Splićane kod kuće i u svijetu, kada srce svakog religioznog Splićanina jače zakuca i kad mu pred očima maštе uskrsne »fešta« njegova djetinjstva, za kojom još i danas čezne, kojoj se toliko veseli . . .

*

Splićani u ove dane s pravom i velikim ponosom gledaju i mogu svakome pokazivati tragove hiljadugodišnje kulture satkane na veličajnoj zgradi kršćanstva, koju su njihovi pređi uprav ovdje, na mjestu gdje se poganstvo toliko bilo razmahalo, postojano izgrađivali, tako, da su i ovo historijsko tlo preobrazili u svoju najveću svetinju — hram svoga svetog zaštitnika sv. Dujma; jer je pravo »da se štovanje so-

tone zamijeni počitanjem pravoga Boga«. Nisu se zaustalivi samo na tome nego su i svoj život, svoje djelovanje upravili prema vrlinama sveca-zaštitnika, pa one vrline koje su sv. Dujma biskupa i mučenika toliko resile i namakle mu svetačku aureolu: vjera, razboritosti, hrabrosti i ostale kršćanske vrline nastojali su da i njima budu najmilija baština. Zato su po njima živjeli, njima se dičili i kao amanet mladima preporučivali. Doista, Splićani su poput stanovnikâ ostalih naših (katoličkih) gradova razasutih »po lijepoj našoj domovini«, osobito onih uzduž Dalmacije, zarana naučili živjeti i djelovati po vjeri za koju je svjedočio slavni Božji mučenik sv. Dujam, uvjereni da će ih vjera-kao najveća duhovna veličina-najviše i najbolje uzdignuti ne samo u duhovnom, kulturnom, ekonomskom nego i u društvenom pogledu. Zato je, eto, sv. Dujam živio i živi u srcu svakog pravog Splićanina, kao privlačna snaga za sretan i miran život u Bogu, za pravedan, moralan i sretan poredak u svijetu.

Rekao sam da je sv. Dujam divni, veliki primjer vjere i hrabrosti, razboritosti i ljubavi i da su zato slavni pređi ovoga grada gradili svoju budućnost i stvarali zamašna djela na tim izdancima katolicizma, tj. na onom jedinom pravom temelju od Boga postavljenom, »jer temelja drugoga nitko ne može postaviti, osim onoga, koji je postavljen, koji je Isus Krist« (I kor 3, 11). Ovo je najveća odlika Splita što su se njegovi stanovnici držali načela Katoličke crkve, što su ta načela presađivali u srca mladih, opominjući ih riječima sv. Pisma: »Vi se ne zovete učiteljima, jer je jedan vaš učitelj« (Mt 23, 8) — naime Krist, a po Njemu i vjerni zaštitnik sv. Dujam. Split je po o-

voj odlici hrabro prebrodio sve bure i oluje svoje časne povijesti, učinila ga »velikanom duha«, razglasila mu slavu širom svijeta i dala vidno i časno mjesto u crkvenoj i nacionalnoj povijesti.

Ako sad pogledamo na moderno čovječanstvo, na društveni život, na suvremenu kulturu, što ćemo tu opaziti? Odmah ćemo vidjeti, i to moramo priznati, kako je moderno čovječanstvo podiglo vrlo visoku zgradu blještave kulture i civilizacije, unijelo bezbrojne tekovine novovjekih izuma koje naoko olakšavaju život pojedinaca i društva, ali, uza sve to, ta se bogata zgrada moderne kulture često drma, puca i ruši jer počiva na lažnim i krivim temeljima; jer su odbacili »ugaoni kamen« koji je Krist, jer ne primaju i ne priznaju što je duhovno, božansko. Ne povode se za velikanima duha, ne slijede stope kreposnih i svetih ljudi, kao stari Splićani, koji su u životu svoga zaštitnika sv. Dujma nalazili u obilju tako korisne smjernice života za sebe, za svoj ljubljeni grad i za sve ljude. Smjernice, koje su ih dovele do oblikovanja čovjeka specijalnog tipa, koji zna vremenito podrediti vječnomu, zemaljsko nebeskome i da mu sve služi jednomu cilju: podlagati se volji Božjoj. Moderno pak čovječanstvo kao da je osuđeno na to da neprestano proživljava eksperimente i besmislene utrke gigantskih zahvata, koje se sprovode uz najveće žrtve kakve ne poznaje povijest. Svima mora biti jasno kamo to vodi... Proživljavamo velika i značajna vremena. Pitam vas, u čemu, dakle, leži naša tragedija? U tome, što ljudi neće da priznaju Krista kao svoga vrhovnoga gospodara i kralja; što su prezreli Njegovu ljubav, Njegove zapovijedi koje nam se očituju tako

divno u glasu naše savjesti, kao i u prirodnome zakonu. Što nam je stoga raditi? Ništa drugo nego ono što su radili i naši stari koji su ispunjavali najviši zakon: ljubi Boga, poštuj svoje i tuđe ljudsko dostojanstvo i izgrađivat ćeš sebi, domovini i svijetu život dostojan čovjeka i osjetit ćeš svu ljepotu i radost Božjega djeteta. Na to nas upućuje život i rad starih Splićana, na to nas upućuje Sv. pismo riječima: »Spomenite se djelâ otaca svojih, što ih oni izvršiše u svoje doba!« (1 Mkb 2, 51). Pođimo tim sjajnim tragom koji rađa plodom kršćanske ljubavi, koju je u tolikoj mjeri propovijedao i izvršavao po zapovijedi zajedničkog Učitelja sv. Dujam da je za nju i život položio. Slijedimo njegove stope i osjetit ćemo se osvježeni ovim evanđeoskim blagom i postati jaki u izgrađivanju vječnih vrednota, koje će nas jedine obogatiti mirom i srećom.

*

Od nas se ne traži mnogo. Treba samo da živimo kao ljudi i Božji stvorovi; da slijedimo stope našega svetog Obranitelja i budimo uvjereni, da nam pomoć Božja i zagovor sv. Dujma neće izostati. Neće nam se moći prebaciti, da mi, nastanjeni među tolikim kršćanskim spomenicima, častimo Boga samo mrtvim zgradama, hrpom kamenja, već će naprotiv svatko gledati u nama kvasac, sol i svjetlo koje se stavlja na uzvišeno mjesto da svima svijetli. Da, bit ćemo tako svjedoci ne samo Božje opstojnosti, časti i svemogućstva nego, što više, i apostoli Onoga, za kojega se jedino isplati živjeti, raditi i poput sv. Dujma do potrebe umrijeti! A sveti će Dujam ne samo blagosloviti naš trud, naša sveta nastojanja nego će i svojim zagovorom uvijek bdjeti nad nama, nad djecom našom, našim radnicima, težacima i pomorcima; nad našim bolesnicima, potrebnima, starcima i staricama, nad našom imovinom i nad našim gradom. Mi ćemo pak i nadalje s puno ufanja i ljubavi klicati i moliti:

»POMAŽI I SAD, DUJME SVET, — POMAŽI SPLIT SVOJ MOLITVOM, DA TROJSTVO SVETO PROSPE NA NJ — MILOSTI SVOJIH OBILJE«

(M. Dragutinac)

SVETI ANTUN PADOVANSKI

Na svijetu je sve prolazno. »Danas jesmo, sutra nismo, do godine Bog zna gdje smo«. Svakim danom gomilamo samo uspomene onoga, što je bilo i prošlo.

Ali, uza svu prolaznost, povijest pojedinih narodâ i društavâ zlatnim slovima bilježi neke događaje, osobe i junake, da im u potomstvu očuva spomen, da ih kao svijetli primjer mlađem naraštaju stavi pred oči. Kad čovjek zađe u širi svijet, razgleda veličanstvene gradove i palače, naiđe na tolike natpise, spomen-ploče i razne druge monumentalne spomenike, što ih je zahvalan narod podigao svojim junacima, da im hladnim kamenom ili mjedi očuva u srcu potomaka trajan spomen na njihova junačka djela i požrtvovnost.

Ipak ni jedan narod, ni jedno društvo ne može se dičiti tolikom kitom junaka, kolikom se diči Katolička crkva. Isto tako spomenici koje svijet podiže svojim junacima ne mogu se usporediti sa spomenicima što ih Crkva podiže svojim odabranim sinovima. Ta i najveći svjetski spomenici malo po malo blijede, zaboravljaju se, zub ih vremena i raznovrsne nepogode uništavaju, dok spomenici što ih Crkva podiže ostaju uvijek jednaki, svježi, mladi i jaki. Slava svjetska prolazi, dok slava Božjih ugodnika ostaje na-

vijeke. U neizmjernom broju dokaza i primjera imamo za to divan dokaz i u današnjem svecu sv. Antunu.

*

Prošlo je već sedam stotina šezdeset i osam godina da je ovaj naročito omiljeli svetac u Lisabonu ugledao svjetlo Božje, uprav na dan Marijina uznesenja na nebo, godine 1195., dok mu je slava-poradi velike ljubavi prema Bogu i bližnjemu-još i danas tako svježa i velika kao da je živio i djelovao u našim danima. I uvijek će tako biti, jer je slava Božjih ugodnika vječna i stalna.

Već u nježnoj dobi bio je obasut mnogim milostima Božjim. Djetinjstvo je proživio pod okriljem »Majke Božje od Stupa«, u sjeni lisabonske katedrale. Kako je Antun napredovao u godinama, posluhu i nauci, tako je napredovao i u ljubavi prema Bogu i bližnjemu. U petnaestoj godini svoga života, osjećajući poziv da se Bogu sasvim posveti, pristupi svojim roditeljima i zamoli ih za blagoslov i dozvolu da može u samostan. Stupi u novicijat redovničkih Kanonika sv. Augustina, a nakon dvije godine bude poslan na glasovito sveučilište u Koimbri. Bistrim umom, dubokim poimanjem, savršenom disciplinom i bratskim ophođenjem sa svima, ubrzo zadivi drugove i učitelje. Molitva, točnost, nauk i rad bijahu programom njegova života. Rođaci i znanci koji su ga često pohodili, ponosni na talente koje je posjedovao, isticali su pred njim kako bi u svijetu mogao zadobiti velik ugled, slavu i uživanja, neka zato ostavi samostanske zidine i prigrli svjetovno zvanje. Njihove me-

dene riječi nisu na njega nimalo djelovale, dapače, da uzmogne Bogu još više služiti, promijeni svoj bijeli kanonički habit sa franjevačkim, siromašnim. U želji da što više duša pridobije za Boga i da bi u tom radu-možda-najprije zadobio mučeničku palmu za kojom je već davno čeznuo, izmoli dopust da smije kao misionar u Afriku. Ali došavši u Afriku, razboli se od teške groznice, da su mislili da će umrijeti. Pozvan natrag da oporavi narušeno zdravlje, baci ga bura na Siciliju, da tu, po Božjoj Providnosti, istrijebi zloću i krivovjerstvo. Odatle se uputi u Asiz, da prisustvuje glasovitoj »Skupštini pod sjenicama«. Tu se po prvi put susretne sa sv. Franjom. Starješine, koje ga nisu doro ni poznavale, narede mu da prisutnima održi govor. Biranom rječitošću Antun zanese srca pristunih, a sv. Franjo, videći njegovu čednost, poniznost i učenost, odredi ga propovjednikom za cijelu Italiju. Propovijedao je s tolikim uspjehom, da je bezbroj grešnika obratio na put spasenja, unio mir i sreću u mnoge duše i priveo mnoge Onome, koji je Put, Istina i Život. Njegovo propovijedanje Bog je često potvrđivao raznim čudesima.

Grad Rimini bio je poznato zaklonište patarenskog krivovjerstva. Antun odluči i njih privesti Bogu. Zavodnici su odvraćali narod od Antuna i njegove riječi. Antun i tome nađe lijeka. Iz grada skrene put obale, praćen mnoštvom naroda. Kad je bio uz more, mnoštvo riba izađe na površinu morsku, a Antun će ribama: »Dođite vi neuke ribe, čujte riječ Božju i hvalite zajedničkog nam Spasitelja. Slušajte i zasramite bezbožnike, koji zatvaraju uši i srca Božjemu glasu«. I gle čuda: ribe se približe obali, podigoše u

vis glave da slušaju Antuna i ne otidoše, dok ih Antun nije otpustio i blagoslovio. Na to čudo mnogi se bace svecu pred noge i zamole za oproštenje i obrate se. Antun, koji je obnoć i obdan proučavao Sv. Pismo, tako da ga je na izust svega znao, koji je zbog toga i nazvan »škrinjom sv. Pisma«, zasrami ovim činom prisutne i mnoge druge neprisutne nevjernike. Njegov duh i njegova djela zasramljuju i taštu oholost XX stoljeća, koji kao da hoće zabaciti Boga i objavu i naći uzrok svemu u plitkom shvaćanju ljudskog razuma i naravnim zakonima. Njegov duh i danas progovara svima da je istina samo u Bogu, da je Bog pravo svjetlo umu i da je Bog onaj, koji donosi mir, zadovoljstvo i sreću ljudskomu srcu.

Naskoro Antun ostavi Italiju, pođe u Francusku, ali usljed smrti sv. Franje morade opet u Italiju, na glavnu skupštinu reda, i tako dođe u Padovu. Mudrost Božja odredila je da se Antun po ovom gradu nazove Padovanski i da Padova po Antunu postane glasovita. Svojim propovijedanjem ubrzo je preobrazio lice inače pokvarene Padove. Iz Padove pođe u Rim, gdje je također mnoge pridobio za Boga. Povrati se ponovo u Padovu i tu nastavi svoje apostolsko djelovanje. Njegova je riječ prodirala poput strijele u srca grješnika, zasjenivala i najglasovitije govornike onog doba. Od naroda i od Papa nazvan je Apostol i Čudotvorac. Zavrijedio je da tri puta primi i Dijete Isusa na svoje ruke.

Iscrpljen apostolskim radom naposljetku oboli i pun predanja u svetu volju Božju, na siromašnom krevetu u Arčeli kraj Padove, uz žarke molitve Isusu i Mariji, u suton 13. lipnja 1231., dok mu se preko

usana razlijevao slatki osmijeh, njegova duša preseli u nebeski Jerusalim da uzmogne tamo za navijek živjeti.

Čudesa su ga pratila u životu, ona ga ni mrtva ne ostavljaju. Na dan njegove smrti u Lisabonu, njegovu rođenu gradu, zvona su sama zvonila, a u Padovi, dok još nije bila javljena njegova smrt, djeca su trčala po ulicama uz poklik: »Umro je svetac, umro je svetac!« Poslije smrti još više proslavi Bog svoga vjernog slugu nebrojenim čudesima, pa je papa Grgur IX već slijedeće godine, na molbu vjernika, uzdignuo Antuna na čast oltara, što je bio jedinstven slučaj u povijesti Crkve i svetaca.

Tko da opiše velika djela i nebrojena čudesa što su se zbila po zagovoru ovog velikog čudotvorca? Ljudski je jezik za to preslab, a pero nemoćno. Poznato je to najbolje Bogu koji ga je neumrlom slavom i čašću okrunio, i onim bezbrojnim dušama, koje su osjetile naročitu ljubav i moć Antunova zagovora. Mnogi i mnogi duguju sv. Antunu svoje najveće blago: svetu vjeru. Mnogi su po njegovu zagovoru duhovno progledali i uvidjeli da je na dnu svih borbi samo jedna vjekovna borba: između Boga i sotone. Da se moramo prije ili poslije opredijeliti: za Boga ili protiv njega. Tko hoće da se ne opredijeli, opredijelio se protiv Krista. I danas treba da pod zaštitom sv. Antuna čuvamo svoju dušu od grijeha, svoju vjeru od opasnog modernog poganstva i da ne bježimo od života, nego da ga osvajamo unoseći svukud Krista. Tako ćemo se najbolje odužiti velikom obranitelju sv. Antunu, koji je čitav svoj život žrtvovao samo za-

to da otrgne čovječanstvo od svjetskih zavoditelja, od sotone, i privrede ga carstvu slobode, veselja i ljubavi.

Još jednoj velikoj stvari možemo se naučiti mi katolici, svećenici i svjetovnjaci, od sv. Antuna. To je onaj tzv. sensus catholicus — katolički osjećaj. Na ono osobno uvjerenje, da ako smo ne znam što učinili za katoličku stvar, a to ne s odobrenjem ili protiv volje crkvenoga poglavarstva, da to ne može donijeti nikome koristi, nego samo neprijateljima Crkve. Sveti Antun je bio »sav katolički«, jer je bio sasvim odan svomu starješinstvu i ostalim crkvenim poglavarima. Uvjeren je bio, da će njegov apostalat samo onda uspjeti ako bude što tjesnije povezan s crkvenom hjerarhijom, zato se uvijek strogo držao crkvenoga vodstva i uvelike cijenio svećeničku misiju. Naučiti se-dakle-moramo svi pokoravati Crkvi i štovati njezine predstavnike, biskupe i svećenike. Ne zbog njih, nego zbog njihove uzvišene službe.

*

Naše je doba u mnogome slično onome sv. Antuna. Antun je bio »vijesnik Velikoga Kralja« i sve svoje sile podložio je ideji »slave Božje« na zemlji. Na to smo i mi povani. Bez obzira tko se nalazi pokraj nas, da li ćemo se netkome zamjeriti ili ne, treba da u svako doba i na svakom mjestu budemo onakovi kakvima nas želi sv. Antun, Crkva i njezin Božanski utemeljitelj Isus Krist. To je ona težnja za vlastitim obraćanjem i izgradnja za apostolat. Neka nam s toga svaki dan bude Bogu posvećen, a vrhovno mjeri-

lo u apostolskom radu objektivna volja Crkve. To je trijumfalni put milosti i najbitniji uvjet svakog katoličkog preporoda. I što su veće neprilike, što je burnije doba, to više moramo — ugledajući se u sv. Antuna — računati na Božju pomoć i zaštitu. Zato vedra čela, sa smiješkom na usnama, s molitvom u duši i nepokolebivom nadom u srcu nastavimo junački borbu za vlastiti preporod, za preporod svoje okoline, za preporod svijeta! To je volja Božja, to želja sv. Antuna. Za ljubav Božju i dobro duša Antun je hrabro savladavao i najveće poteškoće. Nasljedujemo ga i bitćemo dostojni njegova zagovora i obrane! Ime će nam biti zapisano na nebesima. Čeka nas vremenita i vječna sreća.

SVETI VID

Ako samo letimično svratimo pogled na povijest Staroga i Novoga Zavjeta, opazit ćemo da se Bog često služio slabim i nejakim da smete jake i ohole. Kad je htio upozoriti narod na ljepotu čista i kreposna života, služi se nejakim mladićem Samuelom. Kad je pak htio kazniti i uništiti oholost Nabukodonosorovu, služi se trima dječacima. A kad je očitovao nevinost čiste Suzane, poslužio se razboritim mladićem Danielom. Pa i onda, kad je Sin Božji trijumfalno ušao u Jerusalem, Bog se služi nejakom djecom, koja su zanosno klicala: »Hosana! Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje, kralj Izraelov!« (Iv 12, 13). To potvrđuje i Apostol naroda riječima: »Što je slabo pred svijetom, izabra Bog da posrami jako« (I Kor 1, 27).

*

Među nejake, kojima se Bog poslužio da se proslavi Njegovo ime, ubraja se i čestiti mladić, hrabri mučenik sv. Vid. Na njegovu životu Bog je očito pokazao kako Njegova milost sve postizava i sve nadvlađuje, »dok se na svaki način propovijeda Krist« (Fil 1, 18) i održava život dostojan Kristova evanđelja (Fil 1, 27). Iako dječak, pokazao se nepobjediv pred svima napasnicima, a tako i pred svojim muči-

teljima. Još kad mu je bilo 12 godina, otac je neopozivo tražio da se odrekne vjere u Krista, jer on kao plemić nije htio shvatiti ni dozvoliti da njegov sin pripada vjeri robova. Ali su sva nagovaranja, muke i zlostavljanja bila uzaludna. Vid izjavljuje odvažno ocu: bit ću ti i nadalje vjeran i poslušan, ali se vjere u Krista neću i ne mogu odreći. Kasnije, kad se je sa Sicilije preselio u Rim, nakon što je oca predobio za Krista, njegov svetački život privuče pažnju sviju koji su ga upoznali, pak se glas o njegovoj svetosti proširi daleko i dopire do carske palače. Caru Dioklecijanu teško je bolovao sin, i ovaj, upozoren na Vida, kojemu su se mnogi preporučivali u molitve, pozove mladića da pomogne njegovu sinu. Na Vidovu molitvu ozdravio je sin Dioklecijanov. Sad bi ga car zadržao na dvoru i uzvisio u časti, ali jer je Vid kršćanin i neće nipošto da iznevjeri svoj krsni zavjet, Dioklecijan mu uzvraća najcrnijom nezahvalnošću. Dao ga je uhvatiti skupa s njegovim učiteljem Modestom i dojiljom Krescencijom, da ih zatim nakon raznolikih zlostavljanja i muka po drugi put baci u amfiteatru pred divlje i gladne zvijeri, za zabavu i razonodu pokvarene rimske gospode. Vidu je bilo istom 16 godina, kad je sa svojim učiteljem Modestom i dojiljom Krescencijom kao hrabri vitez položio na žrtvenik ljubavi svoj mladenački život. Vjerovao je ljubavi svoga Učitelja i nije se bojao muka, jer u »ljubavi nema straha, nego savršena ljubav izgoni strah napolje; jer strah ima muku, a tko se boji, nije savršen u ljubavi« (I Iv 4, 18). I »tkogod prizna, da je Isus Sin Božji, Bog ostaje u njemu, i on u Bogu« (I Iv 4, 15).

Već je sv. Pavao, u pismu Filipljanima, upozorio da nam je dužnost u Krista vjerovati i za njega trpjeti. Ovu veliku oznaku pravog Kristovog podanika istaknuo je i sam Gospodin riječima: »Tko hoće da ide za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme na sebe svoj križ svaki dan i neka tako ide za mnom!« (Lk 9,23). Ja bih stoga rekao da kršćanin i patnja znače jedno te isto. Ne želim time reći da svaki pravi kršćanin mora postati mučenik krvi, nego da mora biti svjestan kako »nije učenik nad učiteljem« i da nam je Krista slijediti i to ustrajno, neustrašivo. Danas-doista-mnogi ističu da oni slijede Krista, ali kako i do kada? Do zadnje večere, do lomljenja kruha. Ali kad treba s Kristom nositi križ, jedva se vidi po koji Petar, gdje ga izdaleka slijedi. Da, svi bi s Kristom i uz Krista dok ne treba gaziti preko trnja; ali ako se treba i s trnjem ogledati, ako treba nešto pretrpjeti, poteškoće svladati, tada često ne poznaju Krista, ne poznaju Njegov zakon, Njegovu Crkvu. Mnogi govore: »Ja sam kršćanin, ja vjerujem«, a boji se ustati na obranu vjere ili za vjeru nešto žrtvovati. Ističe svoje kršćansko uvjerenje, a nema hrabrosti da ukori psovača, da opomene klevetnika i zavodnika; da odvrati sina ili kćerku od nedopuštene ženidbene veze, da ustane na obranu ćudoređa i javnoga morala! Da, kršćanin je, a stidi se križa Kristova i zaboravlja da Krist očekuje suradnju svojih stvorova, na poseban način, u dobrovoljnom odricanju i žrtvom za vlastito posvećenje, i za spasenje svijeta. Isus, dakle, očekuje našu pomoć u Njegovu djelu otkupljenja.

Zar da Mu ne pomognemo nositi preteško drvo križa, zar da ne nastupimo kao suvremeni Simoni i hrabro ponesemo križ Kristov kroz život do u blaženu vječnost?

Vid se nije bojao poniženja, poruga, batina, progonstva pa ni smrti, samo da može proslaviti Boga u svome tijelu. Posato je hrabri vitez i mučenik kralja kraljeva-Krista Kralja. A mučenik znači svjedok. Svjedok istinitosti Kristova božanstva, Njegove nauke i Njegove ljubavi; svjedok vjere koju hrabro ispovijeda, za koju daje i svoj život. A život se ne daje za bilo što. Ipak ga je sv. Vid velikodušno žrtvovao kao i milioni drugih, koji su veselo polazili na mučilišta, jer su znali da im je vjera istinita i prava. Iz svog vjerskog osvjedočenja crpli su utjehu, snagu i hrabrost. Zato je vjera u Krista ona jedina tajna moć, koja tvori takova čudesa da od slabih i nejakih stvorova stvara jake lavove, čelik-karaktere, postojane i ustrajne sljedbenike. Ona je kadra osokoliti čovjeka da može žrtvovati bogatstvo i časti, položaj i slavu pa i sam život, da ga preko žrtvenika ljubavi zamijeni boljim, vječnim životom. Zato lijepo upozorava Apostol: »jer je vama dana milost za Krista, da ne samo vjerujete u njega, nego i da trpite za njega« (Fil 1, 29). Znači, da svaki od nas može i mora postati mučenik. Ne mora to biti mučeništvo krvi, ali je svatko, tko je toga svjestan, pravi Kristov mučenik u održavanju Božjih i crkvenih zapovijedi i svojih staleških dužnosti. To nam potvrđuje i veliki um iz Kartage, sv. Augustin riječima: »Čitav život kršćanina, ako je upravljen po nauci Evanđelja, neprestani je križ i mučeništvo«.

Kršćanske majke! Dok odgajate svoju djecu po načelima kršćanskog shvaćanja života, pa i onda kad vas djeca ne razumiju, ne shvaćaju, dok obavljate posao vrijedne žene i s ljubavlju prihvaćate sve dužnosti svoga zvanja, o znajte, vi ste prave mučenice svoga uzvišenog, ali i mučnog poziva. Kršćanski muževi! Vaša svakidašnja skrb i briga za dobro i napredak obitelji, česte prepreke koje morate uz velike žrtve svladati da osigurate najnužnije djeci, ženi i ukućanima, poteškoće s kojima ste u životu suočeni i križevi što vam ih nanosi život, ako ih s ljubavlju prihvaćate i hrabro ih ponesete, znajte, vi ste tada mučenici svete očinske ljubavi. Ljubavi za dobro naših kršćanskih obitelji, koje daju Bogu i narodu najodličnije sinove i kćeri, spremne da danas-sutra uzmu kormilo života u svoje ruke. Kršćanski radnici, seljaci i intelektualci! I vaš je rad okrunjen mučeništvom i vaš je život često puta živa žrtva paljenica. Kada god u povezanosti s Kristom strpljivo podnosite svoj mučan posao, kad Mu poklanjate bol žuljevitih ruku, kaplje znoja kojima natapate zemlju ili pak svoju plemenitu, čistu i požrtvovnu nakanu, znajte, vi ste pravi kršćanski mučenici. I svi ostali koji savjesno ispunjavate svoje staleške dužnosti, koji držite propise Svete Crkve ili trpite siromaštvo, poruge i nepravde, vi ste također mučenici; i vaš će život, kao i život sv. Vida, biti ovjenčan vijencem mučeništva. »Radujte se i veselite se, jer je velika vaša plaća na nebesima« (Mt 5, 12).

*

Crkvu Kristovu nisu mogla uništiti ni najokrutnija progonstva, jer je Crkva uvijek živjela od svojih mučenika. Dapače, što su njezina djeca bila više progonjena i mučena to su se više množila i Crkva se više jačala. I to ne samo od onih koji su bili razapinjani, bačeni pred divlje zvijeri ili predani krvnicima da im na druge okrutne načine dotuku život, nego i od mučenika koji su sagorijevali od revnosti u službi koju im je namijenio Gospodin; koji su često zatajivali sami sebe i mrtvili zle sklonosti i požude tijela. Tako su i oni, koji po vanjštini možda izgledaju nejaki i slabi, ipak postali mučenici, jer je mučenik svaki čovjek koji Bogu služi u odanosti i ljubavi. Zato Kristu služiti, Njegove zapovijedi vršiti, slijediti Ga i svoj križ strpljivo nositi, znači kraljevati. Vječna nagrada i vječna sreća čeka u nebu one, koji živu životom dostajna Kristova evanđelja, jer »njihovo je kraljevstvo nebesko« (Mt 5, 10). Stupajmo, dakle, smjelo stazom koju nam osvjetljava Gospodin i nemojmo se bojati. Prednjači nam uz Gospodina mladi vitez Božje ljubavi sv. Vid i milijarde mučenika ljubavi i krvi, koji su otišli ispred nas da preuzmu vijenac vječnoga trijumfa i vječne nagrade. »Rastite u milosti i u poznanju našega Gospodina i Spasitelja Isusa Krista! Njemu slava i sad i u dan vječnosti! Amen« (II Pt 3, 18).

SVETI IVAN KRSTITELJ

U grčkoj mitologiji čitamo kako je negdje u davna vremena živio izvrstan guslar-pjevač, Tračanin Orfej. Glas mu je bio tako prodoran i sladak, da bi na njegovo pjevanje, popraćeno guslama, šiknulo iz kremen-kamena sedam vrela bistre vode, dok bi brzica rijeka zaustavila svoj tok a sa Balkanskog gorja sletile bi ptice i zvijeri, kamenje i drveće da se nauživaju njegova čarobna glasa.

*

Nešto slično dogodilo se pred više od 1900 godina, kad je Ivan Krstitelj u Betaniji i okolici rijeke Jordana zatalasao svojom neobičnom pojavom i prodornim glasom narodnim masama. Riječ mu je bila neustrašiva, jaka. Nastup potresan a život besprijekorno čist. Visok i mršav, koštunjav od posta i pokore, bio je pojava koja je ulijevala poštovanje. K njemu su dolazili učeni, siromasi, vojnici, carinici . . . Ljudi svakog staleža i dobi htjeli su čuti vatrenu riječ novoga Proroka. Njegova se snažna i blagotvorna riječ odrazivala na licima i ponašanju njegovih slušatelja. Slično kao u mitologiji o Orfejevu pjevu.

Ivanova je misija bila uzvišena, zato je i njegovo držanje i propovijedanje bilo uzvišeno, dostojanstveno i časno: došao je da pripravi put Mesiji. On je bes-

krajno sretan jer se smije nazvati Preteča Kristov. Ništa mu drugo ne treba. Ne želi laskanje niti hvalu ljudi. Sve on to odbija, svega se odriče. Dosta mu je što će svijet po njemu Krista upoznati i Krista slijediti. Zato što ga svijet više uzdiže, on se dublje ponizuje. Mogao bi se priznati barem prorokom, jer ga već za takova mnogi drže, ali on i to odbija, jer on dobro poznaje sebe, dobro poznaje svoju misiju i Onoga koga navješćuje. Stoga otvoreno i iskreno izjavljuje da on nije prorok, nije Mesija, nego tek »glas onoga, što viče u pustinji: Poravnajte Gospodnji put, kao što kaza prorok Izaija« (Iv 1, 23). Da ga-pak-slušatelji ne bi i kao takovog uzvisivali i da upozori na neprispodobivo veličanstvo Kristovo, odmah nadodaje: »Ja nisam dostojan odriješiti remenâ na njegovoj obući« (Iv 1, 27).

Uz blaženu Djevicu Ivan je bio jedini smrtnik koji je bio dostojan da stane uza svoga rođaka iz Nazareta. Nikada nije počinio ni najmanjeg grijeha. Jačala ga je serafska ljubav prema Bogu i od njega učinila bistrovidnog i gorljivog proroka. Bio je najveći čovjek svoga vremena, jer je sam Isus rekao: »Između rođenih od žena nema većega od Ivana« (Lk 7, 28). A ipak se Ivan ponaša kao zadnji sluga pred licem svoga Boga. Nositi i vezivati obuću svome gospodaru, bio je posao za robove, za sluge. U staro se vrijeme, pa i kod Židova, ulazilo u hram bosonog, isto tako bi se sjelo i za stol. Rob je bio dužan pružiti gospodaru obuću čim bi ovaj izašao iz hrama ili ustao od stola. Ovo odvezivanje i vezivanje sandala poznavali su i u predjelima Isusova Preteče. To je bila vrlo ponižavajuća služba, a Ivan, u usporedbi s

Kristom, odrešito ispovijeda da se ne smatra dostojnim da bi Mu obavljao taj posao. Zar je Ivan mogao bolje pokazati svoju poniznost? Kad još imamo na umu da mu je bila povjerena jedinstvena misija u povijesti, da ljudima predstavi Boga-Čovjeka i da ga je narod toliko obožavao, da bi bila dovoljna samo jedna njegova riječ, da se zapali cijela Palestina, a da se on ipak pred Isusom čini toliko neznatnim, onda vidimo da je njegova poniznost bila doista vrlo velika, rekao bih neusporediva.

Tako veliki Preteča. A mi? Često precjenjujemo sami sebe, ističemo svoje znanje, odvažnost, ljepotu i čast, neslomljiv karakter i položaj u društvu te tražimo da nas i drugi takovima drže i poštuju. Zaboravljamo na krepost poniznost i umišljamo se kako nam nitko nije ravan, kako nitko nije dostojan da zauzme naše mjesto, da izvrši ono što samo mi možemo i znamo. Ne mislimo na svoje ništavilo, na život koji je što i sjena koja prolazi i za čas je nestaje; cvijet što ocvate i za dan ga nestaje. Još manje mislimo na opomenu Duha Svetoga da vara sam sebe »ako tko misli, da je što, a nije ništa« i zato »svaki neka ispita svoje djelo ... jer će svaki svoje breme nositi« (Gal 6, 3—5). Naučimo se od Preteče pravoj poniznosti i ne zaboravimo da štogod jesmo, da sve dugujemo Bogu, da je samo Bog velik. Blago čovjeku koji dođe to tog velikog otkrića!

Poniznost nije od Ivana učinila mekušca ili trsku koju vjetar ljulja tamo i amo. Naprotiv, uvijek je bio svjestan da mora savjesno i potpuno izvršiti svoj ži-

votni poziv. Nikada ni pred kim nije se pokolebao. Jednako neustrašivo kori nadutog farizeja i licemjernog carinika, kao i jednostavnog pučanina i gordog kraljevog vojnika. Svima jednako upućuje riječ pokore i obraćenja. Ne ustručava se prebaciti ni samom Herodu njegov sablažnjiv život s preljubnicom Herodiadom. Nitko do tada nije tako neustrašivo nastupio pred grešni svijet, kao uprav ponizni Preteča.

Krepost poniznosti učinit će i od nas velikane duha. Iz nje izviru mnoge druge kreposti, toliko potrebne u svakidašnjem životu. Tako ćemo postići i potrebnu odvažnost da se borimo za pobjedu Kristovih načela najprije u sebi, zatim oko nas. Poput velikoga Preteče moramo iz dana u dan sve više nastojati i raditi da Krist bude potpuni kralj ljudskoga društva. Sve naše kreposti moramo usmjeriti u tom radu. I mi moramo biti svjesni svoga poziva, a pri tom nema mirovanja. Naši su putevi danas jasni i određeni. Treba samo da smjelo i odvažno njima stupamo. Ako je naša ljubav prema Kristu iskrena i velika, mi se nećemo plašiti nikakvih neprilika, nikakvih poteškoća. To je kršćansko-katoličko poslanje. Na to nas upućuju smjernice Svetoga Oca i Drugog Vatikanskog Sabora. Zato treba u našim srcima probuditi onu revnost i ono oduševljenje za Krista, kakovo je imao Ivan Krstitelj, kakovo su imali svi gorljivi apostoli Kristove misli i bili pripravni za nju život položiti. I kao što se svi moramo ujediniti u pokoravanju zakonima Kristova evanđelja, tako se moramo ujediniti i u gorljivom apostolatu, da Njegovo evanđelje bude priznato i primljeno ondje, gdje to-

plina evanđeoske ljubavi još nije ogrijala srca ljudi, jer ih nitko nije poučio ili potaknuo da život usklade prema Njegovoj istini i Njegovoj ljubavi.

*

Riječi su Ivanove pokazivale pravi put njegovim suvremenicima, i on nije pokazivao straha ili popuštanja. Za istinitost svojih riječi položio je i život, jer mu je opaki Herod odrubio glavu. Zar da Ivanova gorljivost ne potakne i nas, da ne prožme naše mišljenje, naš rad za sveti apostolat, za kraljevstvo Kristovo u našem narodu? Još je vremena da se dademo na posao. Ali ne oklijevajmo! Budimo revni u apostolatu, čestiti u mišljenju, budni čuvari čiste nauke Krista i Crkve. I ne gubimo pouzdanje. S velikom vjerom i nadom možemo se potpuno predati u ruke Božje Providnosti. Zato odlučno krenimo u život s pouzdanjem u uspjeh! Posve sigurno posvjedočio nam je o tome veliki Preteča — Ivan Krstitelj.

SVETI PETAR I PAVAO

Sveti Ambrozije biskup jednom je, propovijedajući vjernicima na današnji dan, započeo propovijed ovim riječima: »Dragi vjernici! Vi znate i to je svemu svijetu poznato da su na današnji dan dali svoj život za Krista sv. Petar i Pavao. Nema mjesta gdje se ovaj blagdan ne slavi, gdje nije poznat«. I doista, po svemu kršćanskom svijetu slavi se od prvih dana Crkve u isto vrijeme uspomena prvaka apostolskih - sv. Petra i Pavla, koji su bili smaknuti 67. godine nakon Kristova rođenja, u doba progonitelja kršćanskog imena, cara Nerona. U svom životu ova dva velika muža rijetko su se viđala, ali ipak divno spadaju zajedno, jer ih je u muževnim godinama povezala veoma velika ljubav i gorljivost u širenju i obrani Kristova imena da su postali prave vođe onda mladoga kršćanstva. Ta ih je gorljivost učinila da su posve postali jedno kad su hrabro položili živote za Krista, posvjedočivši tako sveobuhvatnu ljubav i žar za Krista i Crkvu. Od tada oni pripadaju jedan drugome kao dva divna cvijeta na istom stablu, ili još bolje: kao dva brata nerazdruživo povezana u ljubavi prema zajedničkom Ocu i Majci-Crkvi.

*

Sveti Petar i Pavao imaju više zajedničkih osobina. Osim toga što ih povezuje ista ljubav i žar prema Kristu i Crkvi i što su za tu ljubav dali svoje živote, obojicu je Gospodin odredio za osobitu službu u svojoj Crkvi i obdario ih za to velikim i osobitim darovima: Petra je postavio svojim namjesnikom, poglavarom Crkve, a Pavlu je povjerio osobitu misiju u Crkvi, da bdije nad čistoćom Njegove nauke, da naučno i praktično objasni vjernicima evanđelje istine, pravde, mira i ljubavi. To je njihov osobiti stupanj izabranja, to njihov apostolat, što im ga je ostavio u nasljedstvo sam Krist Gospodin.

Petar i Pavao, to su dva velika muža, dva divna značaja. Prvi se rodio u Betsaidi, a zvao se Simon. Bavio se ribarenjem na Genezaretskom jezeru, a nakon ženidbe preselio se u Kafarnaum. Brat mu Andrija doveo ga k Isusu. Kasnije mu Isus promijeni ime u Kefa, tj. Petar-stijena, u znak velike i odgovorne službe koja ga je čekala. Od tada je Petar živio samo za Isusa. Ostavio je imanje, obitelj, zavičaj, da ga Isus može upotrebiti kao svoje posebno oruđe. Njegov je značaj bio posve otvoren. Kad su neki učenici ostavili Isusa nakon Njegova govora u Kafarnaumu o kruhu života, Petar prvi reče: »Gospodine, kome ćemo ići? Ti imaš riječi vječnoga života« (Iv 6, 68). Kad je pak upitao Isus učenike: »Za koga drže ljudi Sina čovječjega?«, jedino je Petar svečano izjavio: »Ti si Krist, Sin Boga živoga«. Petar je tada bio označen kao budući poglavar Crkve, jer mu je Gospodin očitavao: »Ti si Petar. Na toj stijeni sagradit ću svoju Crkvu, i paklena vrata ne će je nadvladati« (Mt 16, 13—18). Pouzdavajući se prekomjer-

no u svoje sile, bio je pripravan da umre s Isusom, kao ono u Getsemanskom vrtu kad je htio obraniti Isusa mačem. Na sam pogled Isusov, gorko je oplakao grijeh kad je u predvorju velikoga svećenika zatajao Učitelja, i nije ga prestao oplakivati cijeli život. Gorljivo je propovijedao Isusovu nauku pa je bio bačen u tamnicu, i kad se tamnice oslobodio, nije prestajao svaki dan u hramu i po kućama »učiti evanđelje o Kristu Isusu« (Dj 5, 42). U Rimu je bio kao biskup 25 godina i umro kao apostol svoga Učitelja za kojega je položio život i prolio mučeničku krv. — Pavao se rodio u Tarsu, u doba kad i Isus. Zvao se Saul, a kao rimski građanin Paulus-Pavao. Nije bio oženjen. Svu mladenačku ljubav usmjerio je prema židovstvu, zato je i bio velik mrzitelj i progonitelj tek rođenog kršćanstva. No brzo je postao odabrano oruđe Božje i na poziv Božje milosti, upravo kad je pošao u Damask da progoni kršćane, pouči se od Ananije, pokrsti i zaredi. Poslije obraćanja, na koje ga je pozvao sam Gospodin kad mu je upravio riječi: »Savle, Savle, zašto me progoniš?« (Dj 9, 4), Pavao je postao posve drugi čovjek. U cijelosti je i s velikom gorljivošću ispunio ono što je o njemu rekao Gospodin: »jer mi je on izabrana posuda. On će raznositi moje ime pred neznabošce i kraljeve i pred Izraelove sinove« (Dj 9, 15). Na začuđenje sviju, propovijedao je Pavao Isusa po zbornicama, trgovima, na velikim putovanjima ... Imao je vanredno velike uspjehe, ali je pretrpio i mnoge poteškoće, mnoge velike neprilike. Dvije godine bio je u tamnici u Cezareji i dvije godine sužanj u Rimu. Podnosi batine, trpi brodolom, sve žrtvuje

pa i život, samo da dobije duše, da utvrdi kraljevstvo Kristovo u dušama i u svijetu. Poginuo je kao mučenik u Rimu na današnji dan 67. godine.

Takovom su živom i pladnom ljubavlju ova dva svijetla lika ljubila Krista, za Njega radili, za Njegovo kraljevstvo sve velikodušno žrtvovali. Prvi apostol vjere, koji je ljubio svoga Gospodina više od ostalih apostola, pa zato postao Njegov namjesnik na zemlji te danas utjelovljuje Papinstvo, dok je Pavao pronio baklju evanđelja osobito među poganske narode, i svojim brojnim, snažnim spisima još i danas utvrđuje braću u vjeri, istini i ljubavi.

I Petar i Pavao duboko su ugradili gorljivost svoga duha u temelje Kristove Crkve, koja je njihovom gorljivošću i gorljivošću ostalih apostola za malo vremena preobrazila lice zemlje i za nekoliko stoljeća dovela do nove kulture i spoznaje o vrijednosti svake pojedine duše otkupljene krvlju Boga-Čovjeka. Crkva je u svojoj sredini sačuvala i sve dobre elemente stare civilizacije i spasila mnoge vrijednosti poganske kulture, i na njoj dalje gradila. Staro poganstvo moralo je uzmaknuti, a novi narodi Evrope prihvatiše kršćanstvo da ga-također velikom ljubavlju-prenesu u sve dijelove svijeta. To je zasluga Crkve, kojoj su temelje požrtvovnom ljubavlju i gorljivošću osobito zidali apostolski pravci, sv. Petar i Pavao.

Ovoj Crkvi i mi pripadamo. Pahuljice Božanskoga Duha Ljubavi pale su i na našu dušu na dan svetog Krštenja i natopile je svojom blagodarnom rosom na dan svete Krizme. Tim smo i mi na posebni način postali izabrano Božje oruđe, kojim se Bog ima

pravo služiti, da i danas prelijeva i poplavljuje sve oko sebe. Taj Duh ljubavi ne smijemo nikada napustiti. On mora neprestano oplođivati našu dušu, da se i po nama uzmognu napajati i oplođivati ostali vrtovi duša. Na to nas upućuje revnost sv. Petra, revnost i poticaj sv. Pavla, koji opominje: »Što i naučiste, i primiste, i čuste, i vidjeste u meni, ono činite, i Bog mira bit će s vama!« (Flp 4, 9).

*

Prilike u svijetu nisu nimalo ružičaste. Gotovo svuda pustoš, svuda ruševine. U mnogim srcima tuga i slom. Zar ćemo hladnokrvno gledati prilike oko sebe, zar ćemo nemarno skrstiti ruke? Zar ćemo dozvoliti da život mnoge naše braće tako prolazi, a da mi barem ne pokušamo utjecati kako bi im sutra bilo bolje? Naprotiv, treba apostolskim žarom zasukati rukave i prihvatiti se posla. Oni su naša braća, i njihove su duše oprate krvlju Isusovom, oni zaslužuju da im pomognemo. Još više: oni očekuju našu pomoć, našu ljubav. Da im-pak-s uspjehom pomognemo, moramo najprije sami biti dobri. Moramo obnoviti svoj život, pa i svoju dušu! Uvijek je postojala ta potreba, jer se čovjek olako zaboravi, jer je često sklon da pojuri niza strminu. Postoji za to potreba da se obnove pojedinci, da se obnove obitelji. Tako će nam život biti ispunjen toplinom Kristova evanđelja, a to je upravo onaj jedini temelj na kome se može sigurno graditi. Tako će naše obitelji preko obnovljenih pojedinaca postati sretni hramovi, u kojima će se častii Bog i poštivati Njegov zakon. Preko takovih obitelji doći će do obnove zajednice, a preko nje preporod, sreća i mir među narodima. To je velika misija Crkve za koju su revnovali i dali svoje živote Petar i Pavao. Na to poslanje i mi smo pozvani. Pozvano je čitavo kršćanstvo. Odazovimo se rado i spremno! Naš će apostolski žar ojačati one koji još kolebaju, mnoge će utješiti, mnoge razveseliti. Svi ćemo osjećati velike blagodati Kristove ljubavi, pravde i mira.

SVETI IGNACIJE

Stari je Dubrovnik pridavao osobitu važnost uzgoju mladeži. Budući da su Isusovci uz misijski rad izašli na glas kao vrlo naobraženi i najbolji uzgojitelji i to dosta brzo nakon osnutka Družbe sv. Ignacija, dubrovačka je vlada nastojala da ih dovede u Dubrovnik. I dovela ih je na svoju veliku sreću. Stari Dubrovnik ima da zahvali Isusovcima velik dio svoje prosvjete i slave.

Prvi koji su došli u Dubrovnik bili su: glasoviti O. Nikola Bobadilá-Božji čovjek, sveta života, i O. Luka Salernski-asketa i apostol duša, zatim O. Julij Mancinelli i O. Bartul Kašić; prvi oličenje svetosti, drugi učenosti i književnog rada za spas duša. Svi su ostavljali jak dojam svojim svetačkim životom, osobito O. Julij Macinelli, o kojemu je kroničar zapisao da je bio »uvažen zbog čudesa, koje je Bog na njegove molbe njegovim suvremenicima u Dubrovniku udijelio«.

Nije-stoga-čudo da su Isusovci u Dubrovniku uživali velik ugled i naklonost, da se gojilo štovanje i prema slavnom utemeljitelju njihove Države sv. Ignaciju, jer je njegova zasuga da su Isusovci bili onakovi, kakove sam spomenuo. (I to nisu samo pojedinačni slučajevi, jer razmjerno malo koji red broji toliko svetaca, koliko upravo Družba Isusova).

Ali ni Ignacijeva svetost, ni svetost njegovih sljedbenika nije glavni uzrok što su Dubrovčani odlučili pozvati Isusovce u svoj grad i što su njima povjerili najvažniju službu-uzgoj svoje uzdanice. Stari su Dubrovčani bili praktični i svjetski ljudi, pa im nije bio cilj da im sinovi postanu upravo sveci i asketé, nego praktični kršćani-katolici, koji će u javnom životu biti oboružani onim građanskim vrlinama, koje su djelatnim ljudima pogotovo potrebite, a to su jaka volja, odlučnost i ustrajnost u svladavanju poteškoća.

I oni su našli-a u tom se nisu prevarili-da će te vrline najbolje ulijevati u duše dubrovačke mladeži Isusovci, jer je njihov utemeljitelj sv. Ignacije te vrline u sebi posjedovao do najvišeg stepena i svojim ih sljedbenicima u nasljedstvo ostavio.

O ovim vrlinama sv. Ignacija, potrebitim i današnjem naraštaju ne samo za čestit život na ovom svijetu, nego i kao ljestva za vječni, odlučio sam danas govoriti. Bio nam na pomoć Božji ugodnik sv. Ignacije i nebeska Majka, koju je on veoma častio.

*

Tajna uspjeha u svakom djelovanju, mudrosti i filozofiji života sastoji se u primjenjivanju dviju mudrih izreka: s p o z n a j s e b e i s v l a d a j s e b e. Spoznaj sebe, preporučivao je grčki filozof, a ovu je mudru izreku prihvatio i genij kršćanstva kao pravilo života. Spoznaj sebe, mladiću, kad izabireš zvanje, spoznaj sebe, čovječe, kad ti se nude prva mjesta, stolice i časti; spoznaj sebe kad se prihvaćaš važnog

i odgovornog posla. Spoznavanjem sebe omjerit ćeš svoje sile, upoznat ćeš jesi li častan i dorastao za mjesto koje ti se nudi ili ga tražiš. — Svladaj sebe, ovo je drugo pravilo života, a učio ga i ostavio današnji veliki svetac sv. Ignacije.

Svladaj sebe jer bez toga ne možeš postati dobar i vrijedan, pošten i koristan. Svladaj sebe, znači znati reći »ne!« i volji sklonoj na zlo, i neurednim željama, strastima, zlim nagnućima, hirovima i prkosima. Poznati sebe i svladati sebe znači imati odvažnost i jakost, biti heroj na putu ka savršenstvu. Ova dva zlatna pravila života dovela su i Ignacija do savršenstva i svetosti.

Potomak slavne španjolske plemičke obitelji, rođen u dvorcu Lojoli 1491. godine, proveo je mladost kao plemić na kraljevskom dvoru u sjaju i raskoši. Od 26. godine oficir je u vojsci cara Karla V, dobro poznata i dubrovačkoj povijesti. Kao takav posjedovao je vojničke vrline: odlučnost i hrabrost; ali gdje je savršenost, gdje svetost?

Nedokučivi su-ipak-putovi Gospodnji. Njegovu hrabrost Providnost upotrebljuje da ga od viteza carskog učini vitezom Božjim. Putem-ljudskom umu neshvatljivim. Pri opsjedanju grada Pampelona francuska granata razmrskala je Ignacijevu nogu, zato je morao na dugo liječenje u bolnicu. Vitez, kraljev dvorjanik, u domu bijede, muka i jecanja! U bolnici gdje nema zabave, gdje ne samo bol i dugo liječenje nego još i dosada (tako rekuć) ubija. Da se riješi-barem donekle- dosade, zatraži kakvo zabavno štivo, ali uprava bolnice ne drži takvih knjiga. Pružili su mu što su imali: Život Kristov i živote svetaca.

Neka se dive putevima Providnosti oni koji je ne poznaju! Neka se nauče cijeniti korist dobrih knjiga oni koji to još ne znaju! Da je uprava bolnice imala i pružila našem ranjeniku kakav olaki roman, nikad od Ignacija ne bi bio izašao heroj, uzor, značaj, svetac. Nikad svijet ne bi bio dobio ovako zasluženog Reda. Ono dobro štivo dalo je Ignaciju povod da razmišlja koliko se njegov život razlikuje od života Kristova i svetaca, da uđe u se i spozna sebe. I spoznao je. Stekao je najveću mudrost i dobio najljepša nadahnuća, koja su mu očitovala volju Božju da postane vitez Božji-svetac.

Ignacije se volji Božjoj spremno i neopozivo odazvao. Pred slikom Majke Božje položio je zakletvu da će unaprijed biti vjeran vojnik Kristov.

Zamislimo se malo u zamašitost ove odluke. Prekinuti najedanput stari život pun užívanja i dati se na život samoprijegora i pokore, odbaciti stare navike i dati se na susprezanje i potpuno podlaganje svoje volje volji Božjoj — zna svatko da je teško. I poslovica veli: Navika je jedna muka, a odvika sto muka. Hoće li-dakle-Ignacije ustrajati u dobroj odluci? Hoće li izdržati u poteškoćama koje će mu stajati na putu? Pa ako jednu i drugu poteškoću svlada, zar neće i druge nicati? Poznavajući ljudsku nepostojanost, red bi bio sumnjati; Ignacije naprotiv daje divan primjer postojanosti, izdržljivosti i čvrste volje. Čim se od bolesti oporavio, ode u Monserrat, obavi opću ispovijed i započne nov život. Život pun samoprijegora i žrtve uz čvrsto obećanje: Bogu služiti potpuno i do kraja. Prvi čin stalne odlučnosti bio je, što je sve svoje-pa i odijelo-razdijelio siromasima. Metnuo je

na sebe najprostije odijelo i da sebe što više ponizi i upokori, živio je od kruha što bi ga isprosio. Svoju je postojanost povećao i time što se povukao u samoću, u neku pećinu nedaleko Manreze i tu vršio veoma veliku pokoru. Tu je umrtvio tijelo, ali volju vanredno učvrstio. Tu je neprestano morao voditi borbu s obzirima, porugama, slabostima, ali ju je i dobio. Njegova se narav buni i dovikuje mu: Plemić si, kapetan kraljeve garde, čovjek velike budućnosti, pa zar ti da prosiš komad kruha? Ignacije hrabro odgovara: Svladaj sebe! Brat, rodbina i prijatelji pišu mu, nagovaraju ga da se vrati u dvor, da uživa, a on opet: Svladaj sebe-njihova pisma ne otvara i ne čita. Djeca, vidjevši ga obučena u najprostije odijelo, idu za njim, rugaju mu se, a Ignacije, osjetivši da mu narav jače odgovara, da bi se mogao i osvetiti, opet sebi govori: Svladaj se! Neki čovjek, koji ga je poznavao, počne mu drsko predbacivati nesreću koja ga je zadesila u ratu, a Ignacije opet veli: Svladaj sebe! Ali ni Providnost ga ne napušta: »Dala mu je pobjedu u teškoj borbi neka spozna, da je strah Božji jači od svega« (Mudr 10, 12). I svlada se. Mjesto da odgovori onom dosadnom čovjeku, Ignacije pođe među bolesnike, cjeliva im rane i dvori ih. I ovako svladava sebe ne jedanput, ne ni jednu godinu, nego sve do svrhe života. Bori se, čini pokoru, moli i uzdiše, ali ne popušta. Plod ove pobjede, stalnosti, jakosti, čestitosti i značaja odsijeva u zlatnoj knjižici o duhovnim vježbama, koju je u onoj pećini napisao.

Spoznavši volju Božju i svoj cilj-služi jedino ovom cilju i odbija sve što bi ga od cilja moglo odalečiti. Pazi i na najmanji pokret svoje volje, da ne bi bila

u suprotnosti s voljom Božjom. Od svake riječi, od svake misli traži i račun i zato svaki dan ispituje svoju savjest i za svaku manu čini posebni ispit dok je ne uništi. Tako je Ignacije, umrtvivši svoje tijelo, uništivši svoje pogreške i mane, postao gospodar nad svojom voljom. Teško je bilo, dugo je trajalo, ali ustrajnost i čvrsta volja dala mu je snagu da svlada sve poteškoće i da pobijedi.

Ignacije je u 33. godini. Htio bi poći u Svetu Zemlju i među nevjernike da ih obraća. Bog ga-međutim- nije odabrao za apostola među nevjernicima nego među kršćanima. Razum bi se-možda-i ovdje bunio, ali volja Ignacijeva je jaka i za taj posao. Teški su preduvjeti da Ignacije postane svećenik, apostol i vitez Isusa Krista. Tà nije učio ni latinske škole, ali Ignacije i sada kaže svome razumu: Svladaj sebe! Iako mu je 33 godine, ide u školu, sjedi s djecom i uči latinsku gramatiku. Ono njegovo zlatno pravilo života: »Svladaj sebe« svladalo je stid i poruge sačenika i gradivo i gramatiku, te je, nakon što je svršio latinske škole, otišao na sveučilište u Salamanku, zatim u Pariz. Tu je sakupio malu četu obrazovanih i pobožnih ljudi, s njima obavio duhovne vježbe i 1534. položio temelj Družbi Isusovoj, koju je potvrdio papa Pavao III nakon 6 godina, tj. 1540.

Ignacije je na čelu Družbe. On prednjači dobrotom, poniznošću, marljivošću, svetošću. Već je potpuno preobražen, promijenjen. Od ponosnog čovjeka-viteza, naučena zapovijedati i uživati, postao je blag, ponizan, susretljiv i ravnodušan prema svemu što je pružao život, uvjeren da mu to šalje blaga ruka dob-

roga Oca na nebesima. Sve što je radio, radio je na slavu Božju i ničega se nije bojao, jer sve je od Boga dolazilo.

U Manrezi, a i kasnije, dao mu je Bog često milost viđenja, a zatim pun vrlina i zasluga primi i objavu o skorom prelazu u vječnost. U 65. godini života ovaj veliki i jaki duh preseli se u blaženu vječnost slave 1556. god., uz trijumf cijelog nebeskog dvora: »Sreća je njegova osigurana, i općina slavi njegovu pravednost« (Sir 31, 11).

Razumije se da ga je Bog obdario i darom čudesa. Od mnogih navodim jedno, veoma značajno: Neka je gospođa teško bolovala. Molila se svecu za ozdravljenje. Nenadno ozdravi, ali ostane gluha. Molila se i dalje da joj svetac ostrani gluhoću, i pođe u crkvu. Na svoju veliku radost najednom čuje Misu, propovijed, pođe na ispovijed i-sve je čula. Kad je izašla iz crkve, nije čula ništa. Kad se kod kuće molila ili čitala duhovno štivo, sve je čula. Što je to? Pouka! Gluhoća za ispraznost, njemoća za zle govore. Tako je gluhoća i njemoća sredstvo za svladavanje samog sebe: kad te napastuju, kleveću ili napadaju-primjeni načelo: Svladaj sebe!

*

Slijedimo sv. Ignacija u svladavanju sebe; ustraj, budi junak, pobijedit ćeš i prispjeti do konačnog cilja-nepropadljive nagrade u vječnosti.

BLAŽENI AUGUSTIN KAŽOTIĆ

Svako doba ima svoje obilježje po kojima se razlikuje jedno od drugih. Obilježje vjekovima i epohama daje duh koji u to doba vlada. Moderno doba-doba industrije i tehnike, izuma i napretka, ima također svoje obilježje, a to je težnja za novcem i bogaćenjem, za laganim životom i uživanjem. Danas se npr. priznaje ono što se vidi i može opipati, jer je trka za materijalnim dobicima učinila da su mnogi odvratili pogled od duhovnih vrednota i prionuli materijalističkom shvaćanju života. Takav je život negacija duha i duhovnosti, negacija vrhunaravnoga reda i moralnih vrednota. Njegove su posljedice razne moralne-često i tjelesne-manjkavosti, jer svaki dobri dar i svaki savršeni poklon odozgo je, silazeći od Oca svjetlosti, u kojemu nema promjene ni sjene mijene« (Jk 1, 17).

*

Prilike u kojima je živio naš zemljak - Trogiranin, današnji svečar bl. Augustin Kažotić, nisu bile mnogo bolje od ovih u našem, dvadesetom stoljeću. Kao revan svećenik-misionar po Dalmaciji, Bosni i Italiji, te kao zagrebački biskup i kasnije kao biskup u talijanskom gradu Luceri, zarana je uočio kako ondje gdje bogataši tlače slabije, gdje se vode borbe

oko prijestolja (kao u njegovo vrijeme u Hrvatskoj i Ugarskoj za vladavine Karla Martela), da tamo slabi vjera i samosvijest, a preuzimlju maha krivi nazori i shvaćanja protivna duhu ljubavi i pravde. Veoma ga je žalostila vjerska ravnodušnost, zaboravljanje Boga i otpad od Crkve Kristove.

Prožet žarkom ljubavi utemeljitelja Dominikanskoga reda sv. Dominika, čijem je redu pripadao još od 15. godine života, te kao revan i dobar pastir svoga stada (svjestan opasnosti usljed nepravda, nasilja i dubokog pada morala) postao je pravim obnoviteljem svoje sredine. Po visokim krepostima, osobito onima što su na poseban način ures biskupske službe - ljubav, blagost i razboritost, bio je voljen, čašćen i poznat na daleko. Postao je pravi dobrotvor, brat i otac svojim podložnicima, jer je ljubavlju i prodornom riječju osvajao srca i otvarao oči da se vidi gdje je istina i na kojoj je strani pravda, za koju su se toliko borili. Ništa nije izmaklo njegovoj skrbi, jer se sav posvetio radu za dobro Crkve i dobro duša. Neprestano je bdio nad vjerom i moralom, zauzimao se za poboljšanje životnih potreba ljudi, naročito siromaha, vodio skrb za svećenička zvanja, gradio crkve, sirotišta i bolnice, podizao kulturne ustanove i pronalazio razna sredstva za obnovu života svojih vjernika. Gradsko vijeće u Luceri, gdje je kao biskup sveto preminuo godine 1323. ukrasilo ga je naslovom »drugi otac domovine«. Doista, zaslužan naslov, jer se on sav istrošio u radu za Boga i duše. Svu svoju ljubav usmjerio je prema Bogu i ljudima, a srce privezao uz molitvu i pokoru. Zato mu je odmor i najljepša zabava jedino u razgovoru s Bogom, jer je u

Njemu gledao i nalazio izvor sreće i zadovoljstva. Dobro je poznavao nauku Učiteljevu, koji od svakoga traži da budemo savršeni, da budemo sveti. Živio je i umro sveto, čašćen od Boga i ljudi, jer je već nakon dvije godine od njegove smrti papa Ivan XXII dozvolio dominikancima u Luceri da ga smiju štovati kao blaženika s posebnim časoslovom i misom u njegovu čast.

Život i rad bl. Augustina, sina naše pitome Dalmacije, potiče i nas, sinove dvadesetog stoljeća, da pođemo njegovim putem, tragom njegova života. Danas je pogodno vrijeme za to. Čuli ste kako je bl. Augustin bio i otac i majka svomu stadu, kako nije poznavao truda ni muke kad se radilo o tome da se drugome pomogne. Poput bl. Augustina radimo i molimo za dobro svoje duše, ali i za dobro svoga bližnjega! Ne, nije volja Božja da jedni bahoto sprovode život u obilju i pjančevanju, a drugi da u dronjcima kupe po trgu otpadke voća da utaže glad. Ne, to dobri Bog nije odredio. On je dao mogućnost da se u svijetu za svakoga postigne život dostojan čovjeka. Zato treba prije svega oživjeti ljudske osjećaje, podsjetiti na moralnost i poštenje, kako je radio i bl. Augustin. Treba stvoriti apostole ne samo idejâ nego i života, apostole žrtve, samoprijegora i ljubavi, koji će učvrstiti temelje narodnog života i ljudske sreće. To je smisao kršćanstva, plod ljubavi, koja mora postati središte zakona, jer ona najuspješnije rješava sve društvene nejednakosti i nepravde; uzdiže čovjeka na njegovo dostojanstvo, čini ga sretnim i blaženim. Približuje ga božanstvu, jer »Bog je ljubav«. Ta zajednica ljubavi, ostvarena u Crkvi po vjerskom

shvaćanju života, temelji se na poticaju samog Učitelja, jer »i ovu zapovijed imamo od njega: Tko ljubi Boga, neka ljubi i svojega brata!« (Iv 4, 21). Naš apostolat upravo sada treba da se pokaže djelotvornim i velikim. Moramo misliti na one koji oskudijevaju, koji trpe, ali i na one koji su otišli za raznim hirovima svijeta i tijela odbacivši vjeru u Boga i Božju Providnost. Mora nam već jednom biti jasno da nije samo svećenik pozvan da unosi Krista i Njegov zakon među ljude, nego smo za to pozvani svi. I upravo tamo, gdje svećenik ne može otići ili su mu zatvorena vrata, mora poći drugi, suvremeni apostol, koji će također razviti veliku djelatnost da se takovi približe Crkvi i zadahnu duhom ljubavi prema bratu-čovjeku. To je polje na kojemu se može mnogo učiniti, da Bogu spasimo duše, da ljudi oko nas budu bolji. Budimo zato pravi Kristovi borci, pravi osvajači duša za svoga Kralja, po primjeru bl. Augustina, revnog apostola pravde, ljubavi i mira. Tako će se preporoditi društvo i narod približiti Kristu. To je zapovijed našega vremena, to je naša sveta dužnost. Na tu dužnost pozivlje Crkva, pozivlju naši hrvatski blaženici, da se u ovim danima preobrazi i obnovi čovječanstvo u znaku evanđeoske ljubavi i pravde. Onda se možemo nadati svakom dobru ovdje, i u vječnosti.

*

Ne zaboravimo da su ljudi još uvijek ostali ljudi. Odgovornost još se u mnogima nije probudila. S vjerom i Bogom još se uvijek ne računa u filozofiji i društvenim shvaćanjima naših dana. Ljudi prečesto

traže rješenja ovih velikih problema od svijeta, a ne od Boga i s nepovjerenjem gledaju na Crkvu — životno djelo Boga — Čovjeka, koji nikada nije slab ni bespomoćan. Sjetimo se da Bog može sve. On je dorastao svakom sistemu, svakoj situaciji. Prihvatimo Njegov reformatorski sistem ljubavi i pravde, plodovi će se uskoro vidjeti! Na tom sistemu gradio je i bl. Augustin i postigao mnoge uspjehe. S tim uspjesima preselio se u blaženu i sretnu vječnost, ostavivši nam primjer da i mi iz ljubavi prema Kristu izgaramo u revnosti za dobro Crkve i dobro besmrtnih duša. Ta je ljubav izvor društvene pravde, mira i blagostanja. Odazovimo se pozivu bl. Augustina jer je već čas da se posvetimo radu koji će pripremati nove ljude i nova vremena da Bog i Njegov zakon budu priznati i poštovani u javnom, društvenom životu. Po tom radu naše će doba postići obilježje kršćanskog preporoda, kad bude »sve i u svima Krist« (Kol 3, 11).

Blaženi Augustine, diko našega naroda, moli se Bogu za nas da ustrajemo u dobru i revnosti za Boga i duše, da Hrvati budu i ostanu Božji narod!

SVETI DOMINIK

O majko Crkvo, raduj se
Dok danak blagi proslavljaš, . . .
(Himna sv. O. Dominika)

Sa zanosnim ushitom pjeva slavna i starodrevna Dominikanska obitelj ovaj prekrasni slavopjev u čast svome ocu i utemeljitelju sv. Dominiku o njegovoj svetkovini; a duhovni ushit pojačan slatkom melodijom dominikanskog korala napunja radošću ne samo mlade levite-pjevače, nego i one ozbiljne redovnike -filozofe i teologe, kojim Dominikanski red obiluje. Svi se raduju i kliču, jer se svi podjednako osjećaju — danas više nego ikada — sinovima besmrtnog i velikog oca sv. Dominika, kojim se diči ne samo ovaj zaslužni red, nego vjera katolička i kršćanska civilizacija.

Ali, jer kod katoličkih redovnika nema sebičnog samoljublja, nema ni radosti, koja bi bila samo njihova; za to spomenutim hvalospjevom pozivaju svu duhovnu braću, tj. sve vjernike katolike diljem svijeta, da budu dionici njihove radosti, pa i nas, dragi vjernici, koji smo se danas sakupili u ovoj krasnoj dubrovačkoj crkvi.

Naša je ubava Dubrava imala sreću da primi vrlo rano pod svoj hlad sinove sv. Dominika, koji su ovdje vjekovima razvijali zamjerni rad apostolata i

civilizacije. Njima je Dubrovnik sagradio crkvu i samostan, a oni su Dubrovniku pomogli graditi slavu, koja je dotakla rimsko veličanstvo. Razumljivo je — stoga — što se veselju naših redovnika u »Rozariju« pridružuje i naš grad u svakoj zgodi pa i danas; »Rozarijo« je doprinilo znatan udio našoj slavi i povijesti dubrovačkoj. Stoga i mi od srca kličemo u čast sv. Dominiku:

O majko Crkvo, raduj se
Dok danak blagi proslavljaš, . . .

*

Velika je i raznovrsna slava sv. Dominika. Kad bih kazao o Dominiku samo da je svetac, sve bih time rekao: i da su ga resile vanredne vrline, duboka poniznost i žarka ljubav, savršena podložnost volji Božjoj i savršeno vršenje kršćanskih i staleških dužnosti. Ali Dominik je ne samo svetac, nego — kao drugi Pavao-apostol naroda, kod kojega sjaju opet druge kreposti: revnost za spasavanjem duša, prijegor i žrtva u pobijanju krivovjerja, neumornost u propovijedanju i obrani sv. vjere.

Mnogovrsna slava, a sila vrlina. Da se ne zbunimo i ne izgubimo u toj veličini, predočit ću vam Dominika kao preporoditelja zapadno-evropske civilizacije, pa ćete u toj — možda — najvećoj njegovoj časti ili pohvali zapaziti mnoge vrline moralne i građanske, potrebite svima koji čovječanstvu i svomu narodu žele koristiti.

Preporod pretpostavlja zamrlost vjerskog, moralnog, socijalnog ili intelektualnog života, a zamrlost otupljuje osjećaje i čuvstva prema velikim vjersko-moralnim i socijalnim vrednotama. Preporoditelji pobuđuju, oživljuju i raspaljuju zamrla i pospala čuvstva prema idealima na vjerskom, moralnom, prosvjetnom, socijalnom i rodoljubnom području.

Preporoditelji su stoga veliki i zaslužni ljudi. Veliki, jer sami posjeduju one vrline koje u svojoj okolini bude, obnavljaju i šire; zaslužni, jer se u svom djelovanju rukovode ne sebičnošću, nego neograničenom ljubavlju da drugome koriste. Takav je naš Dominik. Božji čovjek ne samo po imenu, jer latinski Dominicus znači božji, nego i po milosti, jer je bio po molitvi od Boga isprošen.

Vjerski život je mjerilo koje pokazuje cvat ili propadanje jednog vijeka ili doba. To su potvrdili najveći umovi koji su tvrdili da vjera sve pokreće, da se održavanje kulta očituje u dobru i napretku, dok je prezir vjere često uzrok propasti. A veoma nisko stajao je vjerski pa za to i socijalni život XIII stoljeća, kad je Providnost Božja usrećila ondašnje društvo Dominikom. Pokvarenost i težnja za užicima bila je zavladala gotovo među svim staležima. Poniznost, požrtvovnost i evanđeoski duh bili su iščezli, kao ptice protjerane sa svoga gnijezda. Da, bilo je to tužno stanje i crkve i društva, i vjersko-moralnog i socijalnog života. Nije čudo da je veliki i slavni ondašnji papa Inocencije III imao viđenje kako se lateranska zgrada-simbol crkve, svjetionik civilizacije i njezina obrana počinje da ruši, ali je Božja Providnost poslala dva vanredna čovjeka — dva preporoditelja: Dominika i Frana Asiškog, koji su je uzdržali i spasili.

Dominik je — dakle — bio predodređen da spasi crkvu i s njom društvo — a to je jednako značilo Evropu — od uništenja. Neka je slava i hvala Božjoj Providnosti, koja nad čovječanstvom bdije i crkvi svojoj u najtežim opasnostima šalje ljude obdarene rječitošću na jeziku, učenošću u glavi, ljubavlju u srcu, darom čudesa u ruci.

Ovaj — kako mu ime u latinskom jeziku znači — božji čovjek, ugledao je svjetlo Božje u mjestancu Calaruegi, negda Kastilije, kasnije Španjolske države, godine 1170., od svetih roditelja Srećka Guzmana i Ivanke Aza. Vizija njegove majke prije rođenja i kume pri krštenju, što vam je mnogima otprije poznato, otkriva veliku službu za koju je bio određen od Boga, tj. da bude lučonoša u tminama, dika svećeničkog staleža, ukras svete Crkve.

Za veliko poslanje treba i velika priprava; zato vidimo Dominika, mladića od 15 godina, kako stupa na sveučilište u Palenci i uči s najboljim uspjehom 6 god. filozofije i 4 teologije. Zatim se posvećuje Bogu i pristupa regularnim kanonicima u Osmi, gdje je drugih 9 god. proučavao sveto Pismo, svete Oce i usavršavao svoj duh za zvanje koje mu je Providnost od početka namijenila: da osnuje jedan novi Red koji će propovijedanjem božanske nauke i pokorničkim životom poticati na pobožnost, i tako malo po malo preporoditi društvo. Po sebi se razumije da se Dominik dovoljno i preko mjere pripravio za ovo svoje poslanje i noćnim bdjenjem i molitvom, i naukom i teškim po-

slovima. Plače zbog mnogih grijeha u svijetu, pokoru čini zbog pomanjkanja discipline, ali biva i utješen preko pobožnosti apostolskim prvacima Petru i Pavlu, od kojih uzima u ruke štap i knjigu, utješen i od nebeske Kraljice Marije, koja mu je - po općem uvjerenju — pružila svetu Krunicu, kao sredstvo za obraćenje i preporod izopačenog društva. Oboružan tim sredstvima: Apostolskim-Petrovim siromaštvom, Pavlovom učenošću i Gospinom Krunicom stupa u javni rad.

Preko španjolskih pokrajina stupa u Francusku, obilazi francuske gradove, pohodi talijanske države. Putuje bosonog, ponizan i blag, podnoseći glad i žeđu, tegobu puta i poruge neprijatelja; propovijeda vjeru Božju i kršćanski moral. A što kaže drugima, to najprije i sam vrši propovijedajući tako primjerom svoga vlastitoga života. Na njegovu riječ i primjer mnoštvo otvara oči, obraća se na pravi put; ali kako sunce čini da neki predmeti pod njegovim zrakama smekšaju, a neki se zgusnu i otvrdnu, tako se dogodi i s Dominikovim propovijedanjem: mnoge omekša, a mnoge heretike otvrdne. Zato Dominik ne miruje: moli i vlastitom pokorom prosi od Boga njihovo obraćenje, i Bog ga usliši. Zbila su se mnoga, neočekivana obraćenja, mnogi prkosnici bili su svladani krepošću kojoj se nisu mogli oduprijeti, a pravovjernici utvrdili se u vjeri i sjedinili u zajedničkoj misli: riječju i djelom djelovati na ljude da ih učine boljima, pobožnijima, svetijima. To je bilo Dominikovo oružje kojim se služio protiv krivovjerstva i protiv mnogih javnih i privatnih poroka, koji su se poput kužne bolesti širili ondašnjim društvom. Znao je da

se mač mučno povraća u korice kad se jednom upotrebi, i da se ne zaustavlja uvijek ondje, gdje je granica pravednosti; zato mjesto mača upotrebljava propovijed i molitvu, osobito molitvu svete Krunice. I pobijedila je Dominikova molitva, strpljivost, siromaštvo, pokora i neograničena ljubav prema svim ljudima. Ukrasio ga je Bog i mnogim, raznovrsnim čudesima za života i nakon svetačke smrti, pa mu se svetački život ubrzo pročuo i štovanje proširilo po čitavu svijetu.

Svojim vanrednim krepostima, gorljivim apostolatom i nesebičnom ljubavlju Dominik je kao novozavjetni Mojsije vodio svoje sunarodnjake i svu ostalu kršćansku braću prema kršćanskom preporodu kao iskusan pilot, strpljiv i pun pouzdanja, jer je znao i vjerovao da se ništa ne može dogoditi bez pripuštanja Božjega, i da Bog neće dozvoliti da propadne Njegovo djelo — Crkva, koju je On osnovao za posvećenje svih ljudi. Bio je Kristov vojnik i apostol. Vojnik hrabar i neustrašiv. Nijedna prijetnja, nijedan nasrtaj krivovjeraca kao ni prijetnje pokvarenjaka nisu ga prestrašile. Dug i naporan put nije ga izmorio, siromaštvo nije ožalostilo njegovo srce niti su razne poteškoće ubile njegovu volju. Slab tijelom, ali jak srcem pokazao se uzorom divne energije i neslomljivog karaktera. Apostol gorljiv i neumoran. Gorljiv i neumoran u propovijedanju, gorljiv u sabranoj i pobožnoj molitvi, gorljiv u pohađanju bolesnika i u ispovijedanju i davanju savjeta. Učitelj iskusni i mudri, koji je sve slobodno vrijeme sprovodio uz knjigu ili raspelo, koje je knjiga božanske mudrosti i svetohraništa, koje je knjiga božanskog nadahnuća;

zato je bio kadar ulijevati u duše svoje braće i učenika pravo znanje i duboku pobožnost. Učitelj, koji je kao asketa svojim »novacima« prdenjačio, kod njih i kod drugih autoritet visoko uzdržao i na ljubav i poštovanje prema crkvenoj hijararhiji poticao. Učitej, koji je na praktični život braću pripravljao usađujući im u srce riječi Isusove: »Ako su progonili mene, i vas će progoniti; ako su držali moju riječ, i vašu će držati« (Iv 15, 20). Kao osnovatelj Reda Propovjednika znao je uvijek zadržati kršćansku razboritost i razumijevanje, a kao starješina imao je stalno pred očima savjet Gospodinov, da onaj koji je stariji treba da bude kao mlađi. Takav je bio veliki patrijarha sv. Dominik kao vojnik Kristov, apostol Božji, učitelj crkve i osnovatelj-starješina redovnički. Sunce koje je znanjem prosvjećivalo, krepostima svijetlilo, dobrotom i požrtvovnošću grijalo. To je sunce Bog otkrio — kako rekosmo — i čudesima na zemlji i sjajem blaženstva na nebu. Sunce, koje i nama svijetli primjerom i kazuje put kako se sa Crkvom osjeća, trpi i pobjeđuje!

*

Molimo sv. Dominika da nas uči kako treba da živimo i suosjećamo s Crkvom, da nam isprosi ustrajnost, značajnost i neslomljivost u vjeri i krepostima, kojima je on bio tako bogato ukrašen. Neka se moli za nas, da Gospodin, kojega je cijelim svojim bićem štovao za života i za čiju je čast i slavu neumorno radio, udijeli i nama svoju milost ovdje na zemlji, a neumrlu slavu u vječnosti.

BLAŽENI MARKO KRIŽEVČANIN

U ljudskom je srcu usađena težnja za slavom, srećom i užívanjem. Sva čovječja djela, svi njegovi napori i nastojanja usmjereni su prema tome cilju. No, što se događa? Upravo kad čovjek misli da je postigao vrhunac sreće, kad misli da pliva u moru užívanja, nađe se prevaren i okružen s tolikim poteškoćama i nevoljama. Njegova ovozemna sreća bila je slična oblačiću, koji se raspršio i nestao pri prvoj pojavi vjetra. Očit znak, da je čovjek pogriješio ili u biranju sreće ili u biranju sredstava.

*

»Čovjek, od žene rođen, kratka je života, sit briga, procvate kao cvijet, uvene, bježi kao sjena i ne ostaje« (Jb 14, 1). Ove riječi Božje Mudrosti jasno ukazuju da nema sreće ni zadovoljstva na svijetu, a ukoliko je i ima, da je to sve samo časovito, nestalno; »dim, koji se zamalo pokaže, i onda ga nestane« (Jak 4, 14). Zato su mnogi na drugom mjestu, a ne ovdje tražili i našli svoju sreću; zato je i današnji svečar bl. Marko tražio sreću u Bogu, jer je od djetinjstva spoznao da »tko pomno pogleda u savršeni zakon slobode i ostane u njemu, i ne bude zaboravni slušatelj,

nego izvršitelj djela, taj će biti blažen u svojemu djelu« (Jak 1,25). Ljubav za ovim blaženstvom i srećom bila je u njemu neprestano živa, plodna i moćna. Ona ga je učinila sretnim velikanom duha, jer se svjesno i brižljivo bacio u Božje naručje. A jer se svaka prava sreća, ljubav i zadovoljstvo mora pokazati i u vidljivim djelima pa i u spremnosti na smrt, on poklanja Bogu i život svojom mučeničkom krvlju, jer je to cijena vječnosti, jer mu je »život Krist, a smrt dobitak« (Flp 1, 21).

Božji miljenik i mučenik bl. Marko je naš zemljak, Hrvat iz Križevaca. Tu je proveo svoje prvo djetinjstvo uz brigu i odgoj čestitih roditelja. Više škole polazio je u Grazu i Rimu. Isticao se među prvim najboljim đacima, kao što se isticao i u nježnom štovanju prema Neokaljanoj Djevici i neograničenoj ljubavi prema Bogu. Posvetio se svećeničkom zvanju i nakon što je svršio nauke u glasovitom rimskom Gregorijanskom sveučilištu, vratio se u Hrvatsku. Kao revan svećenik sav se dao službi Crkve oko spasavanja duša. Malo zatim na poziv ostrogonskog nadbiskupa preuzeo je službu profesora i ravnatelja sjemeništa u Trnovi, dok nije postao kanonik i upravitelj opatije Szeplak u gornjoj Ugarskoj. Uvijek je imao pred očima spasenje duša, pa mu je glavna briga bila da sreću i ljubav, koju je zarana našao u Bogu, unese u što više ljudskih srdaca, da i oni zadobiju »vijenac života, koji je Gospodin obećao onima koji ga ljube« (Jak 1, 12). Taj uzvišeni posao nimalo nije bio ružičast za bl. Marka, jer su prilike u Ugarskoj bile veoma tužne i pune iskušenja za katoličku Crkvu

i njezine sljedbenike. Protestanti u Ugarskoj bili su protiv kralja Ferdinanda II, koji je bio katolik, zato su podigli urotu na čelu s knezom Gaborom. Glavni zadatak urote bio je istrijebiti katolike, osobito svećenike. Bl. Marko, Stjepan Pongracz i Isusovac Melhier Grodec bodrili su u gradu Košicama vjernike da ustraju uz Crkvu Kristovu, ali su ubrzo bačeni u zatvor. Mučili su ih na razne načine, dok ih nisu objesili i palili bakljama po cijelom tijelu. Marku Križevčaninu i Gradecu naposljetku odrubе gave, a Stjepana Pongracza dotuku teškim udarcima po glavi. Odmah poslije njihove smrti vjernici su iskazivali štovanje ovim kreposnim i revnim Božjim ugodnicima, koji su velikom ljubavlju i odvažnošću žrtvovali živote za Kristovu vjeru. 15. siječnja 1905. Božji vitez i ponos našega naroda, Marko Križevčanin i njegova dva druga bili su proglašeni blaženim. Crkva im je podigla spomenik na svojim oltarima, da im se slava raznosi po svem katoličkom svijetu i budu poticaj da ih ljudi slijede u čestitu životu, gorljivu apostolatu i potpunoj predanosti Božjoj Providnosti.

Teška su bila vremena u kojima je živio bl. Marko, ali je uvijek bio jak Gospodin u kojega su ruci ta vremena. Zato je u svim iskušenjima, osobito u zadnjem času dok su ga stavljali na muke i svakojaka poniženja, sve očekivao od Boga i Njegove Majke. Znao je da iako ovdje Božji sati polagano tuku, da izbijaju posve sigurno; da se ne smije izgubiti nada, nego zadržati pouzdanje u Boga, jer sva sadašnja i časovita nevolja donosi »izobilnu vječnu slavu« (II Kor 4, 17). Tom mišlju i tom vjerom pobijedio je bl. Marko, jer »je dragocjena u Gospodnjim očima smrt

njegovih pravednika« (Ps 116, 15). Taj će »primiti vijenac života« i njegova uspomena trajat će navijeke.

I danas čovječanstvo proživljava ozbiljna i teška vremena. Pred nama se obnavlja biblijska slika: borba između dobra i zla. Svaki se čovjek nalazi na tom bojnom polju očekujući ishod borbe, da mu sutra bude bolje, da se domogne sreće. Za koju ćemo se stranu opredijeliti? Sotona je — na žalost — velik dio čovječanstva sapela u svoje lance, obećavajući svijetu sreću, užívanje i slavu. Mnogi i danas plešu onako kako hoće sotona i njezine sluge. Što više, ovakovi nesretnici žele uvjeriti i druge da je njihov način života jedini put k sreći, da su njihova načela bespriječorna i da ih treba bezuvjetno prihvatiti. Tako žele uspavati svoju savjest i zatomiti temeljne, moralne i vjerske principe, toliko bliske ljudskoj duši. Zaboravljaju da osim spoljašnjeg života imade i drugi, onaj što ga ljudi proživljavaju u tišini svoje duše i u svetištu svoga srca. Zaboravljaju da postoji i unutarnji život, a taj je smisao čitavog našeg djelovanja na zemlji, jedina vrednota, jedina sreća i jedina istina. Ovaj unutarnji život daje čovjeku pravu mudrost života, diže ga do Boga i daje mu snagu da odoli napadajima svijeta i zapletajima sotone. Zato je naša sveta dužnost da se opredijelimo za onaj mir, za onu sreću i onu radost što nam je daje jedino Onaj, koji je Put, Istina i Život; nedokučivi Gospodar, koji je jednom riječju stvorio nebo i zemlju, koji će biti sudac naših djela, koji nas jedini može obdariti trajnom radosti, trajnom srećom.

*

Za vječnu sreću žrtvovao je bl. Marko svoje sile, svoj život. To mora biti i cilj našega života. Taj cilj znači: biti pobornik načela vječne Istine, znači vršiti svetu dužnost kršćanskog života prema smjernicama i nakanama svete Crkve. To je oduvijek bila misao vodilja našega naroda, zato se njegov život razvijao pod okriljem Crkve i njezinih načela. Crkva je davala dinamiku života, osvjetljavala put pojedincima i društvu. Htjeli ili ne htjeli, mi nosimo pečat Križa u našoj narodnoj prošlosti, a taj nam najrječitije govori o sretnoj i cvjetnoj budućnosti. Vjera je bila snaga i stalnost našim predima, ona to mora biti i nama, njihovim nasljednicima. Po toj vjeri i stalnosti izdržao je sve do kraja, do mučeništva bl. Marko. Po vjeri ćemo izdržati i mi, zadobiti trajnu sreću i »proslaviti Boga u svome tijelu« (I Kor 6,20). Zato budite »stalni i nepokolebivi, puni revnosti u Gospodnjem djelu svagda, znajući, da vaš rad nije uzaludan u Gospodinu« (I Kor 15, 58). Na takovo djelovanje Bog će povezati velike milosti za nas i sve naše.

SVETI KRIŽ

»A mi, Bože sačuvaj, da se čim drugim hvalimo, osim križem Gospodina našega Isusa Krista, u kojemu je spasenje, život i uskrsnuće naše, po kojemu smo spaseni i izbavljeni«. (Ulaz)

Neka se drugi diče lukavošću i bogatstvom, neka se diče vlašću i moći, mi kršćani treba da se dičimo križem Gospodina našega Isusa Krista, u kojemu je spas, život i uskrsnuće naše.

Ovo je smisao spomenutog citata, kojim je Apostol Pavao u svoje doba nukao prve kršćane. Ovaj glas poslušaše na vrlo izgledan način oni čestiti i bogoljubni stari Gružani, koji su se ne samo dičili svetim Križem, nego su svome kultu prema sv. Križu dali i trajni i vidljivi spomenik sagradivši u čast sv. Križa crkvu i zvonik.

Isti poziv upravlja danas sv. Crkva i nama na početku sv. Mise, pozivajući nas da nam znak našeg otkupa bude ures i dika.

A da se vi, dragi Gružani, doista dičite sv. Križem, dokaz je tradicionalna svečanost, koju od godine do godine priređujete na čast sv. Križa. Još su mi pred očima — kao i svima vama — negdašnje lijepe i ganutljive izvanjske svečanosti, počam od veličanstvene procesije, molitve za pokojne pomorce i utopljenike uz spuštanje vijenca s mula u more, pa do večernjeg paljenja krijesa, sve uz pucanje maškula i tronbuna, do večernjeg promenadnog koncerta glazbe i ophoda.

Danas — doista — zvukovi glazbe ne popraćuju ovu divnu svečanost, niti se čuju maškule i tronbuni na pozdrav zastavi sv. Križa uz njezino dizanje i veselo lepršanje na ovom zvoniku. Ali ma koliko lijepe bile vanjske svečanosti, veća je, vrednija je ona unutarnja svijest, kršćansko-katolička svijest, koja uzrokuje i opravdava vanjske manifestacije, koje se pri svečanosti priređuju.

Bez unutrašnje, duboke i uvjerljive vjerske svijesti, bile bi i jesu sve manifestacije formalnost, parada, ispraznost, koje ni Bogu ne bi bile ugodne ni vjernicima za vječni spas korisne.

Da bude ta vjerska svijest u vama što jača, što djelotvornija, namjera mi je da vam — u duhu citata sv. Pavla — ukratko ocrtam sv. Križ kao znamen našega spasa, života i uskrsnuća.

*

Da je sv. Križ simbol našeg vječnog spasenja, o tome mi ne treba govoriti, jer je Spasitelj Isus Krist na Golgoti po sv. Križu svijet otkupio. Ali golgotska tragedija ma i da je imala odmah uspjeh za vječnost, za vremenitost bila je tek sjeme, koje je palo na zemlju; zato je trebalo vremena do proklije i da se raširi.

I niklo je to plemenito sjeme i bilo je zalijevano krvlju mnogobrojnih mučenika — i širilo se — ali spas vremeniti nije moglo da donese čovječanstvu dok nije sazrelo; a sazrelo je kad je Providnost skrenula tijek vremenitih stvari na desno. I tu se je Providnost poslužila sv. Križem.

Bilo je 28. listopada godine 312., kad je sudbonosni čas kucnuo čitavome svijetu. U ogromnom rimskom carstvu — koje je vladalo svijetom — carevi se otimlju o carstvo. Kod Milvijskog mosta — nedaleko od Rima — sraziše se dvije vojske predstavnice dviju sila — dvaju mentaliteta: poganskog i kršćanskog. Ovu predvodi car Konstantin a broji 100.000 hrabrih junaka; onu njegov suparnik Maksencije, a broji 190.000 ljutih bojovnika. Zla slutnja i tjeskoba obuze junačko srce do tad pobjedonosnog Konstantina, kad vidje u suparnika dvostruko jaču vojsku. Ali, Bog vojska je s njime, jer se njegovi vojnici i vojskovođe u većini klanjaju Bogu pravomu i živomu. Trgne se Konstantin i vine pogled nebu. U tom času ima što vidjeti. Vidi on, a s njim i vođe i vojska, sjajan križ na oblacima s natpisom: »U ovom ćeš znaku pobjediti«.

Konstantin iako sklon kršćanstvu, ali još ne kršten, shvati tu čudnovatu pojavu kao božansko nadahnuće i odmah naredi da se znak križa ušije na bojnu zastavu i da se ureže na vojničko oružje. Tako ohrabren krene prema suparniku. Nije dugo potrajalo i Maksencije bi ametice potučen i nađe smrt u vodama Tibera. Konstantin slavodobitno uđe u Rim i tu dade podignuti kip koji je prikazivao samog Konstantina s križem — mjesto žezla — u ruci. Na podnožju kipa

dao je urezati natpis: »Ovim spasonosnim znakom, znamenjem prave jakosti, oslobodio sam vaš grad od jarma silničkoga«.

Ova pobjeda sv. Križa donese spas i slobodu kršćanima a milosrđe pobjeđenima. Prvi put u povijesti rimskoj car pobjednik ulazi u grad bez pokolja, nasilja i pljačke; prvi put da sjajna careva kola u trijumfu ne gaze hiljade bijednih zarobljenika. Pobjeda sv. Križa ne uništuje u prah i pepeo, nego nosi slobodu, milost, život.

Stari narodi nisu znali ni slobode ni prosvjete za drugoga, nego samo za sebe. Atena, kolijevka poganske prosvjete, brojila je 20.000 stanovnika a 400.000 robova. — Rim, svladavši bunu robova, dade ih 10.000 pribiti na križ. — Car Trajan (98—117) da ugodi pokvarenoj nasladi građanstva daje 10.000 robova da se bace u amfiteatar pred 11.000 bijesne divlje zvjeradi.

Trebalo je da Križ zablista nad Rimom da se stvari preobrate. U sjeni Križa kršćanstvo grli sve narode kao braću, ne gleda na razliku ni nacionalnu, ni stalešku, niti na ijednu drugu, jer je za svakoga Križ Kristov ono Božje drvo, po kojemu svakome dolazi spasenje, život i uskrsnuće.

Križ je drvo života. Sin Božji umro je na njemu da čovječanstvo otkupi, da satre u ljudskim dušama grijeh i da im tako donese život i to život u izobilju. Po milosti Kristova otkupljenja, koja je sašla na nas s Križa i dalje ulazi u nas po milosti i sakramentima, osobito po Euharistiji, mi živimo životom milosti, životom Kristovim, životom punim istine i slobode, jer iako nismo bogovi, ali smo zato sinovi Božji, otkupljeni po Križu i Krvi Božjega Janjeta.

Na nama je da čuvamo i očuvamo taj život. Ne živimo za svijet, niti je smisao našemu životu ikoje grešno veselje. Jedini je smisao našem životu Bog, koji — po riječima sv. Pavla — preobrazuje niskost našega tijela i pretvara ga u tijelo slave svoje (I Kor 6, 20). Zato je Križ i znak borbe za Božji život u nama, za Kristovu istinu, za pobjedu istine u svijetu i među narodima. Ne zaboravimo da je Krist za tu istinu na križu trpio i za nju se do posljednje kapi krvi i do posljednjeg umirućeg hropca borio!

Križ je još i zalog i nosilac uskrsnuća. Krist je za čitav svijet umro, da sve privede sveobuhvatnoj Očinskoj Ljubavi. Zato je Križ znak predodređenja za slavu. On nam najrječitije govori da smo za više stvari stvoreni, da smo od Boga izašli i da se Bogu svome moramo vratiti; da nas prava i konačna naša domovina čeka preko groba u kojoj ćemo otpočinuti u slavi uskrsnuća. Tà zato je Krist i umro uzdignut na križu, da nam lakše pripravi put u nebo (sv. Toma Akv.).

Kad — dakle — znademo da je Križ neizbježiv uvjet našega uskrsnuća, onda u svemu treba da budemo ljudi vjere, borbe i žrtve, ljudi križa, jer se samo na taj način dolazi do vječnog uspjeha, do neugasive slave, do jedinog i pravog cilja ljudske duše, što nam ga je sam Bog pokazao, obećao i naučio nas po Križu, vjeri i opsluživanju zapovijedi postići.

Čuvajte i branite veliki dar vjere, na koji nas podsjeća spasonosni znak sv. Križa. Križ i vjera u Boga puna dobrote i istine, početak su svake pravde i svetosti, neizbježivi uvjet vječnoga spasenja. Živite po vjeri koja nam neprestano predočuje Križ s kojega

Krist kraljuje, otkupljuje i spasava, različito od onih koji odričući se vjere u Boga, vjeruju svojim osjetilima i željama za užicima, i srameći se Križa Kristova vješaju o vrat četverolisnatu djetelinu, a na vratima svoje kuće konjsku potkovu.

Budimo vojnici Križa, sluge Propetoga, novovjeki križari za pobjedu Kristove istine u dušama i u svijetu. S Križem izlazimo pred čovječanstvo navješćujući mu Boga, jer je upravo u Križu označeno sve što mi katolici hoćemo da kažemo svijetu. Križ je naša zastava, koja nas čuva i brani od grijeha, od neprijatelja našega spasenja, od svih nezgoda i progonstava, ali nam daje i hrabrost i znanje da njoj služimo, da se u iskušenju snađemo i da je slavom i trijumfom neprestano kitimo.

Kad je godine 1789. buknula Francuska revolucija, survalo se progonstvo, u svojoj mržnji na vjeru, u prvom redu na svećenike. Kako bi drukčije moglo i biti? Ne može učenik biti nad Učiteljem. Uostalom, uvijek ista metoda: Udari pastira i raspršit će se stado. — Mnogi su svećenici morali pod giljotinu. A oni, koje nije dosegao krvnik, postadoše heroji, kao sveti župnik Fournet. On je izdržao uza svoju župu, pa makar kako bila velika opasnost. Stavio se pod zaštitu sv. Križa. Veliku su ucjenu objavili za njegovu glavu. Neprestano su mu bili za petama. Ali su mu svi župljani ostali vjerni. Nije bilo među njima ni jednoga Jude. Nitko nije izdao skrovište. Sv. Mise, naravski, nije mogao služiti u crkvi. Noću je dočekivao svoje vjernike na kojem skrovitom mjestu u šumi ili u štaglju. Preodjeven kao trgovac ili kao sluga posjećivao

je bolesnike i jačao ih za posljednji, teški put. Često je već smrt segnula za njim svojom ledenom rukom, ali je vazda sretno izmakao. Jednog se dana morao smijati kod sve svoje nevolje. Bilo je to ovako: Bila je zima, veoma hladno. Župnik Fournet ispuzao je iz svog neprijatnog skloništa. Odjeven kao sluga, ušuljao se u neku seljačku kuću, sjeo je na klupu kraj peći i grijao se. Osjećao se tako voljko i ugodno, kad na jednom: gle užasa! Vrata se otvore i nekoliko ljudi srne unutra: »Gdje je župnik? On mora da se nalazi u ovoj kući!« Sreća što lopovi u polumraku nijesu vidjeli uplašena lica seljakinje i čovjeka na klupi kraj peći. A snažna seljakinja, kako je bila hladnokrvna, brzo se snađe i pristupi tobožnjem sluzi, svojemu župniku, i opali mu snažnu zaušnicu: »Ti, lijeni slugo, zar ne znaš ustupiti mjesto ovoj gospodi? Marš, smjesta napolje, marvo!« Ogorčeno se okrene seljakinja ljudima: »Gospoda će oprostiti moju srdžbu, ali danas je tako teško sa služničadi«. Išćuškani se polagano i nevoljko povuče. Pustili su ga da mirno ode. Nitko nije ni slutio da je izbijeni sluga sam župnik. — »No moram priznati, — često se smijao župnik Fournet — »da u dobre žene nije bila baš nježna ruka. Zaušnica je bila tako snažna da sam vidio sve zvijezde«.

Kad čitaš život odvažnog župnika Fourneta, na svakom koraku vidiš njegovo veliko pouzdanje i vjeru, u spasonosni znak sv. Križa. Uvijek ga je uza se nosio, pred njim se molio, za nj se u poteškoćama i u progonstvu s puno pouzdanja — kao o životni štap — držao. Propeti na križu nije dozvolio da neograničeno pouzdanje svećenikovo ostane nenagrađeno.

*

Pouzdaj se u moć sv. Križa! Spasitelj, koji je na njemu i za tebe visio, i danas gaji prema tebi očinsku ljubav. Najbolji sinovi svih pokoljenja bili su duboko odani zastavi sv. Križa. Naši pređi uvijek su s ponosom nosili i isticali Križ Kristov kao znamenje koje donosi spasenje. Stari Gružani i Dubrovčani uklesali su ga nad vratima svojih kuća, da ih uvijek sjeća neprocjenjivih plodova sv. Križa. U našoj domovini vlada lijep običaj da se na raskršću gotovo uvijek nalazi križ. Križ je doista svjetionik našim stazama, sunce naših dana, nada našega spasenja. Križevi neka posvećuju naše živote, neka po njima Krist živi, kraljuje i vlada u našim srcima i našim obiteljima!

S milionima onih, koji se danas okupljaju oko sv. Križa, kleknimo i mi pod Križ Propetoga i s pouzdanjem Ga zamolimo: Kriste, učini nas dionicima Tvog otkupljenja, kako bi Tvoj sv. Križ doista bio spasenje, život i uskrsnuće naše. Mi vjerujemo u Te i u otajstvo Tvoga otkupljenja. »Klanjamo Ti se, Kriste, i blagoslivamo Te, jer si po Križu svojem otkupio svijet!«

SVETI MIHAJLO ARKANĐEO

Tko je kao Bog?

Ono što naš vrli Petar Kanavelić pjeva Dubrovniku:

Živi, živi po sve v'jeke
O Dubravo nama ugodna,
I umnažaj časti i dike
Lišćem, cvijećem, voćem plodna,

primijenio je s punim pravom mnogi naš vjernik na ljepote naše domovine, za koju su — koliko domaći, toliko tuđinci — svi složni u hvaljenju ovog čarobnog predjela na zemlji, jer u svojoj prirodnoj ljepoti krije ono duhovno i naravno bogatstvo, koje uzdiže, oplemenjuje i upućuje misao i srce k vječnim ljepotama i nepropadljivim dobrima, te čovjek ne može a da u zanosu ne usklikne: Tko je kao Bog, koji je sve to tako divno stvorio, još divnije ukrasio?

*

U nedokučivoj svojoj mudrosti, sebi na slavu a ljudima na korist, stvorila je dobrota Božja svijet. To je knjiga u kojoj svaka stranica govori o svemogućstvu Božjem, ogledalo, u komu odsijevaju sve savršenosti Božje. No, svijet nije ograničen samo na ovo tlo

po kojemu hodamo, na obzorje koje vidimo, on je daleko veći i veličanstveniji nego ga i zamisliti možemo. U prvom su redu nebeski prostori, zatim se šire eterični ili zračni, onda kopneni i vodeni. Sve je te prostore svemogućnost Božja ispunila različitim stvorovima: u nebeskim je stvorila neizbrojne čiste duhove - anđele, u eteričnim ptice, na zemlji čovjeka sa svim potrepštinama, a morske ribama; sve za čovjeka i zbog čovjeka. Tko je kao Bog?

U početku sve je bilo u najboljoj harmoniji, dok taj red i sklad nije poremetila oholost, koja se pojavila kod bića razumom obdarenih, kod anđela i čovjeka. Dapače, još i prije nego što je čovjek stvoren, odjeknuo je glas na nebu: Nad zvijezdama ćemo udariti svoje prijestolje i bit ćemo jednaki Bogu. Jeka toga nesretnoga glasa još nije bila prestala, kad s druge strane prodre glas: Tko je kao Bog? I pojavi se Mihajlo arkanđeo sa svojim četama, po Božjoj zapovijedi sunovrati ohole anđele u bezdan tmine i muka. Nesretna oholosti, što si uradila od cvijeća u Božjem bostanu zasađena? Otrgla si ga, uvenulo je, izagnjilo zaudara, već je bačeno u jamu strave. I kao da to nije dosta. Otpadnik anđeo uzme oblik zmije, dopuze do mjesta gdje u milosti Božjoj uživaju dva prva razumna stvorenja na zemlji, približi se ženskom stvorenju, držeći da će ga lakše predobiti za sebe, i reče: »Je li doista kazao Bog da ne smijete jesti ni s kojega drveta u vrtu?« Žena odgovori zmiji: »Samo od plodova drveta što stoji usred vrta, zapovijedio je Bog: Od toga ne smijete jeste, pa ni dotaknuti ga, inače morate umrijeti« (1 Mojs 3, 1—3). Ne, ne ćete umrijeti, prihvati sotona: »Dapače, zna Bog da će vam se otvoriti

oči čim budete jeli s njega, i da ćete postati kao Bog« (1 Mojs 3, 4). Tko je kao Bog? Ali uzalud. Podlegne slaba žena, zavede na grijeh svoga druga i gotovo: sav se ljudski rod unesreći, cijela priroda okrene se protiv čovjeka, nesta sklada od Boga u stvorenja postavljena, a zemaljski se perivoj pretvori u suznu dolinu. Anđeo Božji zatvori im vrata zemaljskoga raja, a u ušima odzvoni čovjeku glas: »U znoju ćeš lica svojega jesti kruh dok se ne vratiš u zemlju, od koje si uzet« (1 Mojs 3, 19). Nesretna oholosti, što si opet uradila? Gospodara svih na zemlji stvorenih stvari, pretvorila si u sotonskog roba.

Ta se povijest ljudskog roda ponavlja kroz stoljeća i sve do danas nije prestala. Oholost poput najjače pošasti harala je i danas hara svijetom. Čovjek neće da upozna ograničenost i svoje ništavilo, neće da shvati Mihajlovo geslo: Tko je kao Bog? Samo je jedan svemogući, pravedni, posvudašnji i sveznajući Bog, a sav svijet zajedno sa svim svojim napretkom, tehnikom i izumima zrno je prašine i još manje.

Sve nevolje i razdori u crkvi i društvu potekli su iz oholosti. Kako povijest crkve uči, nije bilo ni jednog krivovjerca, a da nije bio ohol i tašt. Da ne spominjem učitelje krivovjerstva u prvim vjekovima, eno vam Focija, carigradskog patrijarhe, koji je otrgnuo crkvu na istoku od Petrove stolice, jer mu oholost nije dopuštala da se podvrgne Petrovu nasljedniku — Papi. Također Luter, jedino iz oholosti nije htio podvrći se višoj zakonitoj vlasti, zapao je u bludnju, prouzročio raskol i tako zavede dio njemačkog naroda. Henrik VIII, kralj engleski, koji je u početku bio ne

samo protivan Luteru, nego je dapače perom i riječju branio istine katoličke crkve, kasnije u svojoj oholosti, kad nije htio da se podvrgne sudu crkve, koja mu je branila otpuštati zakonitu ženu i na mahove uzimati drugih šest, otcijepi se od Crkve i zavede za sobom svoje; kad — pak — nije mogao uhvatiti kardinala Polu, koji ga je zbog toga ukorio, pogubi mu staricu majku i dva rođaka, a na kardinalovu glavu raspiše ucjenu od 50.000 dukata. A gdje je tužna povijest Napoleonova? Vrijeđalo je oholost Napoleonovu da postoji vlast na svijetu, koju ljudi više cijene od njegove. Stoga se digne na Crkvu, zarobi papu i otme mu državu 1808. Papa se ipak ubrzo povrati slobodan kući, na svoje prijestolje, a veliki Napoleon bi poražen i umrije kao prognanik na otoku Sv. Jelene godine 1821. To je tužna svrha svih Ikara na zemlji.

Ikar, kako se čita u grčkoj mitologiji, bio je sin Dedalov. Napravio je sebi krila od voska i poletio u visine, protiv savjeta svoga oca. Kako je visoko odletio, suncu se previše približio, sunčane zrake rastope mu krila i on padne iz velike visine u more i utopi se. Tako se — eto — događa svakomu tko u svojoj oholosti hoće da prodre i u sama nebesa, da dođe do prijestolja Božjega, pa da i samog Boga, ako mu se prohtije, svrgne ili da ga po svojoj volji napravi i smjesti. Izopačena oholosti, do koje ludosti čovjeka vodiš! Ne može se, kršćani, Bog koji je prečisti duh umrlim očima vidjeti, ali ako hoćemo, možemo Ga vidjeti očima vjere i razuma. Tjelesnim očima možemo gledati sve što je stvorio, razumom kojim nas je obdario možemo

proučavati u stvorenjima veličanstvo i svemogućstvo Njegovo, ali dalje ne. Ikare, ne leti u oholosti svojoj u visine koje za tebe nisu, jer ćeš se od časa na čas naći u dubinama, iz kojih nikada više ne ćeš izaći.

Oholost je kao bezbrižna majka koja ima mnogo djece, sve jedno gore od drugoga. Iz nje proizlaze svi drugi grijesi. Zato i nema grijeha koji bi Bogu bio više odvratan od oholosti. Koliko je Bog prezire vidi se iz ponašanja Isusova prema književnicima i farizejima. On, pun blagosti i samilosti prema najvećim grešnicima, prima Mandaljenu, poznatu grešnicu i oprašta joj grijehe; carinika Zakeja zove poimenice i svraća se u njegovu kuću; obraća ženu kod zdenca Jakovljeva, oprašta pokajanom razbojniku na križu, ali se srdi na književnike i farizeje kojima je glavna pogreška bila oholost: »Teško vama, vi ste kao grobovi, što se ne raspoznaju, preko kojih se ide, a da se ne zna!« (Lk 11, 44).

Ali, kamo sam ja danas zašao? O Mihajlu — gotovo — ni riječi. Mihajlo je hebrejska riječ: Mi-ka-el, a znači: Tko je kao Bog? U ovoj izreci: Tko je kao Bog, sadržana je sva biografija, mudrost i nauka velikog arkanđela Mihajla. Životopise i službu anđela i svetaca ne stavlja nam Crkva pred oči da nas zabavlja i zasiti našu znatiželju, nego da nas pouči u kojem smjeru — ugledajući se u anđela ili sveca — treba da upravimo svoje misli, riječi i djela. Mihajlo je branio čast i veličinu Božju, i time pružio primjer, da i mi, gdjegod možemo i kako najbolje znamo, branimo Božju čast, ime i dostojanstvo.

*

Kao nekada sotona, tako se i danas čuje — ponekad — izbezumljen glas otpalih od Boga i zakona Njegova: Skinut ćemo Boga s prijestolja, ukinut ćemo zakon Njegov. Non sreviam — neću služiti! Oprezni budimo prema takvim bogohulnicima i molimo Božju dobrotu i zagovor velikoga arkanđela Mihajla da im otvori oči, prosvijetli pamet i gane srce, pa da se opet podvrgnu slatkom jarmu dobroga Pastira i zasluže skupa s nama Njegovu vječnu baštinu. Mi — pak — zbijmo svoje redove, svrstajmo se u Mihajlove čete, jer — Bogu hvala — takovih još ima. Svi skupa poput arkanđela Mihajla vojujmo za čast i slavu Božju, a duševnim slijepcima kazujmo djelima i riječima ono što je Mihajlo doviknuo oholim anđelima: Tko je kao Bog?

ANĐELI ČUVARI

Slavite Gospodina, svi njegovi anđeli,
junaci puni snage, izvršitelji Njegove riječi.

(Ps 103)

Ovim riječima počinje sv. Misa u čast anđela čuvara. Na ove riječi želim i ja svratiti vašu pozornost, jer mislim da ću vam tako — iako u blijedoj slici — najbolje prikazati mogućstvo i slavu svetih anđela čuvara.

*

Poznato je da je nezahvalnost najodvratnija stvar na svijetu; da nezahvalnost najdublje ranjava i najjače boli. Koliko smo se puta — možda — i ja i vi tužili na nezahvalnost ovog ili onog čovjeka; nabrajali što smo sve njemu učinili, a kako nam je nehajno odvratio? Ali, što je sva ta neharnost prema onoj nezahvalnosti koju više puta pokazujemo prema Bogu, Njegovim svecima i anđelima? Sve je to ništa; kapljica u nepreglednom oceanu. Dapače, kad bi i svu nezahvalnost svijeta mogli ujedno skupiti, i to bi opet bile samo kapljice u veliku, nepreglednu moru, prema nezahvalnosti koju čovjek iskazuje Bogu. Ako je čovjek nezahvalan samom Bogu, kako da bude zahvalan njegovu stvorenju?

Anđeli, iako izvrsniji od ljudi, ipak su stvorenja Božja, stvorena zbog čovjeka da ga čuvaju i potiču na dobro. A čovjek kako im uzvraća? Neharnošću, zaboravom. Ne dođe mu — gotovo — nikada na pomisao da ga — možda — ni živa ne bi bilo, da nije anđela čuvara. Ne sjeća se da bi mu se u onoj nesreći, koja ga je u životu zaskočila, tko zna što bilo dogodilo, da nije anđela čuvara. Neće da shvati da bi po svoj prilici bio najnesretniji čovjek, da mu nije priskočio u pomoć njegov anđeo.

Zar su toliko mogući anđeli? Ne samo toliko, nego mnogo i mnogo više; ljudski jezik nije u stanju izreći njihovu mogućnost: »Junaci puni snage, izvršitelji Njegove riječi«.

Doista, ne bih nikada završio, kad bih htio nabrajati sve one velike milosti koje nam Bog po anđelima dijeli. Ne mogu — ipak — a da ne spomenem bar nešto, iz čega se također vidi njihovo mogućstvo. Njihova se moć zrcali bolje nego rumeno, sjajno sunce na bistroj vodi.

Anđeli na nebu potpuno poznaju nas ljude, naš život, naše potrebe. Znadu kad se grešnik obrati, jer po riječima Spasiteljevim anđeli se na nebu raduju nad obraćenjem grešnika, znadu za pokornike, zar — dakle — da ne znaju i za pravednike? O, kako je velika utjeha čovjeku da ga anđeli poznaju! Ako — dakle — svijet i ne pozna naše dobrote i neporočnosti, ako nas i sudi krivo, što za to? Stvorenja mudrija i bolja od ljudi poznaju nas, oni znadu da smo pravedni. Ne tuži se za to, ako te kad ljudi zlo i krivo sude, ako naopako tumače tvoje dobre namjere; ne tuži se — kažem — jer te anđeli Božji bolje poznaju, uvjere-

ni su da si bolji nego što te svijet smatra. Oni znadu i za ono dobro djelo što ga činiš u tajnosti, onda kad te ne vidi ljudsko oko; prate svaki tvoj pobožni uzdah, svaku tvoju suzu-žalosnicu, svaku dobru namjeru i plemenito djelo.

Anđeli nas ljube. Radujmo se da imamo na nebu toliko prijatelja koji nas ljube. Zato ne klonimo duhom, ako nas odbjegnu tobožnji prijatelji na zemlji ili ako se neprijatelji urote protiv nas! Ako nas i napuste najbliži i najbolji prijatelji, neće nas ostaviti ovi nebeski. Makar se podigao sav svijet protiv nas, zamrzili nas — ako hoće — i svi ljudi, ne imali niti jednog prijatelja, ništa za to: anđeli će nam ipak ostati prijatelji, oni nas neće napustiti, samo ako se mi ne iznevjerimo Bogu, gospodaru neba i zemlje, anđela i ljudi.

Anđeli na nas misle, za nas se brinu i čuvaju nas. Kad je ono odlučio Gospodin Bog da u svojoj pravednosti kazni Sodomu i Gomoru, dođu pred večer dva anđela pobožnom Lotu i reknu: »Bježi, jer ti se radi o životu! Ne obaziri se natrag i ne ustavljaj se nigdje u toj nizini Jordana! Bježi u goru, da i ti ne pogineš!« (1 Mojs 19, 17). Anđeli ovako i za nas misle i nas upućuju: Čovječe, pazi dušu, gledaj da ne sagriješiš, da ne pogineš skupa s ovim svijetom! Ako smo u grešnoj prigodi, anđeo nam dovikuje: Čuvaj se; ako smo po nesreći u grijehu, nuka nas: Pokaj se, popravi se.

Anđeli za nas pred Bogom mole. Oni nose naše molitve, naše pobožne uzdahe pred prijestolje Svevišnjega i svojim molitvama ih podupiru. Slično kao što je anđeo Rafael nosio Bogu molitve Tobijine, pa ga

je i sam na to upozorio: »Kad si se molio sa suzama i pokapao mrtve, ostavljao objed i sakrivao obdan mrtve u svojoj kući i obnoć ih pokapao, ja sam prinosio tvoju molitvu Gospodu« (Tob 12, 12). Slično nas uvjerava i sv. Ivan Evanđelista, u Otkrivenju: »Anđeo dođe, i stade pred žrtvenik imajući zlatnu kadionicu; i bijaše mu dano mnogo tamjana, da ga prikaže s molitvama svih svetih na zlatni žrtvenik pred prijestoljem. I dim od kađenja s molitvama svetih uzađe iz anđelove ruke pred Boga« (Otkr 8, 3—4). Radujmo se — stoga — jer oni jednako i naše molitve nose pred veličanstvo Božje, i tu ih opet svojim molbama preporučuju.

Anđeli nas čuvaju i brane. To uči vjera, to svjedoči Sv. Pismo. Zar nam nije poznato da je anđeo Rafael vodio i čuvao mladoga Tobiju na putovanju i povratio ga sretno natrag u očinsku kuću? Nije li nam poznato da se anđeo ukazao bogoljubnoj Agari i pokazao vrelo u pustinji, da ne pogine od žeđe skupa sa svojim sinom Ismaelom? Ne znamo li da je anđeo tješio Danijela u jami lavskoj i čuvao mu život? Nije li anđeo izveo iz tamnice sv. Petra Apostola? Zar nije anđeo u Jerusalimu silazio u ribnjak i liječio uz pomoć Božju različite bolesnike? Isto tako i danas anđeli čuvaju svakog dobrog čovjeka od zla i duše i tijela. Mi ih — doista — ne vidimo tjelesnim očima, ali dovoljno je samo malo svrnuti pogled unatrag, u svoj život, i mi ćemo — bez sumnje — u njemu naći više zgoda u kojima nas je čuvao i branio naš anđeo. I mi se pitamo: doista, kako to da nismo izgubili život kad smo ono bili u velikoj pogibelji? Čuvao nas je anđeo čuvar! Kako da nismo u onoj velikoj napasti

sagriješili? Čuvao nas je opet anđeo Božji! A kolika je utjeha samo to da nismo nikada sami? Svugdje nas prate, svugdje nas čuvaju naši anđeli. Kad ono hoće da nas shrva kakav strah ili žalost, kad smo u nekoj nevolji pa ne znamo kuda ćemo i kako ćemo, mislimo na to da je pokraj nas sveti anđeo čuvar, koji zna našu radost, naše potrebe i koji se za nas misli.

Sve ovo trebalo bi da nas uvjeri koliko nam dobro dolazi od anđela, kako su oni naši veliki, milostivi pomagači. Ali ni ovim ne svršava njihova pomoć, njihovo dobročinstvo i skrb. U najvećoj potrebi, onda kad nas možda — i najbliži, najmiliji ostavljaju, oni nam priskaču u pomoć, tješe nas i sokole, kao ono u posljednjoj, smrtnoj borbi. Tada nas utvrđuju u vjeri, krijepe u ufanju, sokole u nadi; čine sve moguće da nam olakšaju posljednje časove života i pomognu zadobiti vječni život, vječnu radost i slast u beskonačnom prostoru nebeskog Jerusalima.

Kad pak duša napusti tijelo, prime je i ponesu anđeli u krilo Abrahamovo, da uživa vječni trijumf. U to nas uvjerava Krist, Sin Božji, koji je rekao: »Umrije siromah: On bi od anđela odnesen u Abrahamovo krilo« (Lk 16, 22). Nije im dakle dovoljno da nam zbog velike dobrote i ljubavi Božje iskazuju tolika dobročinstva u životu i na smrti, nego i nakon smrti. O, velike li blagodati svakomu kršćaninu pravedniku, koja mu dolazi preko anđela čuvara!

*

Budimo vjerni svomu anđelu čuvaru. Rod izabrani, dostojan velike nagrade. Štujmo ga i slušajmo kad nas potiće na dobro. Molimo mu se da nas sačuva

kroz život od svake pogibli duševne i tjelesne, osobito da nas očuva na času naše smrti, da se uzmognemo skupa s njime priključiti odabranoj pratnji neokaljanog Jaganjca, i tako trajno pjevati hvalu za sva dobročinstva, kojima nas je Gospodin obdario.

SVETA TEREZIJA MALOGA ISUSA

Uvijek suvremeni autor historijskog romana »I promessi sposi-Zaručnici« slaveći u divnoj odi »Il cinque maggio« vojskovođu i državnika rijetkih građanskih i vojničkih vrlina, velikog cara Napoleona, i govoreći o smrti njegovoj uzdahom dubokim pita na koncu sebe: Fù vera gloria — Je li to ipak bila prava slava? Istaknuvši o sebi da je izvan servilnog laskanja kao i podlog podvaljivanja, ostavlja da to buduća pokoljenja riješe. — Jesu li kasniji naraštaji koji su se iza Napoleona i Manzonija izredali na ljudskoj pozornici riješili ovo pitanje? Umjesto da vam ja to iznosim, bit će vam-bez dvojbe-milije, saznati što je o tom mislio glavom onaj kojega se slavljenje ticalo, sam car Napoleon. Sretan sam, da vam mogu pred vašu maštu dovesti ovdje lik velikog Bonapartijca. Eno ga u pratnji generala Bertranda. Car mu nešto s uvjerenjem govori. Čujmo ga: »Ti misliš da je to velika stvar biti kralj Italije i car Francuske; a ja ti velim, da ja nisam ništa, nego samo jednostavno oruđe u rukama Providnosti, koja će me prelomiti kad joj ne budem više trebao. Moje će ime ostati tek predmet školskih zadaća«. Fù vera gloria? Je li bila -dakle-prava slava? Ni sam Napoleon nije do nje držao. Da, gubi se, prolazi kao dah sva neprava slava

što je lako donose ili visoki položaji ili ljepota tijela ili posjedovanje novca ili vještina u onom što nema obilježje trajne vrednote.

Ima samo jedna slava koja jače od faraonskih piramida odolijeva vremenu i s udivljenjem privlači pozornost svih vjekova i svih naroda, a to je kršćanska svetost koja iz posvećene ljubavi sve pregara. Tà zašto smo se i mi danas ovdje sakupili pod svodove ove divne katedrale, ako ne da odamo čast utjelovljenoj svetosti? Zašto se pred slikom slavne karmelićanke Terezije od malog Isusa okupljaju milioni pobožnih katolika u Francuskoj, Engleskoj, Belgiji, Španjolskoj, Italiji, Njemačkoj, Poljskoj pa čak u Sjevernoj i Južnoj Americi, i po čitavu svijetu ako ne iz udivljenja zbog slave i trijumfa ove miljenice svih katoličkih nacija? O, velika je-doista-slava sv. Terezije, a što je vrednije, trajna joj je slava i čast jer ju je Bog okrunio slavom i čašću koja traje navijeke.

Razumljivo će vam biti, da sam iz tog razloga sa strahom uzeo ovu tešku zadaću: govoriti danas o slavi ove mlade svetice. Bodri me jedino vaše raspoloženje prema svetici, što više vaša ljubav prema njoj, a jer ljubav zna sve praštati, oprostit će i meni danas moje nedostatke, dok vam budem predstavljao sv. Tereziju kao čudo kreposti i savršenstva, trpljenja i žrtve, trijumfa i slave.

Više nego u ljudsko bodrenje, ufam se ipak u tvoju pomoć, miljenice i našega Dubrovnika, jer si sama govorila i napisala da je tvoje poslanje učiti Boga ljubiti kako si ga ti ljubila i pokazati dušama mali

put pouzdanja i predanja. Nauči, molim te, mene kazivati slušaocima taj put, da ga uzmognu slijediti onako kako si ga ti slijedila.

*

Čudo kreposti i savršenstva. Svevišnji Stvoritelj svemira odredio je svakoj zvijezdi svoj tijek, svakom crviću, svakom cvijetku na zemlji svoju veliku zadaću, pa tim većma odredio je i čovjeku stalnu svrhu koja se satoji u tome da slavi Boga i postigne vječno blaženstvo. Terezija je stalno to imala na pameti i toj se svrsi nigda nije iznevjerila. Ali, ona je bila pozvata na višu, uzvišeniju misiju: da postane kao neko čudo, uzor u svim krepostima i savršenstvu. Zasluga je to veća, jer je poput nebeskog meteora samo preletjela preko ljudske pozornice i za same 24 godine (od 2. I 1873. do 30 IX 1897.) ispunila čitav period.

Kreposti koje joj je nebeski Djelitelj udijelio ulivši ih izravno ili prelijevši ih nasljedno preko dobrih roditelja ili usavršivši ih u dobroj školi preko bogoljubnih nastavnica-redovnica, morala je Terezija da svojom suradnjom razvije i usavrši. Prava sreća za njezin napredak bili su joj dom i škola, dva činioca, koji mogu da prouzrokuju krepost i manu, sreću i nesreću djece i gojenaca, prema tome kako svoj uzvišeni poziv shvaćaju i vrše.

Divni su bili njezini roditelji, Louis Martin i Zelie Guerin: on dostojan časnog imena otac, ona dostojna uzvišenog i svetog imena majke. Bračne su dužnosti shvaćali po onom načinu mišljenja po kojem je Bog u Edenu ustanovio i blagoslovio ženidbeni vez. Djecu su smatrali darom Božjim i krunom svojom.

Od Boga su ih prosili i Bogu ih zastalno, pače i veselo vraćali: četvero za nebo u ranoj dobi, a petero za redovnički život, a po tom-naravno-i za nebo. Svaka ih je zora zatekla pred svetim oltarom u crkvi rodnog im Alencona, svaki su dan slušali sv. Misu i to im nije bila danguba nego im donosilo blagostanje i blagoslov. Bogatstvo ih nije odalečilo od Boga i od Crkve, nije ih razmazilo, jer su ga upotrebljavali da utaže društvenu bijedu, da obilno potpomognu vjerske i dobrotvorne ustanove. Umjesto da otac-kako često drugi muškarci-u večer i u blagdane traži odmora i zabave u kafanama i drugim zabavištima, najmilije mu je bilo da zabavu traži u obiteljskom krugu. Sretan je kad ga dječica veselo dočekuju i vješaju mu se o noge, blažen je kad im tumači Sv. Pismo i pristojno ponašanje. O, divne obitelji, takve su bile i naše dubrovačke kuće, kad su svaku nazivali pravo sjemenište. U takvoj obitelji, pod prvim vrsnim uzgojiteljima, usađeno je u Tereziju sjeme svih građanskih i moralnih vrlina.

Ali, što koristi sijati sjeme ako ga se ne brani od crva i gamadi, što će ga uništiti? U moralnom uzgoju crvi i gamad to su sredina i ulica, koji ruše što uz nadzor dom i škola grade. Tu su za to Terezijini vrijedni roditelji na oprezu i čuvaju je nježno od svakog lošeg utjecaja okoline, tako da je dobra majka imala sreću pohvaliti se rodbini da joj Terezija, napredujući u dobru, donosi sve više utjehe. Riješen sam -stoga-dužnosti da vam u detalje iznosim kako je Terezija pobožna i revna u molitvi, kako sluša onim posluhom, koji ne samo isključuje ono kod nas sad uobičajeno »neću«, što ga djeca iza imena tata i ma-

ma najprije počnu izgovarati, nego posluhom koji prvenstveno pogađa želje roditelja i udovoljuje im. Ne mogu vam predočiti kako je lijepo učila, pristojno se ponašala, u radu bila marljiva, društvena itd. Sve bi to našoj mladeži-osobito onoj koja polazi u školu bilo i korisno i milo, ali mi vrijeme to ne dopušta. Dosta će biti da vam kažem značajnu crticu iz njezine autobiografije. Evo je: »Dosta je bilo da mi reku: To se ne smije, i više nisam imala volju da to činim, nego, imajući pred očima dobre primjere, nastojala sam da ih nasljedujem«. Ovo je uspomena iz doba djetinjstva i to ranijeg, od četvrte godine. Ne zvuči li ovo kao nešto neobično? A upravo jer je neobično, nazvao sam ovo čudom, a Terezija s psalmistom u raju pjeva: »Ti si me od mladosti učio, Bože, i dosad navješćujem tvoja čudesa« (Ps 71, 17).

Okrunjeni pjesnik kralj David poistovjećujući starost s mudrošću vapi: Malen sam i prezren, ali mudriji sam od staraca, jer sam tražio volju tvoju. Traženje i vršenje volje Božje nalazi mudri David da je mudrost nad mudrosti. Evo vam kod Terezije još jednog čuda: Kao mlada djevojčila, dražesna, bogata, milovana postavlja sebi tešku zadaću: tražiti i vršiti volju Božju. Budući da je Isus Krist označio u Evanđelju da je volja Božja naše posvećenje, ona riječ »posvećenje« shvaća u najdubljem i najuzvišenijem smislu i odvažno postavlja sebi zadatak: »Ja hoću biti sveta!« Ja se snebivan a da bih mogao i u najbljeđoj slici prikazati značaj ove odluke. Tà tu je mlada djevojčica u cvijetu mladosti, sreća joj se smije, ali tu je i vanredno do čuda uzgojena volja i za već izgrađen značaj: tu je put pun raznih zapreka i dožitvotna borba uz lišenje mnogih udobnosti, tu kalež pun svakojakih gorčina i boli. Morali bismo biti veći od sv. Terezije da to shvatimo, veći slikari od Ticiana da to orišemo. Prelazim s toga na zaključak da Terezija nije ostala na željama i riječima, njezina odluka nije bila plod osjećajnosti, nego vanrednog uzgoja, jake volje i odlučnosti. Zato Terezija i čini ono što je potrebno da postane svetom. Od njezina uzgoja volje i značaja dolazi do slave svetosti, a jer se svetost ne da ni zamisliti bez ljubavi, trsila se da ljubav prema Bogu i bližnjemu poveća i pojača do savršenosti. »Što sam više rasla«, ovako piše u spomenutoj autobiografiji, »više sam ljubila Boga«. Ljubav-pak-ne stoji u riječima nego u djelima, zato je nastojala da se Isusu svidi u svim svojim djelima; da svoju volju podloži Njegovoj, da želi i hoće samo ono što Isus hoće i želi. Naravno da joj je vršenje kreposti iz ljubavi postalo milo. Uz Boga razbuktala je u srcu i ljubav prema bližnjemu, a jer je u čovjeku najveća vrednota duša, žeđala je za spasenjem duša. Molila za grešnike svagdano i žarko, tako žarko, da je imala uvjerenje da joj Isus ne može uskratiti milost koju traži. Bližnjega je ljubila ne samo kao sebe, nego onom ljubavi kojom Isus ljubi duše: bez obzira na vrijednost i spoljašnost osoba. »Novu vam zapovijed dajem: Ljubite jedan drugoga! Kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedan drugoga!« (Iv 13, 34). Privlačio ju je Isus, koji i najveću gorčinu pretvara u slast i radost, zato ona radosno ide putem Njegove nove zapovijedi sve do onog sretnog dana, u koji će se pridružiti djevičanskoj pratnji Božanskoga Jaganjca pjevajući novu pjesmu, a to mora da je pjesma ljubavi. Još

za života pjevala je svom nebeskom Zaručniku: »Što će meni smrt ili život-Ti si moja sreća sva«. Čudo kreposti i savršenstva.

Kad bismo danas htjeli izraditi anteku o pitanju da li je ljubav više radost ili više žalost, uvjeren sam da bih vas stavio u ne malu nepriliku. Čujte-s togakako to naša svetica rješava: »Ima li veće radosti« — ovako se ona obraća Božanskom Spasitelju - »nego da trpim poradi ljubavi Tvoje?« Ljubav je shvaćala kao slatko ili radosno trpljenje, jer je osjećala, jer je izgarala od plama žarke ljubavi. »Želim Te, Isuse, tako ljubiti, da od ljubavi umrem«. I postala je mučenica ljubavi-svete, uzvišene, idealne, nenadmašive, dà čudo trpljenja, jer mirno i spokojno, što više blaženo i veselo podnaša bol i pomalo gine, osobito za misije i svećenike. Osim ljubavi goruće i žarke koja joj je nanijela mnogo patnje, nastupila je i teška bolest, da mučeništvo bude potpuno. Kako je-pak-bolest podnosila, koliko je bila strpljiva, to ću vam osvijetliti primjerom, jer se ni iz daleka ne ćutim ocrtati to svojim riječima. Neka redovnica koja je sumnjala da je moguće u onakovim bolima biti toliko strpljiva kako je vidjela na Tereziji, vidjevši još na Terezijinu licu vrhunaravnu radost, upita je za uzrok toj radosti usprkos teškim patnjama. Terezija joj odgovori: »Zato sam uprav radosna jer osjećam veliku bol«. I da ovaj heroizam ne bi izgledao kao neko proturječje, nastavila je tumačiti kako se je uvijek trsila da ljubi trpljenje pa ga za to radosno i očekuje. I ovdje se očituje ona istina, da svetim dušama, u protivnosti s nesavršenim smrtnicima, trpljenje nije nesreća nego sreća. Za to problem sreće ne rješavaju filozofski

sistemi nego sveci! To je onaj put predanja u volju Božju, koji je Terezija stavila sebi u dužnost da ljude poučava. Liječnik, koji ju je liječio, izrazio je više puta svoje udivljenje: »O, kad biste znali« — govorio je časnim sestrama — »što ona podnosi. Nisam još vidio trpljenja s toliko nadnaravne radosti. To je Anđeo, to je duša koja nije stvorena za ovu zemlju, za to je ja ne mogu izliječiti«.

Kako je Terezija velika u trpljenju, tako je velika i u žrtvi. O, kako su sveci divni ne samo u životu, nego osobito i poglavito na smrti. Smrtnici se boje smrti, izbjegavaju misao o njoj, traže razonode i umjetnog načina da je odaleče od sebe. A sveci? Rado je očekuju, vesele joj se, čeznu i u zadnjim trenucima za njom. Veli sv. Terezija pred smrt: »Moje je srce mirno kao tiho jezero ili plavo nebo. Ne žalim ovoga života jer žeđam za vodama vječnoga života«. A kad joj je duhovnik postavio pitanje da li prima smrt s podložnošću, ona odgovori: »Oh, oče, mislim da je podložnost potrbena za život. Smrt primam s veseljeljem«. Na dan svoje smrti 30. rujna 1897., dok je još mogla govoriti, reče: »Nikada nisam mislila da se može toliko trpjeti. Ne žalim što sam se žrtvovala ljubavi«. Zatim, gledajući u propetu svoju Ljubav-Spasitelja na križu, premda u smrtnoj borbi, smogne snage da se podigne i izgovori isprekidano: »Oh, ja Ga ljubim . . . Bože moj . . . ja . . . Te . . . Ljubim«. To su bile njezine posljednje riječi. Padne na jastuk, nasloni glavu na desno rame i najedanput se pridigne i, kao da sluša neki tajanstveni glas, otvori oči tako pune blaženoga mira, svetog čeznuća i neizrecive sreće, up-

re ih u sliku Majke Božje čekajući svijetli zbor nevidljivih anđela da im se pridruži u beskonačnom prostoru, da skupa s njima uzmogne za navijek pjevati neoskvrnjenom Jaganjcu pjesmu ljubavi. A Isus je radosno prozivlje - dođi moja zaručnice, primi krunu i okruni je slavom i časti, neumrlom svetačkom aureolom. — Zar ne vidite da patnje ovoga svijeta nisu ni izdaleka vrijedne one slave kojom Gospodin obdaruje duše, koje Mu vjerno služe? Prinesite - za to -slavu i čast Gospdinu pjevajući Mu pjesmu novu, jer je u Tereziji učinio čudnovate-uzvišene stvari.

Sveta Terezija živi u nebu, a živi, kako je to za života obećala, čineći dobro na zemlji. Tek je 66 godina da se preselila u nebo, a već je proglašena sveticom. To je jedan tako rijedak slučaj u crkvenoj povijesti, da nas napunja udivljenjem, i ja u tom vidim samo najveći trijumf, koji joj je Gospodin priuštio. Sveta Crkva, koja je u proglašivanju svetaca tako stroga i oprezna, ovdje je učinila izuzetak od općeg zakona po kojem treba da prođe 50 godina od smrti pravednika do istrage njegove kreposti. Velike su i mnoge bile milosti koje je Terezija odmah iza preseljena u nebo dijelila, a i danas ih dijeli svojim štovateljima. Predaleko bismo otišli kad bismo ih stali nabrajati. O mnogim njezinim milostima i uslišanjima govore mnoge zahvalnice i darovi po njezinim crkvama i oltarima, kako to svjedoči i ova naša katedrala, za koju sestra sv. Terezije reče da je drugi Lisie. Ona je stalno ostala vjerna svome obećanju koje je dala pred svoju smrt: »Nakon moje smrti, činit ću, da na

zemlju pada kiša ruža«. I mi, njezini štovatelji, punim pravom možemo u tim riječima gledati zalog za njezinu pomoć i zaštitu.

*

Moja je propovijed gotova, ali moja pastoralna, pedagoška dužnost nije gotova. Ona mi nalaže da vas uputim da odnesete kući jednu uspomenu i plod od svake pa i moje propovijedi. To rado činim, makar - možda - po sudu nepraktičnih budem izgledao drukčije, nego po sudu pedagoške pastoralke. Ta uspomena sastoji se od četiri vrste zamišljenih sličica sv. Terezije. Pravih, stvarnih nemam-kakve zamišljam, a da imam ne bih žalio da vam ih danas razdijelim.

Prvu vrstu duhovnih sličica poklanjam vama, draga djeco nižih škola. To je slika male Terezije kakvi ste vi, kad je na Tjelovo posipala cvijeće pred Presvetim. Ovdje ćemo ispod slike napisati: Vježbaj se u dobru da postaneš dobar(dobra) kao mala Terezija. Sad ćemo ovu sliku uokviriti, metnuti na oltar sv. Terezije i kad dođete pred njezin oltar, molite je da vam pokaže ovu sliku i rastumači što ona znači. Ne zaboravite da treba da marljivo vršite ono što vas ona bude učila. — Drugu sliku poklanjam vama, srednjoškolska mladeži, najradije vama, pobožne djevojke. To je slika Terezije od 15 godina kako u dugoj crnoj haljini s dugim kosama kleći pred papom Lavom XIII i moli ga da joj dozvoli ući u samostan. Na toj ćemo sliki napisati: U dobru ne sustaj, teži za idealom. I nju ćemo uokviriti i metnuti na njezin oltar, pa kad dođete moliti sveticu da vas zagovara

za uspjeh u zvanju i životu, neka vas ona uči putu ljubavi, pouzdanja i pregaranja. — Treću-pak-sliku poklanjam vama, dobri očevi i majke. Na njoj je Terezija s čestitim joj ocem. Terezija sa svijećom kleči pred biskupom i ocem obučena u bijelo s vijencem na glavi, a otac joj daje blagoslov da primi redovničko odijelo. Ispod ove slike napisat ćemo: Djeca su dar Božji-Bogu ih dajte! Pohranit ćemo je na oltar sv. Terezije, da vas prosvijetli kad dođete moliti zdravlje ili sreću vašoj djeci. Biti ćete sretni ako Bogu darujete dijete za svećenički ili redovnički stalež ako to Bog traži, a ako ne, prosvijetlit će vas kako ćete djecu čisto i sveto pripremiti za ženidbeni stalež. — Četvrtu sliku-napokon-poklanjam vama, časni starci i starice. Na njoj je Terezija bolesna u krevetu, blažena u mukama. Na njoj ćemo napisati: Evo kako umire pravednik. Neka vas opominje kako se treba pripremiti za put u lijepi raj. — A sad bih završio, da nisam čuo uzdah: A zar nama ništa? To je uzdah naših djevojčica i mladića radničkog staleža, koji nisu imali sreću da se školuju. Pa zar njima da ne poklonim ništa? O, nè. Vama osobitom radošću i dubokim poštovanjem poklanjam jednu malu knjižicu-nazvat ćemo je rječnik sv. Terezije. U rječniku učenici nalale nepoznate riječi, ali vaš rječnik je malen, nema 1.000 ni 100, ni 10, nego samo 3 riječi. Ali ove tri riječi nadmašuju i vrijede za tisuću. Evo ih: Mogu-hoću-moram. S ovim riječima uči vas sv. Terezija da možete u bilo kojem zvanju biti dobri i kreposni. Kad dođete do spoznaje da možete postati što hoćete, onda imate sebi zapovijediti: Hoću! Tad ćete morati postati dobri, čestiti, marljivi i sve što želite.

SVETI FRANJO ASIŠKI

Slabiće svijeta odabra Bog,
da smete jake.

Veoma je stara povijest naroda Izraelskoga; ali kolikogod bila stara, uvijek je nova za onoga koji hoće da se-donekle-upozna s putevima Božjim. Ta nas povijest utvrđuje u uvjerenju da su sreća i nesreća na svijetu redovito zaslužene posljedice naših djela. Kako čovjek sije, onako i žanje . . .

Kadgod se narod Izraelski odmetnuo od Boga, zabacio Njegov zakon i svoje srce usredotočio u zemaljska dobra i uživanja, Bog ga je predao u ruke neprijatelja. No Bog nije na njega zaboravio, nego svaki put, kad bi se narod pritisnut bijedom i nevoljom opet Bogu obratio, Bog bi mu pružio svoju ruku pomoćnicu i njegovo stanje opet okrenuo na dobro.

Različiti su putevi i načini preko kojih je Bog pomagao narodu u njegovoj nevolji i poteškoćama. Često se puta Bog služio slabim, ali čestitim i kreposnim ljudima. Tako za vladanja kralja Saula, kad su njegovi Izraelci morali voditi rat s Filistejcima, svakog dana izlazio je pred tabor izraelski pripadnik filistejske vojske Golijat, čovjek vanredne veličine i jakosti, od kojega se svatko bojao, jer mu nije bilo ravna. Ovaj

je izazivao Izraelce, grdio Boga izraelova i pozivao na dvoboj bilo kojeg Izraelca i ishod njihova sukoba trebalo bi da odluči o pobjedi jedne ili druge vojske. Strah je obuzimao Izraelce i zbog budućnosti i zbog velikoga poniženja, kad najednom stupi pred Golijata mladi David, slabunjav i neugledan pastir da se s njime ogleda. Golijat mu se nasmija i reče: »Hodi amo k meni, da dam tvoje meso nebeskim pticama i zemaljskim životinjama!« A David odvrati Filistejinu: »Ti ideš na mene s mačem, s kopljem i sa sulicom. A ja idem na te u ime Gospoda nad vojskama, Boga vojske Izraelove, koju si ti pogrdio« (I Kralj 17, 44—45). Pri tom David zavitla svojom praćkom i pogodi Golijata u čelo. Kamen se zabi u čelo, pade Filistejin i tako ga David pobijedi na sreću i spas vojske izraelske.

Nije ovo bio osamljen slučaj u povijesti čovječanstva. Svako je doba imalo svoje Golijate i svoje Davide, samo pod različitim oblicima. U početku kršćanstva podiže se Golijat-ogromno rimsko carstvo i upotrebi sva sredstva da zbriše s lica zemlje i sam spomen kršćanskog imena. Više od tri stotine godina lijevala se u potocima krv kršćanskih mučenika, ali što vidimo? Dvanaestorica golorukih, siromašnih ribara, tako rekuć, satre u prah bogove oholih rimskih cezara, a njihov zadnji predstavnik umirući je doviknuo: »Pobijedio se, Galilejče!« Kasniji vjekovi odložili su ubojito oružje i crkva Božja razvijala se kao divna mladica brižljivo zalijevana i osvajala je srca ljudi. Ali, neprijatelj nije mirovao. Promijenio je način borbe: ubojiti mač zamijenio je pogubnom nau-

kom i krivim načelima. Ta su načela trovala ljudska srca, kidala haljinu Kristove nauke, uzdrmala temelje Crkve koja se trudila da u svoje majčinsko krilo okupi sve narode. I u to se doba Providnost poslužila čovjekom, slabićem po izgledu, te kao što je povijest Izraelskoga naroda sačuvala ime i uspomenu Davidovu, tako je ona srednjega vijeka zlatnim slovima zapisala ime velikog sveca, preporoditelja i reformatora sv. Franje Asiškoga, po kojemu se razlio jak i nedogledan val katoličkog života i gibanja po čitavoj Italiji, Evropi i na sve strane svijeta. Bio je upravo pozvan da pročisti i proširi kraljevstvo Božje na zemlji, da smiri pomućena srca ljudi, da se suprostavi pogubnim strujama krivih načela koja su se širila svijetom. A kako ga Providnost pozivlje na taj uzvišeni i sveti posao?

*

Nedaleko od grada Asiza, postojala je crkvica u čast sv. Damjanu, koju je zub vremena počeo da ruši. Franjo prije nije tamo zalazio. Šetajući jednog dana ispod ove crkvice, približio joj se, uđe unutra, klekne pred sliku raspetoga Spasitelja i počne moliti. U to, do tri puta čuje glas, koji kao da je od same slike dolazio: »Franjo, zar ne vidiš da se moja crkva ruši? Idi i popravi je«. Franjo osta na te riječi kao nemoćan, ali Onaj, koji ga je odabrao za to veliko djelo, udijeli mu snagu i rasvijetli um, te je ubrzo potpuno shvatio značenje tih riječi. Po riječima povjesničara i sv. Bonaventure, Duh Sveti prosvijetlio je

svoga slugu i objasnio da je trošna crkvica slika trule ljudske zajednice, za koju je Franjo pozvan da je popravi. Poslušan glasu Božjemu, svlada Franjo na tom putu zapreke oca i sve ostale i dade se svom snagom uma i volje na posao. U kratko vrijeme oborio je Franjo-novi David-suvremenog Golijata raspuštenosti i raznih drugih poroka, te privede k Evanđelju pod vodstvom i sa blagoslovom Crkve mnoge odalečene od Istine i Svijetla, od Krista. Od tog časa neumorno je stupao na putu milosti, i iza sebe ostavljao preporođene duše, koje su slijedile nutarnji poziv i tako polagali temelje novog, preporođenog društva. Slabiće svijeta odabra Bog, da smete jake!

Vrijeme kad se rodio i živio sv. Franjo, na izmaku dvanaestoga i početkom trinaestoga stoljeća, bijaše odveć burno. Lađom sv. Crkve drmali su silni valovi. Među narodom je pobožnost tek jenjala, čudoređe nije trpjelo uzda, a raskoš, pohlepa za zlatom i užicima toliko je zahvatilo maha, da se činilo kao da je sve propalo. U takovo, po Crkvu i društvo kobno vrijeme, Providnost, koja čovjeka nikada ne napušta, podiže-kako smo vidjeli-novoga Davida, da Golijatu zlata i srebra odsiječe glavu. Taj novi David bio je veliki Božji ugodnik, sv. Franjo Asiški, potomak plemićke obitelji, koji na krštenju primi ime Ivan. Ovo je drugi Ivan, o kojemu se pri rođenju proriču velike stvari. Prvi je Ivan Krstitelj, o kojemu je Anđeo kazao njegovu ocu Zahariji: » .... Imat ćeš radost i veselje, i mnogi će se obradovati njegovu rođenju. Jer će biti velik pred Gospodinom« (Lk 1, 14—15). Nešto se slično dogodilo-pri rođenju-s drugim Ivanom, našim Franjom. Neki čovjek-stranac zaželi da vidi i pomiluje dijete. Sav veseo uze dijete u ruke, učini nad njim znak križa, povrati ga dojilji i reče: »Pazi dobro na ovo dijete; određeno je za velike stvari«. Proročanstvo se obistinilo: kao što je Ivan Kristitelj pripravio narod svoga vremena i priveo ga da se pokloni Bogu-čovjeku, tako je i novi Ivan-Franjo izopačeni svijet svoga vremena preobrazio i priveo k Bogu.

Iako je Franjo prve godine svoje mladosti proveo u svjetskoj vrevi: u trgovini s ocem, vojsci i zarobljeništvu, ipak je i u najvećoj bujici svijeta znao sačuvati i svoju nevinost, i iskrenost, i postojanost, tako da ga je svatko zavolio i najradije nazivao »cvijet asiške mladeži«. I dok su se njegovi drugovi uvelike zabavljali po dvorovima a često i vrlo sumljivim miestima, daleko od Boga i Njegova zakona, Franju je naprotiv i pjesma i priroda, i društvo i bezazleno veselje sve više vodilo k Bogu, jer je ispravno shvaćao slobodu, različito od onih kojima je sloboda bila ondje gdje se nije gledalo na ogradu Božjih zakona. Dapače, da bude još slobodniji i savršeniji, pred asiškim biskupom odrekao se Franjo svijeta, blaga i očinstva, što više skida sa sebe građansko odijelo, vraća ga ocu uz riječi: »Do danas sam zvao Petra Bernardona svojim ocem; od sada ću moći istinitije i slobodnije moliti: Oče naš, koji jesi na nebesima ...« Lijepe li pouke! Raskoši, gramzenju za bogatstvom i užicima suprostavlja on poniznost i siromaštvo. Kad se tako odrekao svijeta, obuče vrlo siromašnu, trošnu kabanicu, pripaše se konopom i postavi temelje osnivanju svoga reda — Male braće.

Franjo nije ostao osamljen. Malo po malo okupi se oko njega lijep broj njegovih sljedbenika. U želji da što više učini za kraljevstvo Kristovo na zemlji, reče svojim drugovima: »Znajte, da nas nije Bog pozvao da radimo samo za svoj spas, nego je Njegova volja da riječima i životom širimo kraljevstvo mira i ljubavi«. Uz blagoslov i privolu pape Inocencija III započmu braća svoje apostolsko djelovanje. Znajući -pak-Franjo da je i žena pomoćnica čovjeku u Božjim djelima, posluži se novom Juditom ili Esterom, svojom sugrađankom Klarom, kćerkom odličnoga roda, da spasi i privede Bogu što više ženskog svijeta, koji je također već dobrim dijelom bio zastranio. Klara se pokaže dostojnom baštinicom Franjinih misli, načela i pravila, te se tako uz muški, podigne i rašíri i ženski franjevački red. Franjov glas bio je poput trublje koji je do kosti prodirao, jer slušati sveca, a ne promijeniti život, bilo je gotovo nemoguće. — Jednog je dana propovijedao nedaleko od Asiza. Riječi su mu toliko ganule slušatelje, da su nakon govora pristupili muški i ženske, starci i mladići, držali ga za noge i molili da ih primi u svoj red. Divno im je odgovorio: »Ne mogu cijeli svijet zatvoriti u samostan, niti smijem to učiniti. Smirite se, ostanite na svojim mjestima, ja ću se i za vas pobrinuti«. I osnuje Treći red, koji danas broji nekih 2.200.000 članova iz svih društvenih slojeva. Ovaj su red prodičili učenjaci i pjesnici svjetskoga glasa, dapače prvaci nauke i pjesništva, kao: Dante, Tasso, Kolumbo, Petrarca, Rafaello, Murillo i toliki drugi. A bilo je i okrunjenih glava koji su s ponosom isticali svoju pripadnost Tre-

ćemu redu, kao Ljudevit VIII i Ljudevit IX — francuski kraljevi, Ferdinando španjolski i drugi. Treći se red i danas ponosi velikim brojem muževa i žena, čestitih građana i građanki, vrlih mladića i djevojaka, koji se uz brigu oko vlastitog posvećenja brinu i za dobro svoje okoline, te poput suvremene Katoličke Akcije, kojoj je sv. Franjo službeni zaštitnik, stavljaju svoje sile u službu svete Crkve, očitujući joj i veliku Franjinu osebinu-poniznu poslušnost prema svojoj katoličkoj Crkvi.

Daleko bi nas vrijeme odvelo, kad bismo htjeli -makar i letimično-preći glavnije crte iz Franjina života: njegovu ljubav prema prirodi, darežljivost prema siromasima, veselu narav, dar izvanrednog govornika, njegovo apostolsko djelovanje po Italiji, Francuskoj, Španiji i dalekom Istoku, kao i čudesa, kojima ga je Gospodin još za života obdario. Ipak ne mogu preći preko one — još žive predaje u našemu narodu, koju spominju toliki dubrovački povjesničari -da je sv. Franjo dva puta bio u Dalmaciji, pa i u našem Dubrovniku, prigodom svojih putovanja na Istok. Kao da nije bio zadovoljan što je svojim duhom podigao i preporodio Evropu, nego željan mučeničke palme odluči pohoditi i Istok. Iz Jakina zaplovio je morskom pučinom, ali ga sila nenadnog vjetra i uzburkanog mora baci na naše obale. To je bila-kako predaja kaže-prva prigoda kad je sv. Franjo 1212. godine nepoznat ušao u naš grad. Godine 1220. dođe i po drugi put, kad je bio sjajno primljen i pozdravljen. Predaja označuje i kućicu u kojoj je tom zgodom boravio, to jest kod crkvice sv. Margarite, unutar vrta bivšeg biskupskog sjemeništa. Navodno ga

je i senat posjetio, koji je tada strahovao da bi turško kopito moglo pregaziti Evropu. Prestrašeni za sudbinu Dubrovnika, upitali su vijećnici Franju do kada će dubrovačka država biti očuvana od neprijatelja, a on im je odgovorio: »Do tada, dok bude čuvala čistu i neokaljanu katoličku vjeru«. — Teško da je ovako duboka i razgranjena predaja bez temelja. Ali kad bi i bila, Dubrovnik bi se jednako morao dičiti Franjinim sinovima, jer ono gorušično stablo od Franje usađeno, duboko je pružilo žile i ubrzo se razgranalo, okupilo pod svoj hlad sve što je bilo opterećeno i izmoreno, a jedan ogranak toga plemenitoga stabla nadvio se ubrzo i nad našim Dubrovnikom.

Već od polovine XIII stoljeća djeluju Franjini sinovi u našem gradu. Okupili su oko sebe sinove prvih vlasteoskih obitelji i najčestitijih pučana. U njihovu su samostanu našli zaklonište Gundulići, Gučetići, Lukarići, Menčetići, Cerve i Zamanje, koji su lijepo proslavili franjevački red knjigom i učenošću. Ovaj je red podario dubrovačkoj crkvi deset biskupa i dva nadbiskupa, izabranih među najučenijim i najuzoritijim redovnicima. Dubrovačka je povijest također zlatnim slovima zapisala zasluge naših franjevaca na vjerskom i građanskom području, kao onda, kad im je u prvoj polovini XIV stoljeća povjeren velik zadatak, da pročiste teritorijalnu baštinu dubrovačke republike od bogumila. Kule iz kojih su oni razvijali veliku djelatnost i danas se dižu kao nijemi svjedoci njihovih velikih zasluga, a to su franjevački samostani u Stonu, Rožatu i Pridvorju, gdje dubrovački franjevci još spominju imena svoje braće:

Jakoba od Marke, Andrije Sardinskoga i Ivana Kapistranina. Bog je blagoslovio njihov rad, svetački život i ustrajno nasljedovanje svoga svetoga utemeljitelja, pa su brojnim njihovim zaslugama i dubrovačkoj zemlji svanuli bolji, sretniji i blagosloveniji dani. Slabiće svijeta odabra Bog, da smete jake.

*

Zvijezda će s obzorja naskoro iščeznuti i zaći u more neugasivog svjetla; zvijezda će iščeznuti, ali njezina svjetlost i toplina i nadalje će grijati srca onih koji je budu slijedili. Zemaljski život sv. Franje bio je kratak, jer je preminuo već u 46. godini života, ali on i danas živi u svojim djelima, osobito u svom toliko zasluženom redu. Svojim apostolskim djelovanjem kroz 20 godina, sv. je Franjo toliko učinio za preporod čovječanstva, koliko to mogu učiniti samo stoljeća. Ime mu se s pravom s najvećim poštovanjem i danas po svijetu prenosi, zato mu ponajbolji slikari i kipari posvećuju svoj kist i dlijeto, a izabrani pjesnici svoje najljepše pjesme. Besmrtni Dante, trećoredac, u XI pjevanju svoga Raja ovjekovječio mu je uspomenu svojim stihovima, koji su prava kita ponajboljeg cvijeća za Franjino djelo i život, kojih bi »slavu bilo bolje u nebu pjevati«. Sveti Franjo i danas poučava svojom svetošću i sveobuhvatnom djelotvornom ljubavlju, da se i mi možemo vrlo lako poučiti u čemu je svetost, u čemu sastoji prava ljubav spram bližnjega: vrši svoje staleške dužnosti, živi u ogradi Božjih i crkvenih zapovijedi, iskazuj ljubav bližnjemu žrtvom i dobrim djelima-izgradit

ćeš od sebe sveca! Na to te pozivlje Bog, na to te nauka život i rad sv. Franje. To je ujedno najbitniji uvjet svakoga katoličkog preporoda. Na tome, u suvremenom društvu, niče snaga katoličke Crkve. — Molimo velikoga preporoditelja kršćanstva da nam isprosi od Boga snage i milosti da na tom putu ustrajemo do kraja; da po vlastitom preporodu pojedinaca osvanu i za Crkvu i za čovječanstvo dani u kojima će ljudi u miru, slozi i jedinstvu proživljavati svoju vremenitu i vječnu sreću!

BLAŽENI NIKOLA TAVELIĆ

Kada Bog, najvještiji odgojitelj i psiholog, hoće da nekoga odredi za velike ciljeve, dade mu zarana i velike milosti. Svakomu dava potrebite milosti za određenje, stalež i službu, koji god po volji Božjoj, a ne svojoj stupa na određeno mjesto; ali za posebne važnije uloge, daje Bog obilnije, posebne milosti. To je svojstvo ne samo Njegove mudrosti, nego i neizmjerne dobrote. Pod ovu božansku dobrotu treba podrazumijevati i Providnost, kojom Bog vlada i upravlja svijetom savršeno mudro, po planu, određujući svakomu stvorenju, a čovjeku, zajednici i narodima pogotovo, cilj, svrhu, određenje. Tu dolazi i ona neizrecliva skrb dobrote Božje da svojim odabranicima ne uskrati ni u najvećim pogiblima svoju pomoć.

*

Providnost Božja odredila je i časnom Franjevačkom Redu jednu ulogu, i to, kako nas povijest uči, ulogu vidnu i časnu na svim terenima. Na ovom našem zemljištu koje se smatra raskršćen dvaju svjetova, međom dviju kultura, odredila je dobrota Božja ocima Franjevcima također vrlo časnu misiju: da prošire i učvrste vjeru u našem narodu, suzbiju krivovjerstvo i tako doprinesu golem udio u privođenju

Hrvatskog naroda kršćanskoj, zapadno-evropskoj kulturi. Zato je Božnsko Srce, ljubavi i dobrote puno, obdarilo Franjevački Red obilnim općim milostima, koje su mu potrebne kao članu velike katoličke zajednice, i posebnim, koje ga odlikuju među najzaslužnijim i najuglednijim crkvenim redovima. Budući da se i jedne i druge milosti, koje je Franjevački Red primio od dobrote Božje, odnose ne samo na vrhunaravno određenje naroda u kojem ovaj časni Red djeluje, nego i na naravno, to se pravom njihovo djelovanje ima smatrati velikim narodnim blagodatima. Zato i blagodat, što se Gospodin udostojao izglednog mučenika, diku hrvatskih Franjevaca O. Nikolu Tavelića uzdignuti na čast oltara, jest velika blagodat čitavog našeg naroda. On je naše gore list, naša sreća, naš ponos i dika, sin Krešimirova Šibenika, čedo ove čarobne dalmatinske obale iz koje je niknuo on, slavni mučenik Isusove domovine, naš veliki narodni zagovornik bl. Nikola Tavelić.

Potječe iz ugledne plemićke šibenske obitelji. Rođen je oko god. 1340. Već kao dijete došao je u dodir s Franjevcima u Šibeniku, među koje je malo kasnije i sam stupio. Kad su oko god 1339/1340. naši Franjevci osnovali posebnu redovničku zajednicu u Bosni sa svrhom da se u tim predjelima što uspješnije podržava i širi vjera Kristova i očuva od nasrtanja bogumila, negdje iza god. 1370., nalazimo tu i bl. Nikolu. Došao je u Bosnu da djeluje kao misijonar među ondašnje bogumile. Imao je istom 30 godina, ali ljubav za proširenje Isusove istine među krvnu braću s onu stranu planine, gonila ga na najveće žrtve i samoprijegor. U njegovim ušima jasno je

odzvanjao Isusov poziv: »Eto, ja vas šaljem kao ovce među vukove« (Mt 10, 16), zato neustrašivo ide među ratoborne inovjerce, propovijeda do iznemoglosti i ne boji se patnja i stradanja, jer je zato i pošao tamo da uz širenje Kristova Evanđelja trpi mnogo, da spasi mnoge.

Nakon dvanaestogodišnjeg djelovanja u Bosni nalazimo ga u Kristovoj domovini, u Jerusalimu. Privukla ga želja za romantičnim krajem što ga je Božanski Učitelj bosonog obišao u neumornoj potrazi za izgubljenim ovcama, što ga je natopio svojim znojem i svojom predragocjenom Krvi. Da, privukla ga želja vidjeti mjesto Kristova trijumfa i stradanja, ali i Njegova uskrsnuća. No-čini se-da ga je nadasve vukla želja za dušama, da nastavi djelo Krista Otkupitelja u Njegovoj domovini; da što više ljudi privede u ovčinjak Kristov, da tako i oni, koji su izvan njega, osjete toplinu evanđeoske ljubavi i nadu u vječno uskrsnuće.

Stanovao je u samostanu na brdu Sionu. Dnevno se kretao među zidovima, gdje je Isus ustanovio Sv. Pričest, gdje se ukazivao učenicima nakon uskrsnuća, gdje je sišao Duh Sveti . . . To je za njega bila velika sreća, ali ujedno i bol, što su-evo-ova najsvetija mjesta kršćanstva okružena krivovjercima i pod njihovom vlašću. Razmišljajući o tom, sazrela je u njemu misao da mu je svećenička dužnost navijestiti jersalimskim Saracenima čistu Kristovu istinu, da se po njoj i oni ubroje u stado Kristovo. Tom su se mišlju bavila i neka druga njegova braća, od kojih dva Francuza i jedan Talijan. Njih četvorica nakon do-

voljne priprave i žarke molitve otiđu 11. studenoga 1391. kadiji i izlože mu svoju namjeru. Rekoše mu da dolaze u ime Božje, da bi njemu i njegovima pokazali istinu i put spasa, jer je Krist rekao: »Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se; a tko ne uzvjeruje, osudit će se« (Mk 16, 16). Stoga, ako vi ne uzvjerujete i ne pokrstite se, bit ćete osuđeni na paklene muke«. Kadija se na ove riječi veoma razljutio i stvorio odluku da ih osudi na smrt. Nakon proglašenja smrtne osude Saraceni su navalili na goloruke redovnike i toliko ih izranili da su izgledali mrtvi. Istučeni i u okovima, proboravili su u tamnici još tri dana, dok nisu 14. studenog, nakon mnogih udaraca, jer nisu htjeli opozvati što su rekli i odreći se svoje vjere, bili sasječeni. Njihova izmrcvarena tjelesa bacili su u vatru, da ih kršćani ne bi našli. Ali tjelesa nisu tako lako gorjela, te su kršćani držali da se radi o pravom čudu.

Jerusalimski kršćani smatrali su njihovu smrt pravim mučeništvom a tako i kršćani širom svijeta, do kojih je stigla vijest o njihovoj herojskoj, svetačkoj smrti. Najrevniji su bili u štovanju ovih Božjih ugodnika Franjevci provincije Slavonije, koji su, nakon postignuća potrebne dozvole, iskazivali pravo štovanja Nikoli Taveliću u crkvi, kao što se to iskazuje blaženicima. Godine 1898. blagdan bl. Nikole uveden je u čitavu Franjevačkom Redu, a od 1937. u svim našim biskupijama. Očekuje se da će uskoro Crkva još više okruniti mučeničku slavu ovog Božjeg ugodnika, diku našega naroda, postavivši mu na mučeničko čelo neumrlu svetačku aureolu, da sa svetačkog oltara naših crkava, još više iz Kristove vječne

-nebeske domovine šalje obilje milosti za vremenitu i vječnu sreću pojedinaca i čitavog našeg hrvatskog naroda.

*

Sretan sam da u ovoj crkvi govorim katoličkoj eliti, to jest ne eliti po položaju, nego eliti po vjeri, po katoličkom mentalitetu, osjećaju i uvjerenju. No kad bih imao pred sobom i drugu publiku: liberalaca, indiferentista, i onih uopće, koji su prema našoj katoličkoj vjeri najgore raspoloženi, ja bih isto i pred njima rekao ovo: velika je sreća za svakoga koji je kršten u katoličkoj Crkvi, jer krštenik po svetom Krštenju postaje dijete Božje, član svete katoličke Crkce i baštinik nebeskog kraljevstva. Velika je za to sreća i za naš hrvatski narod, što je pred više od 1300 godina po svetom Krštenju stupio u vezu s Bogom, što je postao član velike božanske zajednice-katoličke Crkve. Predaleko bi nas vrijeme odnijelo kad bismo htjeli nabrajati-makar i zbijeno-sve one velike blagodati što ih je hrvatski narod primio po katoličkoj Crkvi, po svojim vezama s Kristovim namjesnikom na zemlji-Papom. Ali da hrvatski narod preko ovog božanskog veza i nije ništa drugo primio, nego samo to što je Providnost poslala sinove sv. Franje da djeluju među Hrvatima i tu ostanu, ja se usuđujem ustvrditi da je već time hrvatski narod veoma mnogo dobio i da Hrvati na tom daru duguju Božjoj dobroti naročitu zahvalnost. Ovi časni, veoma zaslužni oci dali su nam i današnjeg blaženika Nikolu, s kojim se pravom ponosi svako kršćansko srce, koji je dika Fra-

njevačkog Reda, ponos hrvatskoga naroda i — pouzdano se nadamo, u što skorije vrijeme — naš prvi kanonizirani svetac.

Još nešto! Ima jedna lijepa narodna poslovica koja glasi: »Tko je s Bogom, i Bog je s njime«. To znači da dragi Bog ne zaboravlja, nego nagrađuje, brani, čuva i blagoslivlje onoga koji se drži Njega i Njegova namjesnika na zemlji-Pape. Tisućutristogodišnja hrvatska povijest nam očevidno svjedoči da je hrvatski narod doista bio s Bogom, da je i Bog bio s našima. Svjedoči uz povijest i narodno iskustvo, jer je na temelju iskustva narod stvorio svoje poslovice. Hoćemo li i u daljnjoj budućnosti biti s Bogom? U teškim prilikama živimo, u sudbonosnim danima hrvatski narod iščekuje kanonizaciju svog svetog sina bl. Nikole Tavelića. Neograničeno pouzdanje u Božju Providnost, živa vjera kakova je kroz stoljeća plamtjela u srcima naših slavnih pređa, molitve blaženoga Nikole i zagovor ostalih naših domaćih blaženika: bl. Kažotića, Gracije, Marka Križevčanina i bl. Hozane Kotorske neka nam pomogne sada i navijeke. Amen.

SVETI ANDRIJA APOSTOL

Staro je ali uvijek lijepo i zgodno uspoređenje, po kojemu se ovaj svijet uspoređuje s uzburkanim morem, a čovječanstvo pa i pojedinci s lađom koja plovi po tom uzburkanom moru. Često je to slika i same Crkve, kojoj je Krist Gospodin povjerio veliku zadaću, da vodi i upravlja udesom Njegove djece, dok plove morem ovozemnog života.

Ako lađa neće da se o prvu hridinu razbije i da potone, treba kormilo i vješta kormilara; bez toga će se teško očuvati. Krist je svojoj lađi-Crkvi dao i jedno i drugo. Dao joj je kormilara u svojo vlastitoj osobi, a kormilo u znaku sv. Križa, u kojemu je pobjeda i spasenje.

Kad je ono početkom četvrtoga stoljeća, dok je Crkva Kristova još bila u povojima, zasjeo na prijesto krvoločnih rimskih careva Konstantin Veliki, u času kad je imao da se ogleda s mnogo jačim od sebe Maksencijem, vladarem u Rimu, usred bijela dana ugleda on, a s njim i vođe i vojska sjajan križ na oblacima s natpisom: »U ovom ćeš znaku pobijediti«. Iako sklon kršćanima, ali još nekršten, poganin, shvati tu čudnovatu pojavu kao neko božansko nadahnuće. Naredi odmah da se taj znak ušije na bojnu zastavu i da se ureže na vojničko oružje, i tako ohrabren krene s vojskom put Rima i na rijeci Tiberu na Milvijskom

mostu uhvati se u koštac sa svojim protivnikom Maksencijem. Nije dugo potrajalo i Maksencije bi hametice potučen. Konstantin slavodobitno uđe u Rim i svečano izjavi da je spasonosnim znakom svetoga Križa oslobodio Rim od neprijatelja. Eto moći i snage križa. Eto njegove pobjede i trijumfa. Tu su snagu i moć iskušali mnogi i prije i poslije Konstantina, kako nam to može da posvjedoči i današnji svetac, pokrovitelj ove župe, sv. Andrija Apostol.

*

Pogledajte njegovu sliku na oltaru ove crkve, koja ga prikazuje kako nosi preko sebe prebačen križ. Andriju ne možemo ni zamisliti bez križa. Križ i Andrija, to su sinonimi.

Andrija je bio od božanskog Učitelja pozvan u apostolsku službu, pa kako je njegov Učitelj po križu predobio i otkupio svijet, tako je i Njegov učenik Andrija prigrlio križ, da nastavi djelo svoga Učitelja, spasavanje svijeta.

Kad je božanski Spasitelj »išao pokraj mora Galilejskoga, vidje kako dva brata, Simon, koji se zvao Petar, i njegov brat Andrija, baciše mrežu svoju u more. Oni su bili ribari. On im reče: »Hajdete za mnom! Učinit ću vas lovcima ljudi«. Smjesta ostaviše oni mreže svoje i pođoše za njim« (Mt 4, 18—20). Ovim riječima opisuje današnje Evanđelje poziv i brzi odaziv sv. Andrije i njegova brata Petra. Doduše, nijesu ostavili veliko imanje kad su ostavili trošnu lađu i poderanu mrežu, ali su ipak ostavili mnogo, jer su ostavili sve što su imali. A mi? Više puta nećemo da ostavimo ni zadnji ulomak, kad nas vjerska dužnost drugdje zove; nećemo da ostavimo onu mržnju, osvetu, zlobu, strast, grijeh, kad nas na to Spasitelj zove preko svoje Crkve. Nećemo da prosimo i čekamo u nevolji i oskudici pomoć Božju, kako ju je čekao i dočekao sv. Andrija, kad je ono ponudio Gospodinu pet hljebova i dvije ribe da s tim nahrani pet tisuća ljudi.

Pouzdavajući se u moć križa, po uzašašću Gospodinovu na nebo, nastavi Andrija djelo svoga Učitelja, spasavanje ljudi. Ode u ondašnju Skitiju, zemlju na jugu današnje Rusije. Skiti su bili do skrajnosti poganski, divlji narod. Neprijatelju bi Skit odrubio glavu, očistio lubanju i iz nje pri svečanim zgodama pio. Što je tko imao više takovih lubanja u svojoj kući, toliko je bio više cijenjen. Ali sve to ne preplaši našega sveca, koji pouzdavajući se u moć križa, propovijedanjem i čudesima malo-pomalo pokrsti mnoge.

Iz Skitije iznese živu glavu i nastavi dalje propovijedati Krista razapeta. Krene u Trakiju, današnju sjevernu Grčku, a odatle se spusti na jug u grad Patras, gdje je mnoge predobio za Krista i gdje je dočekao velika, strašna iskušenja.

Egeja, zapovjednik Patrasa, videći da narod u veliku broju slijedi Andriju, zabrani mu propovijedati. Andrija mu odrešito odvrati: »Starija je Božja od ljudske i Bogu se treba većma pokoravati nego ljudima«. Rasrđen Egeja baci Andriju u tamnicu. Izvede ga i pred sud, gdje Andrija nastavi da veliča slavu križa i propovijeda Onoga koji je na njemu bio raspet. Kad toliko o križu govori-reče Egeja, na njemu

će i svršiti. I zapovijedi da Andriju odvedu na stratište, neka ga propnu. Andrija pristupi vesela lica, a radost mu postigne vrhunac kad ugleda križ koji su za njega pripravili. Tada mu se iz srca vine radostan ushit: »O križu sveti, za kojim sam davno čeznuo, koji sam ljubio i tražio; uzmi me i predaj Učitelju mojemu, da me po tebi primi, koji me je po tebi otkupio«. Dva dana je Andrija-ovaj jaki čovjek, kako mu to i ime kaže, živ visio na križu, ne prestajući ni s križa propovijedati Krista i poticati vjernike na svetost življenja.

Rijetko je naći sliku, makar i od dobra majstora, tako savršenu da bi se svakome dopala i da netko ne bi našao ovu, netko onu nesavršenost i nedostatak. Isto tako rijetko je naći čovjeka bez mane i pogreške. Zato se vrijedne slike i vrijedni ljudi promatraju iz perspektive iz koje izgledaju lijepi, vrijedni pohvale i nagrade. Pa dok danas, na dan sv. Andrije, zaštitnika ove župe, promatramo sliku njegova života, koja stoji pred nama kao sjajno ogledalo, divan svjetionik i putokaz, osjećamo potrebu da bacimo pogled na svoj vlastiti portret, da ga razgledamo bar s one strane, koja bi se inače morala najboljom pokazati. Drugim riječima, potrebno je vidjeti živimo li na način da postanemo što sličniji svom nebeskom zaštitniku ili se naprotiv od njega udaljujemo. Dobro će biti da se nad ovim zamislimo: Prožima li vjera sav naš javni i privatni život i da li je ona u svojim načelima i konsekvencama naša potpuna duhovna svojina? Znademo li da je i u našim najtežim časovima Bog nama najbliži, koji će nas izbaviti moći i silom svojom? U borbi sa svijetom, sa zlima koja nas okružuju, gledamo li i mi poput današnjeg svečara sv. Andrije u križu Kristovu jakost i putokaz? Ako u sebi oživimo ovakovu vjeru i pojačamo je sa širokim znanjem, onda možemo bez straha gledati na ono što dolazi-naš spas, naše konačno najveće dobro.

Ali, naša vjera, naša pobožnost ne smije biti čin časovitog utiska i prolaznog raspoloženja, nego djelo slobodne volje, stalno već priviknute i sklone na vjerske vježbe, djelo eminentno požrtovno, duhovno, idealno. Česta sv. Pričest, duhovnost i svijest o velikoj međusobnoj ljubavi, to je ono što je Bogu i našem današnjem svečaru sv. Andriji najdraže!

Najbolje ćemo, dakle, ostvariti na sebi portret što sličniji svom Uzoru, ako poput njega budemo stalno i hrabro išli lađom sv. Crkve; u danima tišine kao i u danima oluje; u miru i u progonstvu.

Danas se više nego ikada putnici Kristove lađe nalaze na sudbonosnoj prekretnici, pred dilemom da biraju duh ili tijelo, materiju ili ideal, lijenost ili rad, blato ili čistoću, slično kao u grčkoj mitologiji Heraklo na raskršću. Kao i sam sv. Andrija, tako i milioni katoličkih muževa, žena, mladića i djevojaka, pa i iste djece, pošli su prije nas strmom i uskom stazom prijegora i žrtve, služeći duhu, ostavivši nam izgled, podstrek i utjehu.

Kad je Marko Antonije nakon umorstva Cesara htio da rimski narod odvrati od stranke ubojica, a da sačuva časnu uspomenu na velikog vojskovođu, državnika i književnika, uzeo je haljinu Cezarovu u ruke i onako okrvavljenu iznio pred narod pokazujući je i nabrajajući rane nanesene onom doista ve-

likom i zaslužnom čovjeku. Kad bih danas ja, koji vam stavljam pred oči divan uzor vjere u Boga i vršenja Njegove svete volje, kao što je to apostol sv. Andrija, i plejade drugih svetih mučenika, ispovjednika, priznavalaca, djevica i drugih kreposnika, mogao pokazati sve njihove žrtve, postojanost u vjeri, žarku ljubav i njihove u mukama zadobijene rane i odijelo nakvašeno vlastitom mučeničkom krvlju, uvjeren sam da bih postigao uspjeh kao i Marko Antonije. Ali kako nemam ništa od svega toga, osim da se svi ti poput sv. Andrije časte na našim oltarima ili pak u velikoj zajednici Općinstva Svetih, pokazujem vam križ istog svetog Andrije, koji vidite na oltaru, po kojemu je i on poput njegova Otkupitelja nadvladao i pobijedio svijet.

Njegovoj pobjedi i pobjedi istine nad laži, duha nad materijom i krvlju, kao i pobjedi ostalih Apostola, pridružiše se — kako rekoh — nepregledne čete junaka, kojih su se odijela također rumenila od vlastite krvi.

Česta je tragika nas kršćana-katolika što nemamo srčanosti da u svom vjerskom uvjerenju, u vršenju vjerskih dužnosti idemo do kraja. Postavljamo sebi za cilj nebo, želimo doći u društvo svojih svetih zaštitinika, a nitko da bi odvažno rekao sebi: Ja hoću postati svet! A ipak, zato se ne traži mnogo. Treba samo da živimo kao ljudi i Božji stvorovi. Da se ne bojimo uzburkana mora dok plovimo lađom kojom je plovio sv. Andrija. Da se ne plašimo valova koji se i onako razbijaju o svjetionik istine, ljubavi i pravde, a to je Krist Gospodin!

Moramo doduše biti svjesni da je svijet pozorište stalnih, teških i bjesomučnih napada i borbi protiv Istine. Napada i borbi počam od rimskih imperatora, bijesa krivovjerstava, pseudofilozofije, do današnjih podzemnih sila; ali također moramo biti svjesni i toga da koliko god jaki bijahu i Neroni i Kaligule i Arijevci i Atile i Volteri i Robeispieri i svi drugi koji se dizahu i dižu protiv Crkve i kršćana, da je jači i izdržljiviji temelj - Crkva, koja visoko diže križ Kristov i kao najbolje sredstvo pobjede stavlja ga u ruke svim svojim vjernicima, koji su također pozvani da kao učenici Raspetoga Krista svjedoče za Njega. Prvi kršćani, osobito mučenici, nisu se ni zvali drukčije nego svjedoci - martyres. Takav je eto bio i veliki današnji svečar sv. Andrija, koji je krvlju svojom svjedočio za Raspetoga Krista, koja Ga je slijedio u životu i u smrti!

Čitajući život sv. Andrije, osobito junačku smrt njegovu, mi se čudimo toj staračkoj snazi, a ne čudimo se više puta slaboći svoje vjere. Da, Andrija i na križu ima snage, a tu mu snagu daje križ, jer ga srcem ljubi. Koliko bi puta i naše muke i nevolje bile lakše, kad bi svoj križ strpljivo nosili, kad bi križ Kristov srcem ljubili. Neprijatelji Krista i kršćana i danas udaraju na križ i traže da nam ga dignu s očiju baš zato jer znaju da kršćanin u križu crpe svoju snagu i okrepu.

*

Čita se u Sv. Pismu Staroga Zavjeta da je anđeo smrti mimoilazio kuće Izraelaca kojih su pragovi bili pomazani janjećom krvlju, a ulazio je i morio prvo-

rođene u kućama gdje te krvi na pragu nije bilo. — Tako i svako zlo bježi od kršćanskih kuća gdje je na pragu srca usječen križ Kristov. To je ono kormilo kojim se najbolje upravlja na burnom moru izopačena svijeta, jer direktive dolaze od samoga Krista Gospodina.

Poput današnjeg svečara uzljubimo i mi svoj križ, pribijmo na njega sve svoje pogreške i opačine, slijedimo Andrijin život i u svim iskušenjima recimo velikodušno: Gospodine, neka bude volja Tvoja! I Gospodin će doći, skinut će križ s ramena naših, i mi ćemo izići pobjednici iz teških borba života.

SVETI NIKOLA

Poznato je da je ljubav kćerka kršćanstva. To zato, jer se prije kršćanstva slabo ili nimalo poznavala. Čitajte Plinija, Livija, Tacita, Cezara, Seneku, Herodota, Plutarha i sve stare povjesničare, i naći ćete sve drugo nego ljubav i milosrđe. Marko Aurelije, car i filozof, nazivlje »slabošću« žalostiti se nad bijedom jadnika i plakati s onima što plaču. Seneka tvrdi da je samilost duševna bolest (misericordia animi vitium est) i veli da se mudar čovjek ne smije nikad ganuti na milosrđe. Ciceron, glasoviti rimski govornik, veli: »Treba držati za luđaka i budalu onoga, tko u srcu gaji samilost prema drugomu; pravi se čovjek neće nikada ganuti, jer osjećati samilost jest opačina i zločin«.

Jeste li čuli, siromašni, bijedni ljudi? Jeste li čuli tužni, koji želite biti utješeni? Pomislite, kakova je bila sudbina ogromnog dijela ondašnjega naroda! Tako prije kršćanstva. A čujte sada preporoditelja roda ljudskoga, čujte idealnog Učitelja, kako uzvišenom — do tada nečuvenom naukom preobrazuje svijet: »Novu vam zapovijed dajem: Ljubite jedan drugoga! (Iv 13, 34). »Tko jednome od ovih malenih ovdje pruži samo čašu hladne vode da se napije, jer je moj učenik, zaista, kažem vama: On neće izgubiti

svoju plaću« (Mt 10, 42). — Koliko je ova plemenita nauka donijela ploda! Sve što je bilo bijedno, što je trpjelo i bilo prezreno, kao što su bolesnici, robovi, dužnici, siromasi, djeca, žene — sve ovo očutjelo je plodonosnu nauku kršćanstva. Imajući na umu riječi božanskog Učitelja: »Po tom će svi spoznati, da ste moji učenici, ako ljubite jedan drugoga« (Iv 13, 35), prvi su se kršćani upravo natjecali da u svakoj prigodi iskažu potrebnoj braći ljubav i pomoć. Oni su nam ostavili nenatkriljivih primjera u vršenju Kristove nove zapovijedi — u djelima milosrđa.

Jedan od onih, koji su se osobito odlikovali u svakoj vrsti milosrdnih djela, jest slavni sv. Nikola, biskup. On je u potpunom smislu riječi svetac ljubavi prema bližnjemu — svetac dobročinstava, otac siromaha i bijednika. Njegovo je plemenito srce ubožište sirotinje, utočište potrebnih. Tu nalazi zdravlje bolesni, pomoć zapušteni, kruh gladni, odijelo goli; tu je odvjetovanje nevoljnih, tu spas tužnih utopljenika. Zapanjen pred tolikim velikim Nikolinim krepostima, od kojih ga i najmanja čini velikim, ne znam koju radije da opišem. Na pomisao — pak — da mi je mojim dragim vjernicima opisati slavu ovakvog velikana, sile me ostavljaju, jer znam da heroja može dostojno opisati i shvatiti samo heroj. Ipak, uzdajući se u pomoć i prosvijetljenje slavnog sveca sv. Nikolu (koji je zbog svoje učenosti i propovijedanja zaslužio častan naslov crkvenog naučitelja), opisat ću ukratko sv. Nikolu kao: oca siromaha- branitelja potištenih — velikog čudotvorca.

U svijetu je bilo uvijek razlika, ima ih i bit će ih i u buduće. Priroda nije svugdje jednaka, niti je čovjek svugdje jednak. Razni prirodni zakoni djeluju na ljudsku narav nejednako: sad je zdrav, sad bolestan; prema tome, sad može da radi, sad ne može. Slijedi da ne može svatko biti jednak, zato je potpuna jednakost tek slatki san. Udes ljudski treba strpljivo podnositi. Nije sreća svakomu jednako sklona; nije pamet, nije marljivost, nije sposobnost ni zdravlje ni snaga u svakoga jednaka, zato iz ove — možemo reći — naravne razlike proizlazi i posljedica, da i imetak nije jednak. Siromaha će uvijek biti, rekao je Božanski Učitelj.

Kako ovu bijedu izliječiti, kako nejednakost bar donekle izjednačiti? Ovo pitanje zadaje mnogo muke i najučenijim glavama. Da mu dođu na kraj, izmislili su razne znanstvene nazore. Nekoji se osnivaju na načelu: »Što je tvoje, to je i moje«; drugi opet na načelu potpune jednakosti; treći na izmjeni dobara itd. Kršćanska djelotvorna ljubav znala je uvijek kako se blaži bijeda i siromaštvo. Ljubav prema bližnjemu miri siromaha da ne zavidi bogatašu, da bude i s manjim zadovoljan, a obavezuje bogataša da ne tlači siromaha i da od svoje imovine i njemu dade. Tako je bogataš utjeha siromaha, a siromah kruna bogataša. Takovih divnih učinaka ljubavi prema bližnjemu vidimo u jednom bogatom čovjeku; on je u tom — rekao bih — nedostiživ uzor. Rođen je godine 280 (270) u Patari, provinciji Male Azije, u ubavom gradu Liciji. Ime mu je Nikola. Bogato imanje, obilnost novca ne služi mu da još više poveća razliku

među bogatašima i siromasima, niti za zabavu i ugodno uživanje; ovim se blagom služi da izgladi sve one razlike, da utaži glad i bijedu u siromašnom narodu.

Već u ranoj mladosti pokazao se kao otac siromaha. Do tri puta podmetnuo je u kuću nekog propalog plemića — koji je odlučio dati na rđav put svoje tri kćeri — po oveću svotu zlatnog novca — dovoljan miraz za udaju siromašnim djevojkama. Svoje siromašne drugove smatrao je braćom i u svemu ih je pomagao. Razna, mnogobrojna dobročinstva koja je činio, obavljao je prema onoj evanđeoskoj: Neka ne zna ljevica, što dava desnica. — Oduljio bih mnogo kad bi vam sada stao opisivati koliko je Nikolu ožalostilo kad se doznalo za njegova dobročinstva; kako je on zbog toga podvostručio postove, pokoru, molitvu, sve zato da se ne bi uzoholio; napokon se i preselio u drugi grad, u Miru, da ga tamo ne obasiplju častima i hvalom. Ali, krepost Nikolina i vanredna ljubav nisu se mogli sakriti. Miranci su uskoro uvidjeli njegove vrline i zato su ga učinili nadbiskupom. Kao nadbiskup, iako njegova poniznost nije željela tu veliku čast, ljubio je kao pravi otac svoje vjernike, osobito siromahe. Sve svoje imanje razdijelio je među vjernike, s njima dijeli i posljednji zalogaj pa i samu odjeću. Ako njegove Mirance tišti teški porez, on putuje put bijelog Carigrada do cara Konstantina i moli da se porezi snize. Je li — pak — zavladao glad, obilazi od vrata do vrata poznatih bogataša i nagovara da mu u ime Božje dadu hrane za jadne siromahe. Kad je ponestalo i kod bogataša, čudnim načinom prikazao se kapetanu i mornarima jednog broda, u sicilijanskoj luci, prije nego su otplovili u Španjolsku. Moli i zaklinje kapetana i mornare da promijene smjer vožnje i natovareno žito dadu u trgovinu u njegovoj biskupiji, jer će ga brže i bolje prodati. Oni ga poslušaju i Nikolino se stado spasi od gladi.

Ovakova i još mnoga druga djela činio je veliki biskup Mire — slavni sv. Nikola. Navodila ga je na to ljubav, jedino ljubav. Nikakvo čudo da ga je zbog toga svatko obljubio i da ga je častilo malo i veliko kao pravog oca, velikog dobrotvora i usrećitelja.

»Jadan ti je, tko je jadan« veli naš narod. Kad moraš trpjeti naravnu bol i muku, kad umireš naravnom smrću, ni po jada; ali kad moraš trpjeti bol i muku što ti zadaje bahatost ili zloba tlačitelja — zavidnika, tad su muke sigurno dvostruke. Teško je doista onomu koji trpi, ali nije lako ni onomu, koji iz ljubavi prema bližnjemu brani čovjeka — narod od tiranina i nepravde. Tlačitelji tuđe volje ne podnose da se zamjera njihovoj bahatosti, a ako se tko i usudi, neće izbjeći osveti. To je vrlo dobro znao čestiti biskup Nikola, ali njegova ljubav svladava sve poteškoće, ona zna trpjeti i pregarati. Zato ga ništa ne plaši kad tješi svoje vjernike progonjene i pozatvarane u doba progonstva što ih je provodio prevrtljivi Licinije, dapače prijeti kaznom Božjom progoniteljima i onima koji su ih optuživali. Jednom je godine 320. otišao u susjedni grad svoga sjedišta u Plakomi da izmiri tamošnji narod i vojnike, koji su podigli bunu. U to mu glasnik javi da će tri pravedna građanina poginuti na vješalima u njegovu gradu Miri, usljed djelovanja zavidnih mješćana, koji su podmitili glavara Eustahija i da je zbog toga grad vrlo uzbuđen.

Nikola odmah pohrli put Mire, i kad je došao na trg, gdje je bilo pripravljeno stratište, narod ga urnebesno pozdravi, a Nikola pograbi krvniku mač iz ruke, baci ga daleko, razdriješi verige s onih osuđenika, a da mu se nitko nije usudio suprotstaviti. Dapače i sam Eustahije, gonjen grižnjom savjesti i spoznavši u Nikolinom djelovanju djelo Božje, baci se pred noge sv. Nikole i, da se opravda, svali krivnju na druge osobe. Svetac ga upozori na istinu i nakon očinske opomene oprosti mu i otpusti ga. — Ovo je junaštvo, ovo su herojska djela, ovo je čovjekoljublje! Uzor branitelja malog naroda i zaštitnika pravde.

Veoma je divnim svojstvima obdario Gospodin svoje miljenike. Zato su se mnogi sveci proslavili ovim Božjim darom još za života, ali osobito i nadasve nakon preseljenja u vječni život. To vrijedi i za našeg slavnog sveca Nikolu. Svevišnji je upravo preko njega činio neizbrojna čudesa i tako ga uzdignuo na slavu najveće svetosti. Sve nesreće, bolesti i sama smrt očutješe čudesnu Božju moć sredstvom sv. Nikole. A što da rečem o čudnovatim pomoćima i spasu što je svetac na tisuće i tisuće puta učinio tužnim utopljenicima sred bijesnog uzburkanog mora? To bi nam mogli pričati oni koji pravom zovu Nikolu putnikom i odvjetnikom pomoraca; to pripovijedajte vi, junački sokolovi, galebovi sinjeg mora, čestiti pomorci, koji ne propuštate Nikolin dan a da ne posjetite njegovu crkvu, njegov oltar i tu potvrdite svoju zahvalnost i molite novu zaštitu. Da, što da pričam o čudesima Nikole putnika vama, koji ste dugo jeli kruh pomorski, koji ste okušali bijes i srdžbu bure i oluje; vama napokon, koji imate zahvaliti Nikolinoj

zaštiti da niste našli grob u pjenećim valovima, da vam nisu kod kuće zakukale majke i udovice. Nikakvo — stoga — čudo da se Nikola čudotvorac slavi i časti po čitavu svijetu, jer nema kontinenta, nema mjesta, gdje se nije osjetila moć njegove molitve, dobrostivost njegova srca, očinska zaštita, skrb i ljubav. Svugdje je poznat, svugdje ga zazivlju i bivaju uslišani. Nikola je u pravom smislu otac siromaha, branitelj potištenih, veliki čudotvorac — svetac cijeloga svijeta.

*

Slijedimo sv. Nikolu u neograničenoj ljubavi prema Bogu, nepokolebivoj odanosti Crkvi, u djelotvornoj ljubavi prema bližnjemu. Svemogući Bog i danas čini čudesa po zagovoru sv. Nikole, zato ga molimo da nam uvijek bude u pomoći, da nam ostane i nadalje otac i zaštitnik. Sveti će Nikola uslišati naše pobožne prošnje, blagosloviti naša plemenita nastojanja i dati nam snagu u teškim, svakidašnjim borbama života.

SVETI STJEPAN PRVOMUČENIK

Tko živi za ideale, živi za čovječanstvo; a tko umire za ideale, živi za vjekove. Koliko je ova tvrdnja istinita, dokazuje i svečanost sv. Stjepana, koji je živio i umro za najveće ideale, pa mu ime, uspomena i slava živi i nakon 1900 godina od njegove smrti i živjet će nadalje. Dokazuju to i svi sveci i mučenici katoličke Crkve, kojima su i za vrijeme najvećeg progonstva suvremenici iskazivali počast sahranjujući im sveta tjelesa, a u vrijeme slobode nasljednici im okovaše ostatke u srebro i zlato i položiše ih u sjajne rake i hramove.

*

Sklonost prema sv. Stjepanu kao prvom mučeniku Božanskog Spasitelja i Njegove svete Crkve, zatim razna i mnogobrojna čudesa koja su se zbila njegovim zagovorom, učiniše da se štovanje prema ovom svecu ubrzo proširilo po čitavu svijetu, pa tako i u našim krajevima. Naši hrvatski i bosanski kraljevi domaće krvi, pa i srpski, nosili su uz narodno ime još i časno ime Stjepan. Ovo ime, koje u grčkom jeziku znači vijenac ili krunu, bilo im je znakom slave i moći. Ovi su narodni vladari podizali u našim stranama i crkve u čast svome imenjaku. Tako je hrvatski kralj Stjepan Miroslav podigao i u Dubrovniku crkvu sv. Stjepana, a kad je Dubrovčanima darovao Gruž, Rijeku dubrovačku i Zaton do Orašca, sagrađene su crkve u čast sv. Stjepana u Rijeci na Sustjepanu i u Zatonu, po želji kralja Stjepana, kako nam to bilježe dubrovački kroničari. U našoj zemlji ima još mnogo crkava u čast sv. Stjepanu, podignutih od njegovih vjernih štovatelja. Koji je — onda — uzrok da je pobožnost prema sv. Stjepanu toliko zahvatila naš narod a i ostale kršćanske narode? Sigurno taj što su naši pređi primili posebnih milosti od sv. Stjepana, a vjerojatno i jedan od glavnijih razloga što su u sv. Stjepanu gledali svoje ideale na vjerskom, moralnom i društvenom području. To ću, uz blagoslov sv. Stjepana, nastojati da protumačim.

*

Divno je nekada bilo kršćansko življenje po našim mjestima i selima. Više obitelji sačinjavalo je jedno srce, različiti krovovi značili su jednu zajedničku vezu: uzajamnu ljubav. Ljubili su se, savjetovali, pomagali. Je li se u selu tko razbolio, svi ga pohode, tješe i pomažu; ženske nose u ogrtaču blaga božjega za bolesnika, a muškarci — zasukavši rukave — idu u njegovu baštinu, da posao ne zaostane; je li bolesnik umro, selo se skrbi za siročad i udovicu. I nitko nije bio na putu. Nije — doista — bilo velikog bogatstva, ali nije bilo ni skapavanja od gladi. Bog je i siromaštvo blagoslivljao jer su Boga ljubili i častili; jer u mjestu nije bilo psovke ni kletve i ostalih po-

roka. Po vjeri su živjeli, sv. Misu slušali, post održavali, milostinju dijelili. Ukratko, po idealima su živjeli.

A odakle našim starima ovi ideali? Jesu li ih oni stvorili? Ne. To je baština prvog doba kršćanstva. To je zapovijed Božja i divni ideal prvih kršćana, koji su se ljubili, pomagali, za braću smatrali. Kako je bio idealan život prvih kršćana! Bratstvo, o kojemu je toliko glagoljala francuska revolucija, zajednica dobara, o kojoj kao najvećem idealu govori kasnije socijalizam, oboje je bilo provedeno u prvo doba kršćanstva na praktičan i idealan način. Bilo je — istina — i privatnog vlasništva, ali je to — vjerskom naukom prožeto — bilo ograničeno tako da je imalac bio dužan davati u zajednicu, koja se brinula za siromahe-neimaoce. Svaki su se dan prije posla u zoru sakupili na molitvu, na duhovnu gozbu — sv. Pričest i na tjelesnu gozbu — zajutrak. Imaoci bi donosili hranu i položili bi je na ruke apostola, a ovi su je dijelili prisutnima.

U ovoj prvoj društvenoj skrbi vidimo mladog Stjepana kako ima glavnu ulogu. Apostoli nisu mogli odoljeti toliku poslu, a dodijali su im prigovori, jer, kad se crkva proširila prelazom Židova i Grka na kršćanstvo, Grci su počeli prigovarati apostolima da se — tobože — više dava židovskim udovicama i siročadi. Apostoli su stoga predložili vjernicima da izaberu sedam čestitih osoba koje će voditi brigu oko materijalnih potreba, a sebi su ostavili duhovne poslove. Među tom sedmoricom bio je izabran i vrijedni vršnjak Isusov, Stjepan. To su bili prvi đakoni. Časna i nesebična služba. Pitanje je hoće li se Stjepan primiti i kako će službu vršiti. Ali ne sumnjajte! Stjepan ne živi za sebe, za svoje uživanje, nego za ideale. Njegov je prvi ideal: žrtvovati sebe i svoje sile za dobro bližnjega. Zato rado prima službu i zdušno je vrši. Sve siromahe smatra braćom, ne zna za razliku između Židova i Grka, svima posvećuje jednaku pažnju, ljubav mu obuhvaća svakoga, ne isključuje nikoga. Sada je prestalo nezadovoljstvo a zavladalo razumijevanje i zadovoljstvo.

Stjepan se nije zaustavio samo na skrbi za tjelesna dobra, nego je — dok je pružao tjelesnu hranu — poučavao narod u vjeri i moralu i tako utvrđivao ljude u vjeri i kršćanskom življenju. To nekima nikako nije bilo pravo, zato su se prepirali sa Stjepanom, ali je Stjepan uvijek pobjeđivao, jer nisu mogli odoljeti mudrosti i duhu kojima je bio prosvijetljen. Ali, kako se često događa, da se utječe sili tko razloga nema, tako i neprijatelji Stjepana tužiše ga židovskom vijeću da uči novu vjeru, da vrijeđa zakon i suce koji su osudili Isusa, a on Ga proglasuje Bogom. Što će sad naš Stjepan? Ne pitajte. Možete unaprijed misliti što ga je čekalo: Tko za ideale živi, taj se ne straši ni sile, ni lažnih svjedoka, ni osude, ni smrti. Stjepan se ne boji. Što više, upotrebljava i sud i optužbu da govori o vjeri i širi svoje ideale. Na temelju Biblije i proroka tumači sucima i Židovima da je Isus pravi Bog jer su se na Njemu izvršila proročanstva; jer je uskrsnuo i uzašao na nebo. Pozivlje ih da vjeruju, jer će Isus svima biti sudac. Dok im je Stjepan tako govorio, Židovi su škripali zubima i bi-

jesnili. Stjepan je predvidio oluju. I pred olujom upravlja pogled prema nebu — posljednji i glavni ideal — i reče: »Evo vidim nebesa otvorena i Sina čovječjega gdje stoji s desne strane Bogu« (Dap 8, 56). To je istinsko očitovanje razbijesnilo Židove, bace se na njega, izbace ga iz grada i kamenovaše ga. U toj nedaći idealni mladić ne misli na boli, nego moli za svoje neprijatelje da im postupak Bog ne uzme za grijeh i da primi duh njegov. I primio ga je. I nagradio je njegov idealizam vječnom krunom kao nagradu za djelotvorni rad, apostolat i konačno — mučeništvo.

Divno li je Stjepan živio za ideale. I branio ih. I širio. I bio neustrašiv u njihovoj obrani. I u pogibli polagao nadu u nebo. A povijest i nepristano rasuđivanje voli i časti idealne ljude.

Dok smo ushićeni svetim, idealnim životom sv. Stjepana, prvih kršćana i naših starih pređa, zar nas ne mora zabrinuti gotovo oprečno življenje suvremenog čovječanstva? Koliko su danas ljudi daleko od ideala! Gdje je danas da se gleda u nebo u nevolji i oluji? Najčešća je pojava: mjesto utjehe — zdvajanje. Kako je u ovom pogledu kod vas, ne želim istraživati. Radije vas pozivam da uzdržite vez kršćanske ljubavi, razumijevanja i društvene skrbi za časnu starinu. Nek vam je prvi ideal iz života sv. Stjepana: živjeti ne samo za sebe, nego i da bližnjemu pomogneš. Neka vas prožimlje ljubav, i kao što krv teče kroz sva uda, neka ona sveta ljubav obuzme najprije pojedince, zatim obitelj i sav narod. Što se — pak — tiče čisto vjerskog područja, neću ni ovdje da vas smućujem. Neću opisivati ona dva tabora i borbu za Boga i protiv Boga; mogli bi mi reći: Tà, mi smo — hvala Bogu — vjernici, katolici; mi vjerujemo u Boga, Spasitelja, Vječnoga Kralja. Da, znam da vjerujete. Ali samo vjerovati, onako kako površni, mlaki vjernici govore da vjeruju, to nije ideal. Zato vas i ovdje upozoravam na vez sa časnom starinom. Podržavate li taj vez? Vjerujete li kako su vjerovali vaši stari, kakoje sv. Stjepan vjerovao? Ako kanite odgovoriti da vjerujete, molim vas, suspregnite se, stanite malo s odgovorom, budite na sigurnom. Vi ljudi, običavate li psovati? Žene, proklinjete li svoju djecu, pružate li im — možda — loš primjer? A vi, mladići i djevojke, poštujete li starije, slijedite li dobre primjere, da li se vladate pristojno? Ako možete odgovoriti da u ovom mjestu nema psovke, proklinjanja i nečednog ponašanja, onda mi možete odgovoriti: Uzdržavamo ideal ostavljen od sv. Stjepana, prvih kršćana i naših starih.

*

Da zaključim. Kad se izgubi strah Božji, gubi se i ono drugo — stid ljudski. A znate li što to znači? Kazat ću vam: Iza gubitka vjere, slijedi propast morala. Moral, i to je bio ideal sv. Stjepana, prvih kršćana i naših starih. Kako — dakle — u tom stoji vaše mjesto? U svijetu užasno. Ovdje, ne znam. I neću da znam. Zadovoljit ću se ako to vi budete znali. A da znate, evo vam načina: Ako primijetite da se mjesto molitve i pobožnosti uvode nečedni razgovori i besramne zabave, mjesto čednosti u držanju i odi-

jevanju golotinja, znajte, to nisu ideali ni sv. Stjepana, ni vaših starih. To je put k propasti. Utvrdite — stoga — vjeru i život po vjeri. Natrag k vjeri, natrag k moralu, natrag k ljubavi. To neka vam uvijek budu ideali. Neka vam to isprosi sv. Stjepan, vaš dični zaštitnik i pokrovitelj!

BUDITE U SVEMU ISTE MISLI S KRISTOM!

Tisak: Štamparsko poduzeće »Franjo Kluz« — Omiš

Izdaje i odgovara: IVO GUGIĆ, biskup — TROGIR